

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Anden behandling af lovforslag nr. L 2: Forslag til lov om Den Europæiske Unions udvidelse med Norge, Østrig, Finland og Sverige. Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 5/10 94. Første behandling 25/10 94. Betænkning 4/11 94).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, be-
tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Forespørgsel nr. F 3 til udenrigsministeren: »Hvad kan ministeren oplyse om regeringens planer om en grundig offentlig debat om grundlaget for Danmarks deltagelse i EU-regeringskonferencen i 1996?« Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL). (Forespørgslen anmeldt 6/10 94. Fremme af forespørgslen vedtaget 13/10 94).

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Statsministeren sagde i åbningstalen her i Folke-

tinget den 4. oktober i år, at i et så afgørende spørgsmål som EU-regeringskonferencen i 1996 er det vigtigt med en grundig folkelig debat og vigtigt, at der bliver tilstrækkelig tid til den. Det er et synspunkt, som Enhedslisten er meget enig i. Det er derfor, vi har rejst forespørgselsdebatten her i dag. Det er netop, fordi vi gerne vil høre om regeringens konkrete planer vedrørende denne offentlige debat.

Jeg håber, at debatten her i dag kan føre til, at der bliver en bred enighed i Folketinget om, at vi skal have en ordentlig offentlig debat, og at der ikke skal laves noget dansk memorandum, før vi har haft denne debat.

Det er efter min mening utrolig vigtigt, at der ikke pludselig i nattens mulm og mørke indgås et nyt såkaldt nationalt kompromis ved forhandlinger blandt partierne her på Christiansborg.

Det er også utrolig vigtigt, at vi ikke udsættes for en salamitaktik, således at de fire danske forbehold og grundlaget for folkeafstemningen den 18. maj 1993 lige så stille udhules, mens debatten udebliver. Det er en sådan udhuling vi efter vores mening i øjeblikket er vidne til, bl.a. i spørgsmålet om Danmarks deltagelse i Vestunionen.

Derfor håber jeg, at debatten her i dag kan slutte med enighed om, at nu starter vi den brede offentlige debat her i Danmark, og så længe vi har den, kan den danske regering ikke over for de andre EU-lande – altså heller ikke på EU-topmødet i december – give nogen som helst signaler om dansk støtte til yderligere unionskridt.

Efter min mening kan den danske regering på topmødet i december ikke komme med konkrete meldinger om den danske holdning ved regeringskonferencen i 1996, men kun fastholde, at de fire danske forbehold, som de er givet til de danske vælgere – og i det hele taget de løfter, som lå til grund for folkeafstemningen den 18. maj 1993 – er grundlaget, således som sagerne står. Længere kan den danske regering ikke gå på det kommende topmøde i december 1994.

Jeg håber, at dette kan blive startsignalet til en virkelig gennemgribende offentlig debat om disse ting i første halvår af 1995 frem til sommerferien, og at Folketinget derefter indleder realitetsforhandlingerne om, hvad der skal stå i et dansk memorandum.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det er i disse uger 5 år siden, at Berlinmuren faldt. Alle iagttagere var dengang klar over, at det, der skete, var historisk; men kun få kunne forudse de store omvæltninger, der fulgte. I dag ved vi, at Murens fald kun var begyndelsen. Opbruddet i Øst betød en helt ny politisk dagsorden i både Øst og Vest.

Under disse nye politiske vilkår blev EF hurtigt det centrale omdrejningspunkt for Europas udvikling. EF sikrede, at Vesteuropa holdt sammen trods omskiftelser og uro i omgivelserne, og EF kom til at virke som en magnet på landene i Nord-, Central- og Østeuropa. Det var disse forandringer, der var den væsentlige baggrund for Maastricht-Traktaten, som man nåede til enighed om i december 1992.

Siden da har den europæiske virkelighed udviklet sig yderligere. Ratifikationsprocessens forløb – i Danmark og andre steder – understregede behovet for et mere demokratisk, åbent og især borgernært Europa. Den fortsatte nedbrydning af skellene i Europa muliggjorde udvidelsen med Østrig, Finland og Sverige og forhåbentlig også med Norge den 1. januar 1995.

Jeg er sikker på, at diskussionen her i dag i det danske Folketing vil afspejle overvældende tilslutning i Danmark til ønsket om norsk medlemskab.

Og omvæltningerne i Øst bød og byder stadig på nye udfordringer og muligheder, herunder ikke mindst udsigten til optagelse af lande i Central- og Østeuropa inklusive de baltiske lande.

Europæisk samarbejdes omstilling til nye vilkår vil derfor fortsætte. Maastricht-Traktaten var første skridt, flere skridt vil følge.

For Danmark er det af helt afgørende betydning at deltage i den videre udformning af Europas og dermed jo også vores egen fremtid. Rammen er og vil fortsætte med at være EU. Danmark har derfor en fundamental interesse i at medvirke til videreudviklingen af EU i den retning, vi ønsker. Det kræver, at vi aktivt søger indflydelse på udfaldet af regeringskonferencen i 1996.

Det er baggrunden for, at regeringen lægger så stor vægt på de danske forberedelser til regeringskonferencen. Og det er baggrunden for, at regeringen ønsker en grundig folkelig debat forud for formuleringen af de danske synspunkter.

Den danske politik op til og under regeringskonferencen må hvile på et solidt folkeligt og politisk fundament. Det kræver bred forudgående debat om de danske prioriteter. Regeringen har bevidst valgt en offensiv strategi for de danske forberedelser for at sikre dette.

Før jeg nærmere beskriver de danske forberedelser, er det på sin plads kort at skitsere køreplanen for forberedelserne i Bruxelles.

Proceduren for forberedelserne i Bruxelles blev i store træk fastlagt på forårets uformelle udenrigsministermøde. Det skete som et led i kompromiset om de udestående institutionelle spørgsmål i forbindelse med EU's udvidelse mod nord. Proceduren, der blev yderligere præciseret på Det Europæiske Råds møde på Korfu, består af to faser.

Første fase løber frem til juni 1995. I den periode skal institutionerne hver især udarbejde en rapport om, hvordan Traktaten fungerer. For Rådets vedkommende forventes rapporten udarbejdet til næste forår under det franske formandskab. Institutionernes rapporter skal kunne danne grundlag for det efterfølgende arbejde i den såkaldte refleksionsgruppe.

Anden fase løber fra juni 1995 og frem til Det Europæiske Råds møde i slutningen af 1995. I denne fase skal refleksionsgruppen gennemgå og udarbejde ideer og valgmuligheder med hensyn til de emner, der forudses behandlet på konferencen.

Refleksionsgruppen skal bestå af repræsentanter for medlemsstaternes udenrigsministre og for formanden for Kommissionen. Gruppens formand udpeges af den spanske regering. To repræsentanter for Europa-Parlamentet vil deltage i drøftelserne. Gruppen skal desuden udveksle synspunkter med EU's øvrige institutioner og organer.

Først når refleksionsgruppen har afsluttet sit arbejde, indkaldes selve regeringskonferencen; det vil ske i 1996. Emnerne er delvis fastlagt i Traktaten og Det Europæiske Råds konklusioner. Hertil kommer de spørgsmål, som andre nuværende medlemslande, de nye medlemslande eller Danmark bringer op.

Konferencen afsluttes, når medlemsstaterne er blevet enige. Hvornår det kan ske, kan der ikke siges noget sikkert om i dag. Bagefter vil konferencens resultat skulle ratificeres i de enkelte medlemslande i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige procedurer.

Forberedelserne i Danmark sker sideløbende med forberedelserne i Bruxelles. I Danmark bliver der tre faser.

Første fase løber frem til forsommeren 1995. I denne periode skal der foretages en analyse af regeringskonferencens emner. Til det formål har regeringen iværksat et interministerielt arbejde under min ledelse. Det skal se på de forslag til emner, der er indeholdt i Maastricht-Traktaten. Det skal endvidere undersøge konklusionerne fra møder i Det Europæiske Råd af betydning for konferencen. Og endelig skal det inddrage de foreliggende oplysninger om andre medlemslandes holdninger og forventninger samt de foreliggende tilkendegivelser fra EU-institutionerne.

Parallelt med dette interministerielle arbejde udarbejder SNU sin rapport om Danmarks sikkerhedspolitiske situation. Rapporten forventes at foreligge i første halvår 1995.

Anden fase i forberedelserne løber fra forsommeren 1995 og ind i efteråret 1995. Til den tid vil det interministerielle arbejde være afsluttet, SNU's rapport foreligge og EF-institutionernes rapporter ligeså. Og til den tid vil oplysningerne om de andre landes forventninger og ønsker være langt mere fyldige. Vi vil kort sagt vide langt mere om konferencen, end vi gør i dag.

Det vil give et solidt grundlag for en bred offentlig og politisk debat. Den vil regeringen stimulere og på alle måder aktivt bidrage til. Målet er, at så mange som muligt inddrages, så vi opnår det bedst mulige beslutningsgrundlag forud for fastlæggelsen af danske holdninger.

Tredje fase i forberedelserne løber fra efteråret 1995 og frem til selve konferencen. I den periode vil regeringen i samarbejde med Folketingets partier udarbejde et dansk memorandum. Det skal indeholde de danske udspil til konferencen. I grundlaget herfor vil indgå de nævnte rapporter samt selvfølgelig den forudgående offentlige debat.

Regeringen har således tilrettelagt et forløb, der skal sikre den bedst mulige forberedelse til regeringskonferencen. Forskellen på det forløb, der er tilrettelagt her, og det forløb, der gik forud for Maastricht-Traktaten, er helt central for dagens forespørgsel. Sidste gang kom debatten om Traktaten især, efter at forhandlingerne var afsluttet. Denne gang ønsker vi at stimulere en bred offentlig debat, før regeringen formulerer sin holdning, og før regeringskonferencen starter. Det gør vi for bedre at kunne tage højde for de synspunkter, der gør sig gældende i befolkningen.

Det forløb, jeg her har skitseret, udelukker selvfølgelig ikke, at debatten om regeringskon-

ferencen tager fat allerede nu – tværtimod. Efter regeringens opfattelse vil det være helt på sin plads, at andre – herunder ikke mindst de politiske partier – allerede nu skaber debat om perspektiverne for EU's videre udvikling.

Debatten ser da også ud til at være godt på vej. Folketinget har allerede ved flere lejligheder taget hul på diskussionen af spørgsmål i forbindelse med regeringskonferencen. Aviserne har næsten dagligt artikler, der på den ene eller anden måde vedrører konferencen. Rundt om i landet bringes spørgsmålene op. Det ser regeringen som noget meget positivt.

Lad mig i den forbindelse fremhæve Rådet for Europæisk Politik. Dette organ blev netop skabt for at fremme debatten om de store europæiske spørgsmål, og det formål opfylder rådet. Det har allerede afholdt en række møder og arrangementer om centrale EU-emner. Den 29. i denne måned holder rådet møde under overskriften: »Skal Folketinget indgå et nyt nationalt kompromis?« Dette initiativ hilser regeringen velkommen, og jeg agter selvfølgelig selv at deltage i mødet.

Regeringen værdsætter også den rolle, Folketingets egen EU-oplysning spiller, og vi ønsker at fortsætte og udbygge den oplysningsvirksomhed – også de debatarrangementer – om EU, der finder sted overalt i landet. Samtidig håber vi som sagt, at Folketingets partier vil løfte deres del af opgaven. På den måde kan vi bidrage til, at debatten op til regeringskonferencen bliver så bred, så grundig og så omfattende som muligt.

Regeringen har således bevidst tilrettelagt sin forberedelse til regeringskonferencen med henblik på at sikre den bredest mulige debat forud for formuleringen af den danske holdning. Det er en fremgangsmåde, der ligger i god forlængelse af regeringens generelle Europapolitik.

Regeringen støtter varmt, at EU udvides til også at omfatte central- og østeuropæiske – herunder baltiske – lande. Vi ønsker, at EU sættes i stand til bedre at løse de problemer, der er fælles for Europas borgere, bliver mere åbent og demokratisk og bringer tingene nærmere til borgerne. Og vi insisterer på, at EU forbliver et funktionsdueligt retsfællesskab med faste spilleregler for omgangen mellem store og små lande. Det kræver, at EU videreudvikles i de kommende år, og det vil regeringen medvirke til.

Men udviklingen i EU må ikke ske hen over hovedet på Europas befolkninger. Et EU uden tilstrækkelig folkeligt fundament er en skrøbelig

konstruktion. Et EU uden tilstrækkelig folkelig opbakning vil ikke effektivt kunne møde de mange fælles udfordringer. EU kan kun fungere og videreudvikles, hvis det også er et borgernes Europa.

Derfor er det vigtigt, at den folkelige og politiske debat om EU videreudvikles, fortsættes og forstærkes. Regeringen agter for sit vedkommende aktivt at bidrage til det.

Det er klart, at hvis debatten skal i gang, vil det være nødvendigt med løbende information om udviklingen inden for EU, navnlig med henblik på regeringskonferencen i 1996. Det kræver information fra regeringen og fra de enkelte ministre om udviklingen i det europæiske samarbejde – især om de spørgsmål, der har betydning for regeringskonferencen. Regeringen er således fuldt ud opmærksom på behovet for information og orientering og overvejer, hvilke konkrete skridt der i løbet af 1995 skal tages for at imødekomme behovet.

Det kan på denne baggrund ikke undre nogen, at jeg vil afslutte denne redegørelse med at udtrykke ønsket om en frugtbar debat i dag her i Folketinget.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til udenrigsministeren for redegørelsen for regeringens planer for debatten, og jeg vil gerne begynde med at hæfte mig ved de positive ting, som var i den.

Regeringen har nu klart meldt ud, at vi skal have en grundig offentlig debat, inden der drages konklusioner, og at hele befolkningen skal have mulighed for at medvirke, inden der laves et dansk memorandum. Og regeringen har faktisk, med udenrigsministerens egne ord, erkendt, at forløbet op til vedtagelsen af Maastricht-Traktaten ikke var den rigtige måde at gøre det på. Dér fik man først traktaten og så debatten bagefter. Nu skal vi gøre det den modsatte vej rundt, således at vi begynder med at have en grundig offentlig debat, før der drages nogen konklusioner om Danmarks forhandlingsposition. Så vidt synes jeg, at det var et godt og klart budskab, som kom fra regeringen.

Så kunne jeg godt have ønsket, at der også i udenrigsministerens redegørelse havde været en understregning af det, som statsministeren har sagt ifølge Det Fri Aktuelt i dag, nemlig at dér, hvor debatten starter – det, som er grund-

lag for debattens påbegyndelse – er, at det, der ligger fast i dag, er grundlaget for folkeafstemningen den 18. maj 1993: de fire danske forbehold og de løfter, som blev givet vælgerne forud for folkeafstemningen den 18. maj 1993.

Det vil jeg håbe at ministeren vil være med til at få præciseret i løbet af debatten her i dag. Det er her, vi står i dag, det er det, der er udgangspunktet, når den danske regering bliver spurgt om sin holdning, også af de øvrige EU-lande.

Jeg vil også godt komme ind på spørgsmålet om, hvordan man nu bedst får denne her debat startet op, som regeringen altså er enig med os i, at vi nu skal have i gang. Hvordan får vi den bedst muligt startet op, således at den også får et konkret indhold?

Der vil jeg også godt gribe fat i noget af det, som statsministeren citeres for i Det Fri Aktuelt i dag, nemlig at vi også skal have en debat om, hvad vi vil med Europa. Det synes jeg er en god opfordring, statsministeren kommer med, for det må jo være grundlaget for, hvad man skal skrive i et dansk memorandum. Det må være: Hvor ønsker vi i virkeligheden, at Europa skal bevæge sig hen? Her er det klart, at vi fra Enhedslistens side om meget kort tid vil spille ud med et oplæg til en helt anden form for internationalt samarbejde end det, som man har i Unionen.

Unionsmodellen er efter vores opfattelse den forkerte form for internationalt samarbejde. Vi ønsker naturligvis et internationalt samarbejde om f.eks. miljø, vi ønsker et internationalt samarbejde, som man f.eks. har det i CSCE, hvor man kan løse de sikkerhedspolitiske problemer; men vi ønsker et internationalt samarbejde, hvor landene ikke mister deres selvbestemmelsesret, ikke underlægges en overnational stat. Over for den model står unionsmodellen, som man i øjeblikket er ved at opbygge nede i EU, og som vi er konsekvente modstandere af.

Derfor hilser jeg det meget velkomment, at statsministeren lægger op til en debat om dette helt principielle, om vi skal have et europæisk samarbejde baseret på en union, eller vi skal have et europæisk samarbejde baseret på åbne, frie og demokratiske samarbejds mønstre, om Danmarks mål skal være det ene eller det andet af disse to perspektiver. Jeg er meget glad for, at denne melding kom fra statsministeren i Det Fri Aktuelt. Jeg håber, at den også kommer fra udenrigsministeren på regeringens vegne her under debatten i dag.

Desuden vil jeg foreslå, at man opfordrer Folketingets Europaudvalg til at gennemføre en række høringer i løbet af foråret eller første halvår af 1995, høringer, hvor vi kunne indbyde ministre og eksperter og repræsentanter for de folkelige bevægelser, unionsmodstanderbevægelserne, som f.eks. Europabevægelsen. Vi kunne f.eks. indbyde Fagbevægelsen mod Unionen, EU-Kommissionens Propagandakontor her i København, ja, alle der ønsker at bringe et budskab til det politiske system, til at deltage i sådanne høringer og lade sig krydsforhøre, således at alle synspunkter – både ekspertviden og holdninger – på den måde kan komme frem og via medierne nå ud til hele befolkningen som grundlag for debatten.

Nogle af de temaer, som vi kunne tænke os at foreslå til høringer, kunne f.eks. være Danmarks forhold til Vestunionen, som jo er et meget påtrængende problem, og hvor vi altså i Enhedslisten i øjeblikket ser et skred væk fra det danske forbehold. Man deltager faktisk allerede overordentlig aktivt, faktisk som om man var almindeligt medlem af Vestunionen. Hele dette problem kunne være et godt tema for en sådan offentlig høring.

Den Økonomiske Union er man ved at bygge om med disse henstillinger, som landene får, og de borgerlige partier her i salen har stillet forslag om, at man skal betragte de såkaldte henstillinger, der kommer til Danmark om vores økonomi og vores finanslov, som bindende for Danmark. Vi skal være forpligtiget til at underkaste os disse henstillinger.

Det ønsker de borgerlige, og det ønsker vi selvfølgelig ikke; men det kunne være et godt tema for en offentlig høring at undersøge, hvor langt vi kommer med hensyn til at blive bundet i Den Økonomiske Union.

Noget tilsvarende er tilfældet med politisamarbejdet, hvor der også efter vores opfattelse sker et skred på grund af Schengensamarbejdet, som vi havde en debat om forleden.

Så er der spørgsmålet om miljøgarantien, som vi skulle have ifølge Maastricht-Traktaten. Hvor er miljøgarantien forsvundet hen? Har vi overhovedet en miljøgaranti tilbage, og hvad kan man stille op med det problem? Det kunne være et emne for en høring.

Forholdet mellem grundloven og traktaterne kunne også være et emne ligesom forholdet mellem Folketingets indflydelse og de afstemningsregler, man hele tiden strammer op i EU. På regeringskonferencen i 1996 planlægger man

at lave en yderligere opstramning af afstemningsreglerne, så det bliver endnu vanskeligere at samle et blokerende mindretal, der kan stoppe en EU-lovgivning. Derfor kunne det være vigtigt at analysere afstemningsreglerne i EU, og hvordan de påvirker Folketingets muligheder for overhovedet at øve nogen indflydelse på lovgivningen i EU.

Der er altså efter min mening rigeligt med meget vigtige emner, og jeg synes, Folketinget skulle opfordre Europaudvalget til at gå i gang med at arrangere disse høringer i foråret 1995. Jeg venter selvfølgelig spændt på, hvilke meddelelser formanden for Europaudvalget under denne debat kan give om sådanne planer.

Så vil jeg yderligere foreslå, at der bliver afsat penge til debatten, og det er der forhåbentlig fuldstændig enighed om her i Folketinget. Vi vil foreslå, der afsættes 25 mio. kr. på finansloven, og vi vil selvfølgelig også foreslå, at der gives et klart signal om, at disse penge på nogenlunde ligelig vis skal fordeles til brug for både tilhængere og modstandere, så vi får en retfærdig debat. Det håber jeg der kan være enighed om.

Endelig vil vi foreslå, at når landet ligger sådan, at der er enighed om, at der ikke skal drages konklusioner, før den offentlige debat er gennemført, skal der også være enighed om, at regeringen har, hvad jeg vil kalde et nulmandat til EU-topmødet i december. Regeringen kan naturligvis ikke komme med signaler om danske holdninger til unionsudviklingen, når vi er enige om, at vi først skal have en debat herhjemme.

På denne baggrund vil jeg på vegne af mig selv og hr. Frank Aaen fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget opfordrer de politiske partier til inden udgangen af 1994 offentligt at fremlægge deres forslag til Danmarks udspil til EU-regeringskonferencen i 1996 med henblik på at skabe en bred offentlig debat i perioden frem til sommerferien 1995 med deltagelse også af de folkelige bevægelser, og idet Folketinget opfordrer Europaudvalget til at arrangere åbne høringer om de vigtigste temaer, som forventes behandlet på regeringskonferencen, pålægger Folketinget regeringen – at vente til efteråret 1995 med at indlede forhandlinger med partierne om et dansk memorandum,

- at fremsætte forslag til ændring af finanslovsforslaget om 25 mio. kr. til den offentlige debat i første halvår 1995
  - samt på EU-topmødet i december 1994 at meddele de øvrige EU-lande, at den danske regering vil afvente resultatet af den offentlige debat i Danmark i første halvår af 1995, før den vil udtale sig om de spørgsmål, som skal drøftes på EU-regeringskonferencen i 1996.
- Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.»
(Dagsordensforslag nr. D 5).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Nu har vi den første debat her i Folketinget, efter at liste Ø er kommet ind, og jeg vil gerne bede hr. Keld Albrechtsen uddybe, hvad liste Ø mener, når hr. Keld Albrechtsen siger, at grundlaget for den seneste folkeafstemning skal fastholdes.

Jeg vil gerne vide, om Enhedslisten nu vil melde klart ud, at man aktivt her i Folketinget vil støtte fastholdelsen af de undtagelser i de danske betingelser for medlemskab, som først og fremmest SF sikrede. Vil Enhedslisten nu stå frem og sige, at det ikke var ligegyldigt, at vi fik de undtagelser ind? Jeg siger det, fordi forløbet det sidste års tid eller to – så vidt jeg husker – har været sådan, at Folkebevægelsen mod EF, Junibevegelsen og Enhedslisten har sagt, at det var helt ligegyldige undtagelser. Jeg skal spørge hr. Keld Albrechtsen, om Enhedslisten aktivt vil arbejde for, at undtagelserne skal opretholdes, og om det ligger i formuleringen, at grundlaget for folkeafstemningen skal fastholdes.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne svare meget klart på hr. Steen Gades spørgsmål.

Jeg har aldrig udtalt, at disse undtagelser var ligegyldige. Det, jeg sagde i debatten forud for folkeafstemningen den 18. maj 1993, var, at disse undtagelser ikke var nye i forhold til det grundlag, som allerede forelå ved folkeafstemningen den 2. juni 1992, at der ikke var noget nyt. Den traktat, vi forkastede ved folkeafstemningen den 2. juni 1992, var udstyret med de samme undtagelser, som vi stemte om en gang til ved folkeafstemningen i 1993.

Naturligvis er disse undtagelser vigtige, og naturligvis skal de fastholdes. Det har vi altid sagt, og det vil vi vedblive med at sige. Og ikke alene vil vi fastholde det, men vi vil også sige, at de løfter, som ud over de fire undtagelser også blev givet forud for folkeafstemningen den 18. maj 1993 – bl.a. løftet om, at Danmark har en ubetinget vetoret i Unionen, og løftet om, at vi har en miljøgaranti – betragter vi som et grundlag, vælgerne har taget stilling til. Det grundlag respekterer vi naturligvis, vi kræver, at den danske regering respekterer det, og vi er glade for, at det nu ser ud til, at der i dag er et flertal her i Folketinget, som er enig i, at det grundlag, som vælgerne tog stilling til, og de foreliggende løfter og forbehold i hvert fald står fast.

Jeg mener og håber, at det er et meget klart svar til hr. Steen Gade, for de spørgsmål kan der naturligvis ikke opstå nogen som helst tvivl om.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Så kan vi jo allerede her fra starten af debatten konstatere, at vi får en nyhed i dag. Vi får nemlig den nyhed, at Enhedslisten aktivt, aktivt, aktivt vil støtte, at de danske forbehold skal opretholdes op til regeringskonferencen i 1996, for jeg kan vel ikke – det vil vel være at misforholde hr. Keld Albrechtsen – gå ud fra, at det bare er nogle ord, der skal ud. Ordet aktivt betyder vel, at man kan støtte, at det memorandum, som skal afsendes, kommer til at indeholde denne markering af undtagelserne. Enhedslisten stiller sig altså på SF's side i diskussionen og holder op med at fortælle befolkningen, at det var ligegyldigt, og at der ikke var noget nyt i det. Den diskussion skal vi ikke tage her, men vi kan jo tage den senere i dag, for der var meget nyt i den melding.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg ved ikke om, der er meget nyt i det, men det nye er muligvis, at hr. Steen Gade har fundet ud af, hvad Enhedslisten mener.

Jeg kan sige, at Enhedslisten ikke agter at melde sig under SF's faner, fordi det er Unionens faner, og her kan vi ikke følge med. Men vi er naturligvis enige i – det vil jeg godt gentage og give hr. Steen Gade tilsagn om – at vi aktivt, aktivt, aktivt, som hr. Steen Gade udtrykte det, sammen med SF og regeringen vil kæmpe for, at de fire forbehold plus de løfter, der blev givet til vælgerne forud for den 18. maj 1993, bliver fastholdt helt og fuldt. Det kan der ikke herske nogen tvivl om.

Det er rigtigt, som hr. Steen Gade siger, at SF og Enhedslisten har haft en diskussion om forløbet. Vi anbefalede et nej forud for den 2. juni 1992, hvor undtagelserne efter vores opfattelse allerede var med i grundlaget; men undtagelserne var ikke nok for os. Vi anbefalede også et nej den 18. maj 1993, for da mente vi, at der var tale om en unionstraktat, og det mener vi stadig væk. Det er dét spørgsmål, vi vil fortsætte debatten om, og derfor mener vi ikke som SF, at Maastricht-Traktaten var en god ting; men vi er enige om, at hele grundlaget, alle undtagelserne og løfterne, skal indfries.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg skal takke for, at liste Ø sammen med SF vil kæmpe for at fastholde undtagelserne, for sådan forstod jeg det. Jeg kan så bare håbe på, at støtten bliver af en anden karakter end den støtte, SF fik, sidste gang kampen stod om at fastholde undtagelserne, nemlig da vi havde folkeafstemningen den 18. maj 1993. Afstemningen handlede jo om, hvorvidt vi skulle have de undtagelser eller ej, og da valgte Enhedslisten, Folkebevægelsen mod EF og Junibevægelsen i samlet flok at sige nej til at fastholde dem. Jeg håber, at det, hr. Keld Albrechtsen har sagt i dag, betyder, at vi ikke ser det gentaget næste gang, når vi er ved målstregen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror ikke, hr. Steen Gade har forstået, hvad jeg har sagt. Nu kan jeg jo ikke udtale mig på Junibevægelsens og Folkebevægelsen mod EF's vegne, men det, vi sagde fra unionsmodstandernes side, da vi anbefalede et nej i 1992 og 1993, var, at disse undtagelser var utilstrækkelige for os, for de kan ikke hindre, at vi glider videre ind i Unionen. Men vi har aldrig sagt, at vi ikke støttede undtagelserne. Vi har tværtimod sagt, at vi ønskede flere undtagelser, og det gør vi stadig væk. Vi ønsker at rulle Unionen tilbage, vi ønsker flere undtagelser, ikke færre.

Jeg håber, hr. Steen Gade hermed kan forstå, at der er forskel på at støtte undtagelserne og kæmpe for, at de i hvert fald bliver bevaret. Det må også være grundlaget i dag, at de skal bevares, og det gælder også de løfter, der blev givet om miljøgaranti og vetoret. Det betyder ikke, at vi støtter Unionen eller Maastricht-Traktaten eller i det hele taget det, som blev vedtaget ved folkeafstemningen den 18. maj 1993. Vi er dybt

og grundlæggende uenige i det perspektiv, som partierne bag det nationale kompromis anlagde, da de gik ind og godkendte unionstraktaten.

Naturligvis står vi bag undtagelserne, og det har vi gjort hele tiden. Vi har bare sagt, at disse undtagelser ikke er tilstrækkelige, at der må flere undtagelser til, og den debat kan vi jo fortsætte frem til formuleringen af det danske memorandum. Lad os få nogle flere undtagelser ind – jo flere undtagelser, desto bedre memorandum.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg syntes i starten, at jeg havde fået klar besked af hr. Keld Albrechtsen; men nu synes jeg, ulden begynder at flyde ud af hr. Keld Albrechtsens mund, og det er vel ikke, fordi vi skal have uld i debatten, at Enhedslisten har stillet denne forespørgsel.

Nu har jeg forstået, at Enhedslisten går ind for at opretholde undtagelserne, men at man selvfølgelig ikke vil levere stemmer, når der skal kæmpes for, at vi kan opretholde dem. Vi så jo den 18. maj 1993, at man ikke ville levere stemmer for at opretholde undtagelserne, og nu kan jeg forstå, at det er lidt usikkert, hvordan liste Ø vil håndtere situationen fremover. Det er egentlig ikke uld, vi mangler i dansk politik; jeg synes snarere, vi mangler klar tale, og jeg havde også forventet, at liste Ø kunne levere lidt af det. Men det er ikke det, jeg har hørt i de sidste ordvekslinger.

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg ved ikke, om det er uld at give den klare melding, at Enhedslisten ønsker, at Unionen og hele unionsprojektet skal stoppes; det synes jeg ikke.

Men det, der er problemet for hr. Steen Gade, er, at hr. Steen Gade og SF åbenbart overhovedet ikke kan forestille sig, at man kunne finde andre og flere end de fire undtagelser ved den forrige afstemning, som SF fandt på. Her mangler SF noget fantasi.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil godt sige, at det er at foregribe begivenhedernes gang, for Enhedslisten har jo overhovedet ikke hørt SF's tale.

Men diskussionen handler jo ikke bare om flere undtagelser. Det kritiske punkt op til 1996

og det, det hele handler om her i Danmark, er, om vi skal fastholde undtagelserne eller ej, om vi skal beholde dem eller opgive dem. Vi ved, hvad V og K kæmper for, og her er det også, der kommer for megen uld ud af Enhedslistens ordførers mund. Man siger på den ene side ja til at fastholde undtagelserne, men på den anden side siger man: Nå ja, vi vil ikke tages på ordet, og vi vil ikke levere stemmer; det kan vi i hvert fald ikke love på forhånd, for det kan jo være, at der er mange andre gode diskussioner, der skal rejses. Men SF står i front, som vi har gjort hidindtil.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, hr. Steen Gade vil forsøge at aftvinge Enhedslisten et tilsagn om at underskrive en blankocheck, som hr. Steen Gade bagefter kan udfylde efter forgodtbefindende med de punkter, han ønsker at skrive på den. Der kunne f.eks. komme en hel masse punkter om EU's muligheder for at gribe ind i danske overenskomster og alt muligt andet ind i et dansk memorandum, og så skulle vi på forhånd sige til hr. Steen Gade, at uanset hvad der kommer til at stå i det memorandum, skulle vi forpligte os til at gå ind for det nationale kompromis, bare de fire forbehold er med i det.

Men sådan er det naturligvis ikke, og sådan kan det heller ikke være. Vi kan ikke udskrive en blankocheck til hr. Steen Gade, som SF så kan udfylde på vores vegne; men vi kan meddele Folketinget og hr. Steen Gade, så ingen kan misforstå det, at vi står fast bag de fire forbehold og de løfter, der blev givet til vælgerne forud for den 18. maj 1993 om vetreten og miljøgarantien. Vi står også fast bag tanken om, at det vil være godt at få endnu flere forbehold, og vi går aktivt, aktivt, aktivt i kamp for at fastholde de fire forbehold.

Og nu tror jeg ikke, jeg kan sige det mere klart på nogen som helst tænkelig måde. Jeg tror, at i hvert fald alle andre end hr. Steen Gade vil kunne forstå det 100 pct.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg må indrømme, at jeg bliver nødt til at melde mig på hr. Steen Gades side, når det drejer sig om at forstå Enhedslistens meldinger. Jeg synes bestemt ikke, de bliver klarere.

Det er vel ikke kun et spørgsmål om en eller anden udefinerbar union, som i øvrigt åbenbart

eksisterer i Enhedslistens tanker, uanset hvad der bliver undtaget. Det er vel også et spørgsmål om, at man op til 1996 kæmper for, at f.eks. miljøet bliver opprioriteret på det indre markeds bekostning. Er Enhedslisten til noget i den sammenhæng? Kan man forestille sig, at Enhedslisten får så mange indrømmelser i en politisk kamp, at Enhedslisten ville kunne stå bag et memorandum og levere stemmer til det? Eller har Enhedslisten på forhånd besluttet, at uanset udfaldet af den politiske kamp, der skal kæmpes, stemmer man nej til hvad som helst, fordi man ikke kan holde til andet?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Jeg forstår godt, at SF reagerer meget kraftigt i denne debat. Udgangspunktet, som vi har kritiseret SF for hele tiden, var jo, at hvis SF ikke var gået ind og havde lavet et nationalt kompromis – som bl.a. indeholdt fire forbehold, der var helt utilstrækkelige set ud fra vort synspunkt – og havde anbefalet vælgerne at stemme ja til det, havde vi ikke fået den fortsatte unionsudvikling, vi har nu. Så havde vælgerne endnu en gang stemt nej, og så havde vi hverken haft Danmarks placering i Unionen med de fire undtagelser eller den fortsatte unionsudvikling, og så havde situationen været helt anderledes. Det er den grundlæggende kritik, vi tillader os at rette mod SF, at SF på trods af forbeholdene har bidraget til unionsudviklingen.

Formanden:

Hr. Steen Gade for en kort bemærkning, og så tror jeg snart, vi skal begynde at tænke lidt på de stakkels ordførere.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det skal være mit sidste indlæg.

Jeg vil bare sige ganske stilfærdigt, at sidste gang, vi diskuterede de fire forbehold, anbefalede Enhedslisten, Folkebevægelsen mod EF og Junibevægelsen, at man skulle stemme nej til dem. Det spørgsmål, der var til afstemning, var rent faktisk, om Danmark skulle være medlem af et EU med de fire forbehold.

Og nu siger Enhedslisten, at disse forbehold var gode, og at der skal kæmpes for dem; men man lover ikke, at man også vil levere stemmerne, når det kommer til stykket, og vi må så blot konstatere, at sådan er det. Men når jeg tænker tilbage på forløbet, havde jeg håbet, at der hav-

de været lidt mere substans i hr. Keld Albrechtsens første indlæg, som jeg synes var vældig godt, i og med at man skulle bygge videre på det grundlag, som vælgerne blev præsenteret for den 18. maj 1993.

Jeg håber også, at den fortsatte diskussion i dag og i de kommende måneder – også diskussionen med Enhedslisten, Folkebevægelsen mod EF og Junibevægelsen – vil føre til, at mange flere forstår, at hvis de fire undtagelser skal bakkes op, kræves der altså noget. Der skal ikke gives blankocheck til hverken SF eller nogen som helst andre, men man må altså forstå, at det er en politisk kamp, som også kræver noget af dem, der går ind i den.

Formanden:

Jeg har nu fire korte bemærkninger, og så er det min agt at gå over i ordførerrækken til hr. Ove Fich. Men først er det hr. Keld Albrechtsen, hr. Jørn Jespersen, hr. Frank Aaen og hr. Kristian Thulesen Dahl.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg forstår godt, at formanden også gerne vil give ordførerne mulighed for at komme til orde, så derfor vil jeg sige her til slut, at jeg vil takke hr. Steen Gade, fordi han anerkender, at Enhedslisten naturligvis ikke kan udskrive en blankocheck til SF. Tak for det.

Så vil jeg understrege, at en af forudsætningerne for, at Enhedslisten kan være med til at levere stemmer til et dansk memorandum, er naturligvis, at de fire danske undtagelser står 100 pct. fast, og at det også skal gælde for de løfter, som blev givet om miljøgaranti og vetoret m.v. før folkeafstemningen den 18. maj 1993. Disse ting er naturligvis forudsætningen for, at Enhedslisten kan være med til at danne et flertal sammen med SF og regeringen, som vi gerne vil.

Med hensyn til det spørgsmål, som hr. Jørn Jespersen rejste om at få styrket miljøet og få det ind i et dansk forhandlingsgrundlag, er det naturligvis et ønske, som SF og Enhedslisten kan være fælles om at fremsætte over for regeringen. Det kan vi helt klart give tilsagn om.

Og så kan jeg næsten ikke forestille mig, at der efter det, jeg har sagt her, kan være nogen misforståelser tilbage hos SF med hensyn til, hvad Enhedslisten mener. Det er i hvert fald krystalklart, hvad vi har at melde ud med.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Søren Søndergaard repeterer en kritik, der er hørt før, så den skal jeg ikke opholde mig ved. Der var intet nyt her.

Det, der er interessant nu, er jo ikke at diskutere historiske begivenheder, men at diskutere, hvilken kamp der ligger foran os i tiden frem til 1996, og i den forbindelse finde ud af, hvilken linje Enhedslisten har tænkt sig at køre frem til det memorandum, som vi skal lave i 1996. Og her må jeg konstatere, at jeg nu har hørt – og det synes jeg er spændende – at hr. Keld Albrechtsen sagtens kan forestille sig, at Enhedslisten kan stå bag et dansk memorandum, forudsat at de fire undtagelser bliver fastholdt, at miljøet bliver styrket, og at de garantier, som hidtil har været afgivet, bevares. Alt dette mener SF også er rigtigt, og det vil sige, at hr. Keld Albrechtsen for mig at høre har lagt sig på SF's linje. Det synes jeg er et spændende perspektiv, for det betyder, at der findes stemmer, der arbejder, i Enhedslisten, hvis den linje bliver fulgt op.

Men det afgørende er jo, om man er indstillet på en realistisk linje og kan lægge et niveau for, hvor meget man kan få igennem, der betyder et skridt i den rigtige retning – så miljøet i praksis er styrket efter 1996 – eller om man har tænkt sig at opstille nogle utopiske krav, som man selv ved ikke kan gennemføres, og dermed melder sig ud af dansk politik.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nu har jeg nogle gange hørt hr. Steen Gade sige, at ved afstemningen i maj 1993 havde SF fået nogle forbehold ind, som vi skal stå fast på.

Derfor håber jeg, at hr. Steen Gade i sin ordførertale helt præcist vil fortælle, hvilke undtagelser der var med den 18. maj 1993, som ikke også var gældende den 2. juni 1992. Efter vores opfattelse var de to ting, vi stemte om, 100 pct. identiske; men jeg håber, hr. Steen Gade kan fortælle, på hvilke punkter de to afstemningstemaer adskilte sig fra hinanden, og det må hr. Steen Gade kunne nå i sin ordførertale.

Så vil jeg sige til hr. Jørn Jespersen, at vi gerne ser et tilsagn om at gøre noget ved miljøet; det kommer måske også i ordførertalen. Men det, det drejer sig om, er jo ikke bare nogle fine ord om, at nu skal vi gøre noget mere ved miljøet; det blev der også sagt i juni 1992, og det blev der også sagt i maj 1993. Det drejer sig om at bryde med alle det indre markedes principper, for hvis vi ikke gør det, er det hele ligegyldigt.

Derfor vil jeg gerne spørge: Er SF med på, at det skal være et ufravigeligt krav til regeringen i de forhandlinger, der skal finde sted, at det indre markedes bestemmelser bliver ophævet?

Formanden:

Hr. Kristian Thulesen Dahl for en kort bemærkning, og dernæst er det hr. Ove Fich i ordfører-rækken.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Det er en interessant diskussion, der er mellem SF og Enhedslisten, og den kunne godt fortsætte længe endnu, er jeg overbevist om.

Men det, der bringer mig herop, er i første række hr. Steen Gades udmelding her fra talerstolen om, at det, vi stemte om den 18. maj 1993, var fire forbehold. Det er utroligt at høre på baggrund af den diskussion, vi havde i forbindelse med afstemningen. Selvfølgelig stemte vi om en hel traktat, som indeholder en hel masse bestemmelser, og det er jo ganske rigtigt, når Enhedslisten påpeger, at vi stemte om mange andre ting end de fire emner, som hr. Steen Gade påstår, vi fik sat ind som forbehold. Vi skal ikke gentage debatten fra dengang, men jeg synes, det er en utrolig flot melding fra SF at sige, at vi stemte om fire forbehold, og at man ikke kan forstå, at der var nogle, der anbefalede et nej. Nej, vi stemte om mange andre ting.

Hr. Jørn Jespersen sagde, at nu må vi diskutere fremtiden. Ja, lad os komme i gang med det. Men jeg synes, det er interessant, at denne forespørgselsdebat i dag handler om, hvordan vi kan sikre befolkningens indflydelse på EU's udvikling og få befolkningen inddraget i udarbejdelsen af et nyt memorandum forud for regeringskonferencen i 1996, for jeg føler nærmest, at både SF og Enhedslisten har bestemt sig for, hvad det hele går ud på og hvad det hele skal ende med, og står heroppe og fortæller, at det er det ene og det andet osv. Skulle vi nu ikke begynde at diskutere, hvordan vi får befolkningen inddraget, så det, der kommer ud af det, ikke bliver, hvad SF og Enhedslisten eller Venstre og De Konservative ønsker, men hvad hele den danske befolkning egentlig ønsker? Der er nemlig mange i den danske befolkning, som er dybt, dybt skeptiske over for den udvikling, som finder sted i øjeblikket.

Ove Fich (S):

Det er Socialdemokratiets opfattelse, at tiden nu

er inde til at gå i gang med den offentlige debat om fremtidens Europa og Danmarks placering heri. Hensigten er naturligvis at få inspiration fra alle dele af den danske befolkning med hensyn til, hvilke sager Danmark bør medtage i det danske udspil til regeringskonferencen i 1996.

For os er det væsentligt, at denne debat finder sted nu, inden vi begynder at udarbejde et nyt EU-memorandum. Befolkningen bør fra starten være stærkt placeret i processen, og det er vores ønske, at debatten kan forløbe meget frit uden for stærk binding til meget konkrete tekstforslag.

Jeg kan oplyse, at Socialdemokratiet parallelt med den offentlige debat vil gennemføre en intern debat, som vil blive tilendebragt med fremlæggelse af konklusioner på vort årsmøde i starten af september 1995.

Vi håber meget, at den offentlige debat vil komme til at dreje sig om de centrale emner, som står på den europæiske dagsorden. Det er først og fremmest spørgsmålet om, hvorledes EU kan udvides med de central- og østeuropæiske lande, således at vi måske kommer op på 25-30 lande.

Vi er stærke tilhængere af denne udvidelse, men vi er samtidig opmærksom på, at det vil være en svær proces. Meget skal laves om, for at det kan lykkes. Det spørgsmål vil vi meget gerne diskutere.

Også andre emner står på den europæiske dagsorden, f.eks. hvorledes vi øger beskæftigelsen, skaber et grønnere Europa, sikrer freden, håndterer flygtningeproblemerne, øger demokratiet og åbenheden og mange andre temaer.

Udvidelsen med Sverige, Finland, Østrig og forhåbentlig Norge vil øge mulighederne for fremskridt på disse områder. Vi håber meget, at debatten vil blive koncentreret om disse emner, og at vi ikke skal bruge al tiden og energien på at diskutere de fire danske undtagelser, som er fastlagt i Edinburgh-Aftalen.

Debatten om undtagelserne bruges meget til indenrigspolitiske drillerier, og bruger vi alle kræfterne på det, risikerer vi, at den europæiske debat bliver ført blandt de andre lande uden dansk deltagelse. Så får vi for lidt indflydelse på fastlæggelsen af dagsordenen for regeringskonferencen i 1996.

I debatten er det væsentligt, at vi ikke opfører os, som om det er os alene, der bestemmer, hvad der skal ske i Europa. Det er væsentligt, at vort informationsniveau om debatten i de øvrige medlemslande er meget højt. Derfor vil jeg ger-

ne appellere til de enkelte partier om at bruge megen energi på at informere sig grundigt om tænkningen i de øvrige EU-lande.

Nu er det Enhedslisten, som har anmeldt denne forespørgsel, og det får mig naturligvis til at fundere over, hvad Enhedslisten vil med debatten. Vil Enhedslisten søge at afdække problemstillinger, analysere muligheder, være åben over for nye synspunkter, kort sagt lytte til andre? Vil Enhedslisten rent faktisk lade sig påvirke? Jeg tror det ikke. Jeg er faktisk ret sikker på, at Enhedslisten allerede nu har bestemt sig for at sige nej uanset resultatet. Jeg er rent faktisk så sikker, at jeg vil være klar til et hvilket som helst væddemål herom. Jeg tror ikke, at Enhedslisten ønsker en offentlig debat for at lade sig påvirke. Jeg tror, at Enhedslisten ønsker at starte valgkampen allerede nu. Jeg kunne ønske mig en åben debat, mindre fundamentalisme og mere åbenhed.

Jeg skal på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Det Radikale Venstre og Centrum-Demokraterne som afslutning fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget har modtaget resultaterne af folkeafstemningerne i Østrig, Finland og Sverige med glæde. De tre landes beslutninger vil være til gavn for Danmark, Norden og Europa.

Det er nu op til befolkningen i Norge at træffe sin egen afgørelse.

Det er Folketingets opfattelse, at de nordiske lande samlet kan sætte et stærkt nordisk præg på Europas fremtid. Udvidelsen mod nord bærer vej for udvidelsen mod øst, som er næste skridt mod et helt og udelt Europa.

Folketinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 6).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Ove Fich stillede et spørgsmål til Enhedslisten, og det vil jeg gerne besvare.

Vi ønsker naturligvis at lade os påvirke af en offentlig debat, men vi ønsker også, at partierne

skal gå ud og starte den offentlige debat nu ved at lægge deres synspunkter frem. Ikke således at forstå, at de så ikke skal lade sig påvirke, men således at forstå, at debatten får en konkret form fra starten.

Derfor havde jeg virkelig ønsket, at Socialdemokratiet og hr. Ove Fich i hvert fald havde givet et løfte om, at man ville komme med et udspil i den offentlige debat hurtigt, så vi kan få indhold i den.

Til hr. Kristian Thulesen Dahl vil jeg sige, at Enhedslisten ikke har lagt sig fast på noget. Vi siger, at vi vil være med til at starte debatten ved at komme med et udspil. Så vil vi naturligvis lytte til, hvad der kommer i debatten, helt klart, og det er det, jeg håbede, at alle partier ville.

Men nu tegner der sig desværre et billede af, at regeringen sammen med Venstre og De Konservative igen ønsker at få debatten ned under gulvtæppet og igen ønsker, at der ikke skal stå noget konkret i en dagsorden om, hvordan vi virkelig får denne debat i gang. Det er beklageligt og skuffende.

Charlotte Antonsen (V):

Udviklingen må ikke ske hen over hovedet på Europas befolkning. Det er citeret fra den tale, udenrigsministeren lige har holdt. Udenrigsministeren valgte at sige det i slutningen af talen, men jeg vil starte med det, for Venstres utålmodighed med regeringens hidtidige EU-indsats skyldes netop hensynet til befolkningen.

Et demokrati er det ikke alene et ønske, men det er faktisk en pligt, at vi har befolkningen med i store politiske skridt. Der skal være total åbenhed om EU's dagsorden i 1996, både i den danske del af dagsordenen – nemlig de fire undtagelser – og EU-delen, hvor vi jo allerede i dag kender de syv første dagsordenspunkter. Det ligger jo fast dels i Maastricht-Traktaten og dels fra topmødet i Ioánnina.

Den åbne og ærlige debat kan ikke vente lænere; der er snart kun et år til 1996. Forberedelserne er i fuld gang til regeringskonferencen. De tre arbejdsgrupper i Ministerrådet, i Europa-Parlamentet og i Kommissionen har startet den kritiske gennemgang af de nuværende traktater for at afdække præcis, hvor vi har behov for at ændre EU ved den kommende regeringskonference. Senere efterfølges arbejdsgrupperne så af den såkaldte refleksionsgruppe, hvor alle EU's institutioner og også Europa-Parlamentet deltager.

Det, vi kan se, er altså, at regeringskonferencen i 1996 vil være langt bedre forberedt end den sidste regeringskonference, som endte med Maastricht-Traktaten. Derfor er det logisk at forvente, at den sidste del af forhandlingerne, altså efter regeringskonferencen er indledt, vil blive kortere end sidst.

Mon ikke vi allerede i slutningen af 1996 eller begyndelsen af 1997 vil have en ny traktat at tage stilling til? Og i den forbindelse mener vi, at hvis man skal svare på forespørgslen i dag, ja, så er forudsætningen for en åben debat, at partierne begynder at melde ud med, hvad de mener. Her tænker jeg ikke mindst på regeringspartierne. Jeg synes, man har været meget tilbageholdende.

Hr. Ove Fich har lige talt om, hvor vigtigt det er at have Østeuropa med, men hr. Ove Fich glemte at sige, hvad det konkret indebærer af ændringer i EU, f.eks. ændringer vedrørende afstemningsregler, flere kvalificerede afgørelser og de tre søjler. Er der ikke nogle problemer med, at vi har de tre søjler, hvis vi skal have udvidet EU til så stort et antal? Hvad med diskussionen om store lande kontra små lande, når vi kan forudse, at der kommer langt flere små lande ind?

Lad os få nogle socialdemokratiske bud på det konkrete i, at vi jo alle sammen ønsker, at Øst- og Centraleuropa kommer med.

I Venstre er vi ikke i tvivl om, at en succesfuld dansk deltagelse i EU's regeringskonference er betinget af, at vi afskaffer de danske undtagelser. Efter at befolkningen er blevet spurgt ved folkeafstemning, skal vi så have fjernet de fire undtagelser? For hvad skal vi med dem? Hvad er fordelene? Nu kender vi jo undtagelserne, vi har haft dem, og i 3/4 år har de været i funktion.

Jeg vil godt spørge udenrigsministeren: Kan udenrigsministeren nævne, hvilke fordele de fire danske undtagelser har indebåret for Danmark? Jeg kan ikke se fordelene, jeg kan ikke se, hvad vi skal med dem længere.

Befolkningen er heller ikke synderlig interesseret i undtagelserne. Den seneste meningsmåling fra Greens fra dagbladet Børsen viser, at kun ca. 1/5 af den danske befolkning ønsker at bevare alle fire undtagelser. Senest har vi så set fagbevægelsen med Metals formand Max Bæhring i spidsen, der nu også helt klart siger, at hvis Danmark skal have indflydelse på den kommende conference, så må vi have fjernet undtagelserne. De nye nordiske medlemslande er også forskånet for undtagelser. Vi mangler

altså kun, at regeringen tager fat på diskussionen og lader være med fortsat at lade fodnoterne være tabuemner.

I Venstre mener vi som sagt, at undtagelserne er direkte skadelige for den danske position i forhandlingerne op til 1996-konferencen.

De øvrige lande betragter os ikke længere som fuldgældigt medlem, når vi nu har valgt at sætte det ene ben uden for samarbejdet. Senest så vi det tyske CDU/CSU-udspil, som Kohl vel at mærke ikke har taget afstand fra, hvor man nu begynder at diskutere muligheden af et EU i flere hastigheder. Det er vi imod i Venstre, men på den anden side så er det jo det, der er den danske situation i øjeblikket: Vi er jo i en lavere hastighed, for vi har de fire undtagelser. Det problem vil blive større, når regeringskonferencen forhåbentlig fører til, at vi f.eks. får en fælles forsvarspolitik i EU.

Vi ønsker ikke at ende som lavhastighedsland i EU, og derfor må vi starte debatten om forbedringer, så vi kan komme af med dem i en fart.

Forudsætningerne for de danske undtagelser har også ændret sig i de to år, der er gået, siden vi her i Folketinget lagde os fast på de fire undtagelser. Det har især været tydeligt inden for det forsvarspolitiske område. Forsvarspolitikken kan reelt ikke adskilles fra sikkerhedspolitikken, det er to sider af samme sag. Det er en ejendommelighed, at vi er med i det ene og ikke i det andet.

Vi har også set, at NATO har besluttet at lade Vestunionen være NATO's europæiske søjle. Der er altså ikke længere risiko for konflikt mellem USA og Europa, når vi begynder at tage vores egen forsvarspolitik mere alvorligt. For en lille uges tid siden så vi, at USA mener det alvorligt med, at Europa skal klare problemerne selv i højere grad, da amerikanerne besluttede ikke længere at håndhæve våbenblokaden mod Jugoslavien.

En anden forudsætning, der har ændret sig vedrørende den forsvarspolitiske undtagelse, er, at de øst- og centraleuropæiske lande nu deltager. Det er jo absurd, at lande, der indtil for få år siden var Warszawapagtlande, i højere grad end Danmark er med i Europas forsvarspolitik. I dag er vi med i fjerde division. Det er absurd.

I øvrigt er det også lidt dobbeltmoralsk, som SF også har været inde på, at regeringen er med i det hele og taler og deltager i arbejdsgrupper som formand, men man ønsker ikke at tage medansvar, man ønsker ikke at deltage i beslutningerne.

Danmark er det eneste europæiske NATO-land, som kun er observatør; og det forhold ændrer sig altså ikke af, at Sverige og Finland i første omgang vælger observatørstatus i Vestunionen. Vi hører ikke hjemme blandt de tidligere neutrale lande; vi har en lang tradition for et forsvarspolitisk engagement, for forsvarspolitisk alliance, og det er usolidarisk ikke at tage medansvar på det forsvarspolitiske område. Det er faktisk ansvarsløst, når lande ikke påtager sig et fælles ansvar, som alle europæiske lande jo er afhængige af.

For de øvrige undtagelser har forudsætningerne også ændret sig:

ØMU'en. Vi har oplevet valutauro – dog især i andre lande – men det tydeliggør det behov, der er for at have faste valutakurser.

Politi- og asylsamarbejdet. De seneste to år har verden jo ikke vist sig at blive mere fredelig. Vi har faktisk en mere ufredelig verden i øjeblikket, og derfor har vi behov for at gøre noget ved international kriminalitet.

Statsborgerskabet. Det har jo vist sig, at de bekymringer, nogle havde, da man lavede undtagelserne, ikke holder stik. Der er ikke noget grundlag for bekymringerne, der er ikke nogen, der har forsøgt at antaste det danske statsborgerskab.

Med Nordens ja er vejen banet for en ny og konstruktiv EU-debat. EU-modstandernes grundlag for nej er forsvundet; det var måske en af grundene til, at der var lidt tumult her i starten. For der er jo ikke længere noget alternativ til medlemskabet i EU, hvis man ønsker internationalt samarbejde. Nu er Norden med i EU, og derfor kan man altså ikke længere få befolkningen til at hoppe på den der med, at der er et alternativ ved et nordisk samarbejde. Så jeg håber, at det så kan blive startskuddet til, at vi får en konstruktiv debat og får afskaffet den frygt og den skepsis, der desværre har været i store dele af befolkningen.

Tiden er inde til, at socialdemokraterne følger Max Bæhrings gode råd og afskaffer de danske undtagelser. I Socialdemokratiet har man en særlig forpligtelse til en åben og ærlig debat forud for 1996, fordi det jo netop var de socialdemokratiske vælgere, der i stort tal sagde nej sidste gang.

Vi er jo som bekendt medforslagsstillere til den dagsorden, som hr. Ove Fich fremsatte, og den vil vi naturligvis stemme for. Enhedslistens dagsorden har vi vanskeligt ved at se noget formål med. Den lægger op til, at man skal passe

på med at komme i gang med debatten for tidligt, og det er jo faktisk lige det modsatte, jeg har stået og plæderet for her i dag; så den kan vi bestemt ikke støtte.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Jeg må tilstå, at jeg med stigende undren lyttede til Venstres ordførerindlæg her, og jeg måtte kigge efter igen for at se, hvordan forespørgslen er formuleret i henhold til dagsordenen: »Forespørgsel til udenrigsministeren om regeringens planer om en grundig offentlig debat om grundlaget for Danmarks deltagelse i EU-regeringskonferencen i 1996.«

Vi fik så i her indlægget et bud på – om jeg så må sige – substansen fra Venstres side, og man kunne jo så ud af det udlede, at fru Charlotte Antonsen mener, at måden at få gang i den offentlige debat på er ved at provokere. Det er ved at rive det dér nationale kompromis i stumper og stykker og sige, at det ikke længere holder.

Derfor er det også med en vis ulyst, at jeg går ind i substansdiskussionen, men jeg må alligevel gøre det, for jeg vil godt spørge fru Charlotte Antonsen direkte: Når det nu her fra talerstolen bliver sagt, at Venstre mener, at undtagelserne er skadelige, og det samtidig nævnes, at de kun har været i kraft i trekvart år, hvad er det dog så for en mangel på langsigtet politik, der har fået Venstre til at tilslutte sig det nationale kompromis? For Venstre var dog med.

Jeg har også nogle spørgsmål om WEU, som jo er en af yndlingsaversionerne eller præferencerne, hvad man nu skal kalde det. Når fru Charlotte Antonsen siger, at der ikke er risiko for konflikt mellem amerikanske synspunkter og europæiske, glemmer hun så helt den ensidige amerikanske beslutning om våbenembargoen over for Bosnien-Hercegovina? Har hun slet ikke hørt, at Willy de Claes, NATO's nye generalsekretær, forleden sagde, at det lands behov for solidaritet aldrig har været større end nu? Hvis WEU kører af sted den ene vej, og USA ensidigt kører af sted den anden vej, hvad ender vi så med i Eksjugoslavien? At WEU for at bevare eller skabe fred præcisionsbomber våben, som USA har leveret til en af parterne? Er det dér, vi skal hen?

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg tog ikke tid, men jeg tror, at to tredjedele af den tid, fru Charlotte Antonsen brugte heroppe, blev anvendt på de fire danske undtagelser.

Det er faktisk lige præcis det, jeg forsøgte at advare imod i min ordførertale. Hvis vi bruger tiden på det, og stort set udelukkende på det, så går den europæiske udvikling os forbi. Jeg fik nærmest det indtryk, at bare Danmark ophæver de fire danske undtagelser, så er Europas problemer løst.

Jeg vil gerne slå fast: Europas problemer ligger ikke i de fire danske undtagelser. Der er ikke andre lande, der ser dem som et stort problem. Vi kan diskutere dem her, men jeg synes, at vi skal holde proportionerne.

Bare for at give et konkret eksempel: undtagelsen om politisamarbejdet. Danmark deltager i internationalt politisamarbejde, deltager intensivt, for vi ved, at der er problemer med grænseoverskridende kriminalitet. Det, den danske undtagelse handler om, er, at der ikke kan laves et overnationalt politisamarbejde. Men vi deltager da naturligvis i politisamarbejde; lad være med at antyde noget andet.

Så anklagede fru Charlotte Antonsen mig for ikke at have sagt noget om Central- og Østeuropa og nævnte nogle områder, om hvilke jeg burde have sagt noget: noget om de tre søjler, afstemningsregler, små og store lande. Jeg sad og tænkte, at det måske er rigtig nok, men så kommer vel Venstres holdning til disse ting. Men nej, der kom desværre ikke noget. Så jeg vil da gerne efterlyse, hvad Venstre mener om udviklingen i Central- og Østeuropa, og på hvilke områder Venstre mener, at der skal ændres i den eksisterende EU-politik. Skal der for eksempel laves om på landbrugspolitikken i det eksisterende EU for at lave denne udvidelse? Det ville da være rart at høre fra Venstre. Hvorledes vil Venstre, for nu at komme med et andet eksempel, opretholde EU's beslutningskraft efter en ganske stor udvidelse med et stort antal lande? Jeg accepterer ikke anklagen for, at vi ikke vil sige noget, hvis Venstre i samme åndedrag heller ikke vil sige noget.

Så jeg glæder mig til nu at høre, hvad Venstre har at sige til det. Og lad mig for vores vedkommende sige: Vi har nogle svar på dette, vi lægger dem også frem i debatten, men vi tror ikke, at vi allerede nu skal komme med en helt entydig og klar konklusion på det.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg lyttede meget til fru Charlotte Antonsens tale, for Venstre fører sig jo frem i agitationen mod undtagelserne. Og derfor hørte jeg efter, hvad

hendes tre argumenter var. Og de var sølle alle tre.

Første argument: Undtagelserne har virket i 3/4 år, så vi har allerede erfaringerne, vi kan allerede konstatere, om det er godt eller skidt. Men enhver kan jo høre, at det ikke er et sagligt argument. Det kommer fra det parti, som ikke kunne lide undtagelserne, og som benytter lejligheden til at sige: Vi skal af med dem.

Dertil kommer, at 3/4 år jo ikke er en periode, som er tilstrækkelig til at indhøste erfaringer i.

Andet argument var næsten det værste. Det var det med Jugoslavien. Når man tænker på, hvad der sker i Jugoslavien lige netop nu, så siger Venstres ordfører, at USA ønsker, at de europæiske lande overtager ansvaret i Jugoslavien. Men det er da ikke det, vi ser i disse dage. Vi ser noget helt andet. Vi ser, at USA har en helt anden politik end de fleste lande i Europa – en katastrofalt farlig politik, som jeg tror at vi er enige om at tage afstand fra. Og det har jo ikke en snus at gøre med det, som fru Charlotte Antonsen siger.

Og så det tredje argument, om hvilket jeg har glædet mig til at få en diskussion. Det er det med de nordiske lande: At fordi Sverige stemte ja forleden dag, så skulle vi nu have en helt anden situation i Europa i den forstand, at så skal Danmark sige nej til sit forbehold på forsvarsområdet og Vestunionen.

Jamen, kan fru Charlotte Antonsen ikke tælle? Situationen nu er, at Danmark ikke er medlem af Vestunionen; vi er observatører. Når vi går til regeringskonference i 1996, vil der – foruden Danmark – være Irland, der vil være Sverige, der vil være Finland, og der vil være Østrig, som ikke er medlem af Vestunionen. Det vil sige, at vi nu vil være 5 lande med det samme udgangspunkt som Danmark. Det er lande, som egentlig ikke ønsker at gå ind i Vestunionen, og som grundlæggende ikke er gearet til, at EF og forsvarssamarbejde skal bygges sammen.

Det vil altså sige, at vi står stærkere. At det er lykkedes Venstre at bilde både HK's formand og andre ind, at dagsordenen er en helt anden, skal jeg da rose Venstre for. Det er da lykkedes i medierne, men hvis vi ser på virkeligheden, så er det en helt anden diskussion, der tegner sig. Vi står rent faktisk stærkere.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Når man hører fru Charlotte Antonsen, må man uenægtelig konstatere, at regeringen har valgt sig

nogle underlige samarbejdspartnere i den her sag.

Man har lavet en dagsorden sammen med et parti, Venstre, som nu klart melder ud, at man sådan set ønsker at fjerne alle forbeholdene på stedet. Man er fuldstændig ligeglad med, hvad man har lovet vælgerne. Man er fuldstændig ligeglad med, hvilket grundlag folkeafstemningen har fundet sted på. Nu fjerner man bare det, man selv har lovet vælgerne var grundlaget.

Dette parti indgår regeringen nu åbenbart samarbejde med fremover. Det er jo signalet. Når man vælger at lave en – skal vi kalde det – ikkedagsorden, der ikke handler om emnet, sammen med Venstre og De Konservative, så må det jo være, fordi man i realiteten er på vej i den retning – måske lidt mere trægt, måske lidt mere fodslæbende, men man er på vej i den retning. Man accepterer, at Danmark i realiteten er med i Vestunionen. Nu drejer det sig om en formalitet. Fru Charlotte Antonsen nikker.

Det er overordenlig dybt skuffende for os naturligtvis, at regeringen nu giver det signal, men det må vi jo så konstatere.

Vores konklusion er naturligvis enkel: Vi må forstærke unionsmodstanden, således som vi hele tiden har ønsket det, men det er dybt beklageligt og skuffende, og det udsletter faktisk det positive indtryk, som statsministeren kom med i Det Fri Aktuelt her til morgen, en positiv melding også over for venstrefløjens om at gå ind og sikre undtagelserne, sikre løfterne fra den 18. maj 1993, sikre et grundlag, hvor f.eks. Enhedslisten også kunne være med, og sikre en offentlig debat. Nu kommer der ingen dagsorden, der siger noget om en offentlig debat. Selv om fru Charlotte Antonsen påstår, at der skal være en offentlig debat, så vil hun ikke være med til at lave en dagsorden, der sikrer, at vi får den.

Jeg synes, det er overordentlig skuffende, og jeg synes, regeringspartierne skulle overveje, om man virkelig kan være med i det selskab, om man virkelig vil lægge ryg til den politik, som fru Charlotte Antonsen her fremlægger.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Jeg ville være skuffet, hvis hr. Keld Albrechtsen ikke havde været skuffet over min tale.

Vi er ikke ligeglade med befolkningen. Det sagde jeg også i min ordførertale. Vi står ved den aftale, vi lavede, fordi vi jo fik et nej den 2. juni for et par år siden. Aftalen gik ud på, at be-

folkningen skulle spørges først ved en folkeafstemning, og det er derfor, vi i dag faktisk mener, at det væsentligste er at gå i gang med debatten, spille ud med politikken. Det er jo forudsætningen for, at vi kan få en åben debat, at der er nogen, der begynder at sige, hvad de mener om sagerne.

Så vi står ved aftalen, hr. Keld Albrechtsen.

Det er så det samme til hr. Bjørn Elmquist, der mener, at man ikke skal sige sin mening, for så provokerer man. Ja, jeg ved godt, at nogle Radikale måske kan have den opfattelse. I Venstre mener vi, at det er en forudsætning for en åben, demokratisk debat, at man siger sin mening, og så må det jo være hr. Bjørn Elmquists problem, hvis han føler sig provokeret af det.

Jeg mener, at de danske undtagelser er skadelige, fordi de andre lande efterhånden ikke rigtig regner med os. Vi så, hvordan de tyske embedsmænd reagerede da Sverige sagde ja. Så var det lige pludselig Sverige, der var det interessante nordiske land. Og der er altså nogle problemer ved de danske undtagelser, fordi vi sender et signal om, at vi ikke rigtig ved, om vi er på vej ud eller på vej ind.

Så er der konflikten om USA og Jugoslavien: Jeg er enig i, at det skridt, USA har taget, ikke er fornuftigt, men det viser jo netop, at der er en idé i, at vi har et fælles forsvarssamarbejde i Europa. Selv hr. Steen Gade anklager nu USA. Der er altså nogle ting, som ligger tættere på os. Vi må tage et større ansvar for dem. Det har vi besluttet i NATO, vi har lavet den europæiske søjle. Og så er en af konsekvenserne nok, at USA måske også i andre sager vil vælge at sige, at nu må Europa selv klare en våbenblokade.

Til sidst til: Hr. Ove Fich siger, at det ikke er Europas problem, at Danmark har fire undtagelser – det er korrekt. Det er netop Danmarks problem, og det er Danmark, vi drøfter i dag. Det er den danske forhandling, den danske åbne debat, vi drøfter, og derfor har jeg taget det med.

Jeg er enig i, at vi har politisamarbejde. Det skal bare gøres bedre.

Venstre har ved tidligere lejligheder sagt, at vi går ind for flere kvalificerede flertalsafstemninger, hvis de central- og østeuropæiske lande bliver medlemmer af EU.

Vi går også ind for at se på landbrugspolitikken, for det er klart, den kan ikke eksistere i sin nuværende form. Den skal reduceres til de eksisterende landes. Vi skal have Østeuropa med.

Vi går ind for at se på de store og de små lande. Vi kan godt se, at de store lande får et problem, hvis vi får endnu flere små lande i EU.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg skal ikke fortsætte debatten med fru Charlotte Antonsen om Central- og Østeuropa med andet end at konstatere, at jeg blot skulle have læst nogle andre papirer fra Venstre. Men det kunne jo også være, at hvis Venstre havde læst nogle af vores papirer, så havde de bemærket, at vi faktisk også har nogle standpunkter på Central- og Østeuropa.

Så skal jeg sige til hr. Keld Albrechtsen – og det er faktisk det, der kalder mig herop – at jeg blev noget overrasket over, at han kaldte den dagsorden, vi fremsatte, for en ikkedagsorden. Den tager faktisk stilling til noget helt centralt. Den tager stilling til en udvidelse med de nordiske lande, og den tager stilling til en udvidelse med Central- og Østeuropa.

Det, finder jeg, er det vigtigste, der overhovedet sker i disse år i Den Europæiske Union. Det er ikke blot et spørgsmål om, hvor mange lande der kommer med, men man skal jo også se på, hvilke lande der kommer med, og hvorledes det påvirker den europæiske dagsorden. Jeg betragter udvidelsen med de nordiske lande som det væsentligste fremskridt, der er sket for dansk EU-politik i en lang årrække.

Jeg ved godt, at Enhedslisten er imod udvidelse med de nordiske lande. Man stemmer også imod ratifikationen, og det skyldes naturligvis, at Enhedslisten fortsat er tilhænger af katastrofeteorien, for man frygter naturligvis, at de øvrige nordiske lande skal forbedre EU, og det vil man jo nødig risikere. Jo værre EU er, jo mere tror man på, at den danske befolkning gør oprør.

Jeg troede, at de dér katastrofeteorier var døde for nogle år siden, men de trives altså fortsat godt i Enhedslisten.

Så skal jeg blot for klarhedens skyld slå fast, at Socialdemokratiet står bag Edinburgh-Afgørelsen, og det vil sige, at vi står bag de fire danske forbehold. Derom hersker der ikke tvivl.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Ja, det var det dér med at sige sin ærlige mening.

Jo, det er jeg helt tilhænger af, og det er vi også i Det Radikale Venstre, og derfor vil vi også i

mit ordførerindlæg senere stå ved de fire undtagelser, vi har. Det vender jeg tilbage til.

Det, jeg efterlyste hos fru Charlotte Antonsen, var et udsagn om Venstres opfattelse af de fire undtagelser, da man indgik aftalen. Hvis man nu, trekvart år efter, at de er trådt i kraft, så klart kan slå fast, at de er skadelige for danske interesser, hvorfor sagde man så ja til dem i sin tid fra Venstres side? Var det, fordi man ikke var klog nok og ikke kunne forudse, hvor skadeligt de ville udvikle sig? Eller var det, fordi man ikke sagde sin ærlige mening dengang?

Det er et spørgsmål, der kræver et meget klart svar.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Selv om han ikke er til stede, skal jeg starte med at bede om undskyldning for, at jeg kom til at betegne Max Bæhring som HK-formand. Han er jo formand for Metal.

Så om fru Charlotte Antonsens forsøg på et svar, forsøg på at forsvare Venstres rent indenrigspolitiske position. Det er den om Jugoslaviens. Argumentet bliver gentaget: Situationen i Jugoslavien er jo sådan, at Vesteuropa skal påtage sig større ansvar i Jugoslavien.

Vores problem er jo, at USA fører en forkert politik. Det er en farlig politik. Hvordan klarer man det problem? Det klarer man jo altså ved, at man får dialog, at man prøver at presse USA, men det løser man ikke ved, at man siger, at man ikke skal diskutere med USA, og at vi bare skal have vores egne soldater og bare sende The Marines, altså den europæiske marine.

Og så mangler jeg et svar på noget, jeg gerne vil have en diskussion med Venstre om i dag. Det er det med Norden, det med den svenske afstemning. Jeg synes, det var glædeligt, at vi nu har en situation, hvor der er et land, der siger, at de er neutrale, som sandsynligvis bliver observatør i Vestunionen, og som, hvis de følger deres statsministers råd, vil komme til at lægge sig fuldstændig på en linje, der er parallel med den, Danmark har med forbeholdene.

Hvordan forholder Venstre sig til det? Og hvordan i alverden kan Venstre få det til at blive et argument for, at vi skal ud af forbeholdene? Jeg vil gerne have et svar. Det behøver ikke være nu, men bare en gang i løbet af debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Ove Fich forstår ikke, hvorfor jeg kalder

hans dagsordensforslag for en ikkedagsorden. Det er jo ganske indlysende, da den er inderlig overflødig. Hr. Ove Fich kan se på dagsordenen for Folketingets møde i dag, at det, som hr. Ove Fichs motiverede dagsorden omhandler, blev behandlet under det foregående dagsordenspunkt, hvor partiernes holdning klart blev tilkendegivet, og det fører til, at Folketinget om kort tid tredjebehandler forslaget om optagelsen af de nye lande i Unionen. Dér er alt det sagt, som hr. Ove Fich nu har skrevet i sin motiverede dagsorden.

Nej, det, man bruger dagsordenen til, det er at undgå at komme til at tage stilling til det, som debatten her i dag handler om, nemlig de punkter, som ligger i Enhedslistens dagsordensforslag. Jeg har ikke fra hr. Ove Fichs side hørt nogen som helst kritik af de enkelte punkter i Enhedslistens dagsordensforslag. Tværtimod kunne man efter den melding, statsministeren har givet i morges, få det indtryk, at den faktisk lå meget tæt på regeringens opfattelse.

Nej, det, man gør nu, er, at man udsletter det positive indtryk, som statsministeren gav i morges, og i stedet for giver man det signal, at nu ønsker man et samarbejde med disse unionsivrige partier, Venstre og De Konservative. Det er dér, man ønsker et samarbejde. Det er jo det eneste indhold, der er i hr. Ove Fichs dagsorden: signalet om, at man har pantsat sin Europapolitik hos Venstre og De Konservative. Det er det eneste, man faktisk ønsker at meddele offentligheden med den dagsorden, og så må man jo sige, at den indebærer også, at man ikke giver noget tilsagn om at være med til at starte en offentlig debat virkelig aktivt og for alvor, for man afviser jo vores ønsker om at få en konkret dagsorden, der handler om den sag, som vi diskuterer her i dag. Derfor kan jeg ikke andet end få det indtryk, at det er en dagsorden, som også skal tjene det formål at gøre det muligt for Socialdemokratiet at feje de ømme punkter i den her debat ind under gulvtæppet. Andet indtryk kan man ikke få.

Formanden:

Fru Charlotte Antonsen for en kort bemærkning, og dernæst går vi videre i ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Først en kommentar til hr. Keld Albrechtsen.

Enhedslistens dagsorden lægger op til debat!

Altså, jeg kan ikke læse andet, end at den lægger op til det modsatte. Der står, at vi skal vente til efteråret 1995 med et dansk memorandum. Og så skal den danske regering afvente resultatet af den offentlige debat, altså vente og vente. Altså, der er da ikke noget særligt progressivt og aggressivt i det, så det var en lidt ejendommelig kommentar fra hr. Keld Albrechtsens side.

Til hr. Bjørn Elmquist.

Det er rigtigt, at Venstre altid synes, at undtagelserne er skadelige. Vi havde måske ikke udtrykt det så skarpt. Det eneste, der for os at se er mere skadeligt end de danske undtagelser, det var, at vi ikke havde fået en ny folkeafstemning den 18. maj og dermed var røget ud af Unionen. Det sagde vi allerede, da vi sagde ja til undtagelserne. Vi var ikke glade for undtagelserne, de var en nødvendighed, fordi befolkningen havde sagt nej, og derfor skulle vi have et nyt grundlag at tage en afstemning på. Så vores holdning er faktisk, som den har været hele tiden.

Til hr. Steen Gade.

USA fører en forkert politik i Jugoslavien, men skal vi så ikke glæde os over, at Europa fører en god politik i Jugoslavien, skal vi ikke glæde os over, at Europa, bl.a. en stribe Vestunionslande, fører en god politik? Det mener jeg vi skal.

Med hensyn til den svenske afstemning: Det, jeg sagde om den svenske afstemning, var, at jeg havde bemærket, at nogle, bl.a. SF, var meget optaget af, at Sverige nu kom ind sammen med Danmark og var observatør i Vestunionen. Men det, jeg så understregede som Venstres synspunkt, det er, at vi ikke ønsker at blive sidestillet med de tidligere neutrale lande. Vi mener faktisk, at neutralitet i forsvarspolitikken er usolidarisk, fordi man ikke tager ansvar for sin egen sikkerhed, man tager ikke del i det ubehagelige, det er at sikre demokratierne, og derfor ønsker vi ikke, selv om der kommer flere som observatører, at blive i den gruppe.

Dér hører Danmark ganske enkelt ikke hjemme.

Formanden:

Hr. Kent Kirk som ordfører.

Kent Kirk (KF):

Den her forespørgsel er jo i virkeligheden en debat om debatten, og jeg takker da udenrigsministeren for hans indlæg, mens jeg har lidt svært ved at se, hvad Enhedslisten som forespørger i

virkeligheden ønsker af debatten, for sådan som den har udviklet sig her den sidste times tid, er det mere en debat imellem SF og Enhedslisten om, hvor dybt man skal begrave sig i skyttegravene. Og det er jo i virkeligheden måske det værste ved den danske EU-debat: at der er nogle, der befinder sig dybt nede i skyttegravene og ikke ønsker at diskutere ud fra de europæiske præmisser, den europæiske udvikling.

Det ønsker vi fra konservativ side, og vi ønsker at bruge de næste måneder på at diskutere, hvordan Europa har udviklet sig, hvad det er for nogle udfordringer, vi kommer til at se i de kommende år, og hvad det er for nogle traktater, vi skal have, for at vi kan møde de udfordringer på den rigtige og på den demokratiske måde. Dér håber jeg da meget, at det vil lykkes for os, når vi skal have en offentlig debat – og det er vi tilhængere af – at få befolkningen inddraget i debatten på det grundlag i stedet for på 1972-grundlaget, der var et spørgsmål om for og imod dansk deltagelse i EU.

Vi ønsker fra konservativ side at få indflydelse på udviklingen i Europa, og vi ønsker selvfølgelig også, at befolkningen bakker op bag vore synspunkter, og dér er det klart, at en af de ting, der har bekymret os i den europæiske debat inden for det sidste halve år, er, at flere og flere er begyndt at tale om en udvikling i EU i flere hastigheder eller et a la carte-Europa. Det bekymrer os, det ønsker vi at modvirke, ikke at forstå på den måde, at når vi optager nye medlemslande skal der ikke være overgangsordninger og lignende. Det skal der selvfølgelig, der er nogle praktiske ting, der skal på plads, men det vil være bekymrende, hvis to eller tre store europæiske lande er dem, der vil føre hele den europæiske udvikling frem, mens de andre, vi andre, mindre lande, ikke får indflydelse på, hvordan den skal foregå. Derfor tror vi, det er vigtigt, at vi fra dansk side er opmærksom på dette.

Vi mener også, det er vigtigt, at vi fra dansk side er opmærksom på, at vi skal være fuldgældigt medlem på alle områder, og at det må være et mål også for den debat, vi har i Danmark. Vi ved da godt, at vi har taget forbehold – som jo er blevet diskuteret her fra talerstolen nu i lang tid – i 1992 i Edinburgh, og befolkningen skal selvfølgelig tage stilling på et senere tidspunkt til de forbehold, men det kan jo først ske den dag, vi er færdige med regeringskonferencen, den dag traktaterne er færdige.

Det, der er risikoen for den offentlige debat og for den danske regerings forhandlingsposi-

tion, er jo, at vi låser os fast i disse forbehold, at vores forhandlingsposition fremover bliver fastlåst, fordi vi står og slår hinanden oven i hovedet med forbeholdene. Det må ikke ske, for som udenrigsministeren jo rigtigt indledte sin tale med at sige: Da vi lavede Maastricht-Traktaten, var det jo, fordi Europa stod over for nogle nye situationer, Berlinmuren var faldet, der var en ny udvikling på vej, og alle vidste, at det var nødvendigt med nogle nye traktater, og derfor gik man i gang med forhandlingerne om Maastricht-Traktaten. Man var jo også klar over den gang, at det ikke var det endelige og heller ikke det bedste resultat, man kunne nå, og derfor er der jo i Traktaten taget højde for, at vi nu skal have regeringskonferencen i 1996, og det er her, det er vigtigt, at Danmark kan komme ind, kan få indflydelse og være med til at påvirke det, der skal være slutresultaterne i traktaterne, så vi kan være fuldgældige medlemmer.

Dér vil jeg da ikke lægge skjul på, at vi fra konservativ side mener, at spørgsmålet om det forsvarspolitiske samarbejde bliver et vigtigt område, som vi ikke kan negligere, som vi er nødt til at tage med og prøve at se, hvordan vi ønsker at det skal udvikle sig, for hvis vi ikke gør det, så gør de andre det bare selv, og så kan vi stå ude på sidelinjen. Det hjælper ikke noget, at vi bagatelliserer den udvikling, der har været siden 1992 omkring Den Vesteuropæiske Union. Vi så her i begyndelsen af ugen, at udenrigsministeren og forsvarsministeren rejste til møde sammen med 15 embedsmænd. Det gør man jo ikke, hvis det er en ligegyldig forsamling, der mødes. Det gør man jo, fordi her diskuteres noget. Og en af de væsentlige ting, der diskuteres i øjeblikket, det er det, som hr. Steen Gade har været inde på: Den farlige udvikling, vi ser med, at USA nu kører sit eget løb i Jugoslavienkonflikten.

Det er da klart, at når vi ikke bryder os om det, må vi sammen med de andre europæiske lande, vi deler synspunkter med, prøve at se: Hvordan kan vi stille en position op, så vi kan påvirke USA, så de også i den her situation vil følge det, som er vores politiske linje i vores nærrområde?

Den diskussion foregår bl.a. i WEU, og derfor er det vigtigt, at Danmark er med ved bordet, og derfor er det vigtigt, at Danmark kan påvirke det, som skal være den europæiske linje, for der er vel ingen, der ønsker, at vi skal være i en situation, hvor vi er nødt til at sidde med korslagte arme og stort set alene følge det, som USA dik-

terer som deres udenrigs- og sikkerhedspolitik i verden. Det har da i hvert fald ikke været SF's linje før i tiden, og det kan jeg ikke forestille mig er SF's linje i dag.

Så vi skal være med, vi skal ind og have indflydelse, og vi skal have en så stærk forhandlingsposition som overhovedet muligt.

Som fru Charlotte Antonsen var inde på, er der også sket en afklaring mellem WEU og NATO. Der er ikke de spændinger længere imellem USA og NATO-landene i Europa. Så vi er ved at udvikle det, vi kan kalde den europæiske søjle i NATO-samarbejdet. Men dér må vi da med.

Men det kan være, vi står i den situation, når regeringskonferencen er ovre, at man har besluttet sig til at nedlægge WEU. Det er der ingen der ved endnu. Men det er der jo meget der kan tyde på, idet Traktaten udløber i 1998. Jamen så bliver det forsvarspolitiske samarbejde jo 100 pct. placeret i EU-samarbejdet. Jeg siger ikke, det sker. Jeg siger bare, at vi ikke kan udelukke muligheden, og derfor må den danske udenrigsminister og den danske regering da have mulighed for at få indflydelse på det.

Så det, vi advarer imod, er, at vi låser os fast i forbeholdene, låser den danske forhandlingsposition fast. Det synes vi vil være synd. Det vil ikke gavne danske interesser, og derfor appellerer vi til, at når vi har den offentlige debat, lægger vi de her ting ærligt frem, siger, at vi har forbeholdene, og dem skal den danske befolkning tage stilling til, men så går vi i gang med regeringskonferencen. Vi vil gerne have indflydelse på resultatet, og så må den danske befolkning få lov til at stemme om det slutresultat, vi når til sin tid.

Det samme gælder også andre områder i Maastricht-Traktaten, som skal op på regeringskonferencen, og dér mener vi også, at vi skal være i stand til at få direkte indflydelse på slutresultatet.

Der er nogle, der siger, at samarbejdet om Den Økonomiske og Monetære Union ikke vil komme op i forhandlingerne. Det er vi fra konservativ side ikke så sikre på. Vi tror ikke, at det, man har aftalt i tredje fase, og det, som vi har taget forbehold over for, nødvendigvis vil være det, man skal køre videre med. Vi mener, at det kan være meget sandsynligt, at man er nødt til også fra dansk side at gå aktivt ind i drøftelserne om, hvordan ØMU'ens tredje fase i virkeligheden skal være.

Det er da ikke sikkert – det synes vi i hvert fald ikke i mange partier – at det var det bedste

resultat, man nåede i Maastricht med ØMU'ens tredje fase. Vi er tilhængere af, at vi skal videreudvikle det økonomiske og det monetære samarbejde, men vi vil da gerne have indflydelse på det, hvis den mulighed opstår, at tredje fase måske skal se lidt anderledes ud, og her kunne vi da godt forestille os i stedet for at lave en europæisk valuta, så at man kom til at køre med en trettende valuta på lige fod med de nationale.

Men det vil jo vise sig, om det bliver et emne, som får stor betydning. Det eneste, vi ved, er, at fra 1992 og til i dag er der i hvert fald sket så store ændringer på det monetære område, at der er problemer. EMS'en er brudt sammen, og derfor bliver det i hvert fald nødvendigt at tage fat på nogle af de her ting.

Det samme er spørgsmålet om det retlige og det indre samarbejde, og jeg håber ikke, at hr. Steen Gade bliver fornærmet over, at jeg taler politik, men jeg mener faktisk, at det er vigtigt, at vi trækker de ting frem i den offentlige debat.

Vi mener også, at der er sket nogle realitetsændringer i den politiske hverdag siden 1992. Det er da ikke så længe siden, at vi havde en stor diskussion her i Folketinget om Danmarks observatørstatus i Schengensamarbejdet. Den har vi fået, og den har vi haft, og regeringen har søgt observatørstatus, fordi der er sket nogle ændringer, som vi er nødt til at forholde os til. Det var ikke situationen i 1992, men det er altså situationen i 1994. Og vi må også forudse, at der skal ske ændringer efter 1996 i det retlige samarbejde. Det er nødvendigt, at vi får udbygget et tættere politisamarbejde i Europa, hvis vi skal bekæmpe den grænseoverskridende kriminalitet. Det tror jeg alle er enige om. Vi ved ikke endnu, hvordan formen skal være, men det er noget af det, man kan komme til at diskutere i forbindelse med regeringskonferencen.

Så er der alle de andre spørgsmål, som vi ved kommer op, og som vi mener det er vigtigt at vi får frem i den offentlige debat. Det er spørgsmålet om de store landes indflydelse og de små landes indflydelse. Her skal der ikke herske tvivl om, at vi mener, at EU-samarbejdet er et samarbejde mellem selvstændige lande, men det er derudover også et samarbejde, hvor man må udvise særlig demokratisk respekt over for de små lande, så de små lande har forholdsvis større indflydelse, end deres befolkninger giver ret til.

Det er meget vigtigt, mener jeg, for det europæiske samarbejde, at man holder sig det for øje. Ligesom man i USA i kongressen har to se-

natorer fra hver stat, må man også holde sig for øje, at skal det europæiske samarbejde udvikle sig rigtigt, skal alle nationaliteter være repræsenteret på alle niveauer, og der skal også være en fornuftig stemmevægt mellem små og store lande.

Nu har jeg ikke mere taletid, men jeg håber, at den debat, vi får fra nu af, og til regeringskonferencen er færdig, vil være en sober debat, hvor vi ikke sidder nede i skyttegravene og bekriger hinanden, men hvor vi prøver på hver fra vores indfaldsvinkel at forholde os til den europæiske udvikling, således at det bliver en europæisk debat, som den danske befolkning kan få lov til at deltage i.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg tager ordet, fordi jeg somme tider har lidt svært ved at finde ud af, hvor alvorligt jeg skal tage Det Konservative Folkeparti, når det drejer sig om EU-politikken.

Det er ikke mange uger siden, at vi i medierne kunne læse i spaltevis, at Det Konservative Folkeparti frem til regeringskonferencen ville kræve traktatændringer, der indebar, at der var områder, der direkte i Traktaten kom til at fremstå som områder, EU ikke skulle blande sig i. Altså områder, hvor det klokkeklart blev fastslået, at her var der tale om dansk suverænitet og alene dansk suverænitet, og her skulle EU ikke blande sig.

Og nu hører jeg hr. Kent Kirk stå og tale om, at vi må ikke låse os fast, vi skal være åbne over for al udvikling, og vi hører en hel del om det rettlige område osv., men vi hører intet om de områder, som jeg tror optager den danske befolkning meget, de områder, som Det Konservative Folkeparti bekymrede sig om for et par uger siden, eksempelvis det sociale område og arbejdsmarkedspolitikken osv. Og når man nu skal diskutere politik og det er så vigtigt, så synes jeg da, det må være utrolig vigtigt at få afgrænset EU's kompetence.

Så blev det også sagt med hensyn til USA's sololøb, at det må dreje sig om, hvordan vi så kan påvirke USA. Jamen det er jeg meget enig i. Det drejer det sig da om. Men så er det da netop ikke Vestunionen, man skal sige er stedet, for dér har vi netop ikke dialogen med USA. Vestunionen er jo netop stedet, hvor Europa skal kunne agere selvstændigt, selv om USA ønsker noget andet. Og det må da være i Danmarks sikkerhedspolitiske interesse, at vi har et så nært

samarbejde som muligt med USA også om de daglige beslutninger, at vi har dialogen, og at vi i de fora, vi beslutter at diskutere de ting i, sikrer, at både Vesteuropa og USA er med. Og derfor mener jeg under ingen omstændigheder, at Vestunionen er svaret, måske tværtimod.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg vil gerne takke hr. Kristian Thulesen Dahl, fordi hr. Kristian Thulesen Dahl giver mig to minutter mere.

I den sidste del af min tale beskæftigede jeg mig med spørgsmålet om, hvor vi skulle trække grænserne i det europæiske samarbejde. Og der er måske ikke så mange, der har bemærket det, men dér har vi jo allerede i Maastricht-Traktaten trukket nogle grænser.

Der står i Maastricht-Traktaten – jeg tror, det er artikel 128, 129 og 130 – at der ikke må ske harmoniseringer på undervisningsområdet, sundhedsområdet og kulturområdet. Det er første gang i det europæiske samarbejde, at man har sagt: Her vil vi ikke se harmoniseringsforslag. Vi kan samarbejde, Kommissionen kan henstille til samarbejde, men Kommissionen har intet retsgrundlag til at stille harmoniseringsforslag.

Vi ønsker fra konservativ side at studere nærmere, om der er andre områder, som vi kan tage ind her, f.eks. den sociale fordelingspolitik, kan vi kalde det. Der kan jo være nogle, der føler, at der er en risiko for, at det, der hedder den sociale dimension, kunne udvikle sig til, at man også begynder at blande sig i folkepension og sociale ydelser osv.

Jamen vi vil meget gerne være med til sammen med andre partier og regeringen at undersøge, om vi i den nye traktat skal have en artikel, der siger, at vi ikke vil se forslag fra Kommissionen om harmoniseringer omkring pensioner og sociale ydelser osv.

Det er den tankegang, vi arbejder med, fordi vi mener, vi er så langt i den europæiske udvikling nu, at vi stort set har fået tingene til at fungere, stort set. Der er nye udfordringer, ja, men der er ikke behov for, at man skal tage nye områder ind. Og så er det vigtigt, at man sætter hegnsplade ned og siger: Her må der ikke etableres ens retsgrundlag osv., og dermed må Kommissionen ikke komme med harmoniseringsforslag.

Så jeg takker for, at jeg fik lejlighed til også at forklare det, for det er konservativ politik. Vi

ønsker også at prøve på at få studeret subsidiaritetsprincippet nærmere, altså nærhedsprincippet. Hvordan kan vi udvikle det bedre, end det er i dag? Det er en øvelse, vi skal i gang med. Man kunne jo godt forestille sig, at vi på forskellige områder endda ikke kun kigger på EU som Bruxelles kontra det nationale, men også kigger på Bruxelles kontra det regionale. Der kan da være områder, hvor man må sige, at her er der to eller tre lande, der kun har én interesse i den sag dér, og den må de selv varetage. Kommissionen kan være med til at overskue, at tingene foregår rigtigt, men deres interesse må de selv varetage. De andre blander sig ikke i det.

Den tankegang vil vi gerne have ind i forbindelse med regeringskonferencen. Så jeg takker for anledningen til også at få den frem her fra talerstolen. Tak!

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg tager ordet, fordi jeg godt vil kommentere de sidste bemærkninger fra hr. Kent Kirk. Jeg synes, det er interessante tanker. Sådan set er det min opfattelse, at der allerede i Edinburgh-Afgørelsen står, at den sociale fordelingspolitik er et nationalt anliggende, men kan der drages tvivl om det, så synes jeg, at hr. Kent Kirks tanker om at skrive det direkte ind i Traktaten i lighed med, hvad der i dag står på sundhedsområdet og kulturområdet og uddannelsesområdet, er en interessant tanke, og at vi bør signalere, at det har vores fulde støtte at undersøge videre, om det er noget, der kan indgå i et dansk forhandlingsudspil.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Nu er det her ikke en Aktion Plus 2 Minutter til hr. Kent Kirk, men det er, fordi det var noget interessant, der kom på dagsordenen, nemlig subsidiaritetsprincippet og denne tanke om at få klarlagt, hvilke områder Fællesskabet eller Unionen i hvert fald ikke skulle beskæftige sig med. Jeg synes, at tanken om at få fat i det, man jo også på dansk har kaldt nærhedsprincippet – at få det givet en aktiv rolle i udbygningen af samarbejdet – kan være et af de måske allervigtigste instrumenter i forsøget på at skabe større folkelig opbakning om samarbejdet og dermed større demokratisk kontrol med, hvad der foregår, sådan at vi får nogle beslutningsprocedurer, der faktisk lægger sig så tæt på folket, på befolkningerne, som det overhovedet er ladsigegørligt.

Dér vil jeg også gerne være med til at foreslå, at vi på et tidspunkt får sat dette emne på en dagsorden f.eks. i det råd, som jo er oprettet for at drøfte europæisk politik, at man drøfter, om man eventuelt kunne flytte princippet om subsidiaritet fra præambelen, fra skåltalernes del af Traktaten, til rugbrødsdelen, til de operative paragraffer, sådan at det blev et princip, der kunne anvendes, f.eks. af EF-Domstolen, sådan at man fik individuel klageadgang, som vi kender det fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, så en borger Olsen i Danmark f.eks., som følte, at nærhedsprincippet blev gået for nær af en eller anden myndighed, kunne anlægge en sag og kræve nullitet, altså annullering af en bestemt paragraf eller en bestemt beslutning.

Det bliver en stor omgang, det kan jeg godt se, og der bliver noget med bevisbyrder osv., men man behøver ikke at være bange for, at det ville føre til et kaos af retssager, for der ville meget hurtigt som ved den amerikanske højesteret danne sig en domspraksis, som ville være af uvurderlig betydning for, tror jeg, at vi fik folkeligt indhold og demokratisk indhold i det her samarbejde.

Formanden:

Hr. Kent Kirk får 2 minutter til.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg takker både hr. Ove Fich og hr. Bjørn Elmquist for deres positive meldinger her fra talerstolen. Der kan måske komme noget godt ud af den her debat, hvis vi nu også kan få inddraget befolkningen i det her. Jamen hvor er det så, vi som politikere frem til regeringskonferencen skal prøve på at definere, hvad det er, EU ikke skal blande sig i? Og hvordan skal vi så få subsidiaritetsprincippet, nærhedsprincippet, til at fungere? Jeg synes, at det bliver en interessant øvelse, og den har vi tid til. Så lad os gå i gang med den, lad os prøve på at få fastlagt de her ting, få befolkningen inddraget i det! Så vil vi i hvert fald komme et skridt videre i retning af det, som hr. Bjørn Elmquist sagde: Vi får befolkningen til bedre at forstå, hvad det er, vi vil med det her europæiske samarbejde.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg hæfter mig ved, at hr. Kent Kirk sagde, at det, det drejede sig om, var, at vi fra i dag af og

frem til regeringskonferencen fik befolkningen inddraget i debatten. Hvordan kan hr. Kent Kirk så være medforslagsstiller til en motiveret dagsorden, der skal forhindre vedtagelse af, at vi støtter og giver penge til, at vi skal have en bred folkelig debat fra i dag af og frem til regeringskonferencen? Hvordan kan hr. Kent Kirk foreslå en dagsorden, der skal forhindre, at den anden bliver vedtaget, og så bare, i stedet for, at den skal vedtages her i Folketinget: Hip hurra, hvor det går, vi bliver flere og flere!

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Dette her med, at man kun kan få en folkelig debat om EU, hvis man stemmer for Enhedslistens dagsorden, og at det er den, der ligesom åbner adgang til det, det er da vist en lidt underlig situation. Debatten er jo allerede gået i gang og ikke bare her fra talerstolen i dag, men også for en uge siden, hvor Det Konservative Folkeparti, der holdt landsmøde, ganske klart sagde, at der er bekymringer med hensyn til dette samarbejde, at vi må have nogle knivskarpe grænser på nogle områder for, hvad Fællesskabet skal blande sig i, og hvad vi selv skal bestemme med hensyn til indretningen af det danske velfærdssamfund, socialpolitikken, uddannelsespolitikken, kulturpolitikken og den slags ting. Det er da en åbning af debatten, den har da folkelig bredde.

Jeg kan ikke se, hvorfor man, præcis som fru Charlotte Antonsen sagde det, skal vente, som der står i Enhedslistens dagsorden. Tværtimod er det vel en god idé at give et signal til Norge, der skal have folkeafstemning om mindre end to uger, om, at vi ønsker som nordiske borgere og politikere og som danskere, at også de ligesom finnerne og svenskerne kommer ind, sådan at vi i Norden, som jo tænker på samme måde og har samme værdisæt, i højere grad kan præge det, der sker nede i Unionen.

Det er da klart, at selvtænkende borgerlige politikere og vælgere ikke er hænderklappende 250 pct. glade for det, der sker i Unionen med centralisme, harmonisering og ensretning. Det er da klart, at der skal en debat til, og Det Konservative Folkeparti har da været først til at tage hul på den her, som også partiets ordfører har givet udtryk for.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Frank Aaen kan ikke forstå, hvorfor Det

Konservative Folkeparti kan stemme for den dagsorden, som vi er medforslagsstiller til. Det kan jeg meget nemt forklare.

Vi synes, det er en god dagsorden, vi synes, den sender et godt signal ud også til omverden om, hvor det danske Folketing står bl.a. i spørgsmålet om udvidelsen og i spørgsmålet om fremtidige udvidelser. Det mener vi er vigtigt.

Hvis hr. Frank Aaen så mener, at vi på den måde forsøger at undgå at afsætte penge til den folkelige oplysning om EU-forholdene i Danmark, er det ikke korrekt. Men det er ikke nødvendigt at vedtage en dagsorden her i Folketingssalen for at afsætte pengene. De forhandlinger kan meget nemt foregå et andet sted i huset, og det gør de rent faktisk i øjeblikket i forbindelse med finansloven for 1995.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jamen vi er alle sammen enige om, at vi skal have en bred folkelig debat. Så er det jo, at vi er nogle, der ikke kan forstå, hvorfor man absolut skal fremsætte en ikkedagsorden, som bare siger hip hurra, hvor det går, og som ikke har noget med debat at gøre, selv om det er det, der er forespørgsel om.

Hvorfor gør man det? Så må det være for at forhindre vedtagelse af en dagsorden, der bare siger, at vi skal have en bred folkelig debat. Hvad er det, der kan genere, i den dagsorden? Det vil jeg gerne vide. Hvad har man imod den? Kan vi ikke få det at vide: Hvad er der galt med den dagsorden?

Jeg kan godt sige, hvorfor vi gerne vil have vedtaget en dagsorden, selv om alle synes, der skal være en folkelig debat. Jo, det er, fordi vi har set, at alle de andre gange, hvor der har været en bred folkelig debat, er den kommet, når unionspartierne har bundet sig sammen i en ubrydelig blok, der har sagt: Nu skal vi have en folkelig debat om, hvorfor der skal stemmes ja.

Den slags debatter synes vi er skadelige for folkestyret.

Der skal være en debat på et tidspunkt, hvor man både kan sige ja og nej, og vil man ikke være med til det? Jeg synes, at man skulle trække den dér hurradagsorden tilbage og så gå til en indholdsbehandling af den, vi har fremlagt. Og er der noget, man er uenige om dér, så kom og sig det, så kan vi da overveje at lave det om.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Hr. Frank Aaen laster os for, at vi ikke vil stemme ja til dagsordenen, og siger, at vi dermed ikke går ind for en oplysningsbevilling til EU. Det passer ikke, det gør vi da. Det forhandles der konkret om i øjeblikket, som det siges, og vi forventer da helt klart, at der bliver afsat et væsentligt beløb på finansloven til at fortsætte de oplysningsaktiviteter, der har været de tidligere år.

Så det synes jeg er urimeligt, og jeg synes ikke, der er grund til overhovedet at vedtage en dagsorden om noget sådant. Det betragter vi som en selvfølge.

Men så spørger hr. Frank Aaen, hvad der i øvrigt er galt i den dagsorden, som Enhedslisten har fremlagt. Jeg vil da gerne give et eksempel mere.

Der står f.eks., at partierne inden udgangen af 1994 skal fremlægge deres forslag til Danmarks udspil. Det vil vi da ikke, vi vil da have debat, såvel offentlig debat som intern debat. Vi er da et åbent parti. Det ville betyde, at vi skulle sætte os ned nu uden at have haft den offentlige debat og fastlægge præcis, hvad vi som parti ville mene. Det gør vi ikke. Så der er flere grunde til at stemme imod denne dagsorden.

Og så vil jeg da gerne sige, at vi kan godt diskutere debatten, men det forekommer mig lidt kunstigt. Jeg synes, det er væsentligere at sende nogle signaler om, hvad vi synes der skal diskuteres. Og her synes vi f.eks., at hele udvidelsen med Central- og Østeuropa er et væsentligt emne at få diskuteret, og derfor kan jeg ikke acceptere, at det, vi fremsætter, ikke er en yderst relevant dagsorden.

Formanden:

Hr. Keld Albrechtsen for en kort bemærkning. Og så er der yderligere tre korte bemærkninger, og så nærmer vi os frokost.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det lykkedes hr. Frank Dahlgaard at få sat tingene aldeles på hovedet. Hr. Frank Dahlgaard havde vist opfattet Enhedslistens dagsordensforslag sådan, at man skulle afvente debatten. Det forholder sig omvendt.

Det forholder sig sådan, at Enhedslistens dagsorden foreslår, at partierne nu går ud og er med til at starte debatten ved at lægge deres politik frem. Og den dagsorden, som hr. Frank

Dahlgaard og hr. Ove Fich nu fremlægger, går ud på – som hr. Ove Fich nu, desværre, må jeg sige, lige har bekræftet – at dække over, at Socialdemokratiet i realiteten ikke agter at gå ind i debatten nu, i realiteten ikke agter at komme med det udspil, som jeg ellers troede at der var ved at være enighed om at partierne hver især skulle gå ud med for at få gang i debatten.

At debatten så kan medføre, at vi alle bliver klogere, det kan man jo håbe, og dermed også ændre på det, som vi oprindeligt har fremlagt. Det er da indlysende. Men vi skal jo have debatten i gang ved, at der kommer udspil fra alle partierne, og det er det, Socialdemokratiet nu løber fra, og det er det, dagsordensforslaget fra hr. Ove Fich åbenbart skal dække over.

Det er jo meget enkelt, og derfor vil man ikke gå ind i en konkret diskussion om de enkelte punkter i det dagsordensforslag, som Enhedslisten har fremsat. Det er jo sådan, situationen er.

Jeg vil godt yderligere foreslå – for at gøre det mere konkret, hvordan vi får den her debat i gang – at man kunne starte debatten ved, at Folketingets Europaudvalg startede med f.eks. i begyndelsen af januar at udgive en avis, hvor partierne sammen med dem, der er i EU-Parlamentet, altså f.eks. JuniBevægelsen og Folkebevægelsen mod Unionen, fremlagde deres startskud til debatten, ikke deres endelige konklusion, men deres startskud til debatten.

Hvis vi lavede en sådan avis, kunne vi være sikre på, at debatten kom i gang, være sikre på, at den fik en konkret form, være sikre på, at både modstandere og tilhængere af Unionen kom til orde, være sikre på, at den offentlige debat virkelig fik et skub fremad, og det er sådanne tanker, man ikke vil være med på, det er en sådan konkret debat, man ikke vil støtte, når man vedtager denne ikkedagsorden.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg skal gøre det meget kort. Det er til hr. Frank Aaen. Altså, jeg tror ikke, det nogen sinde vil lykkes for Enhedslisten at formulere en dagsorden, som Det Konservative Folkeparti vil stemme for.

Det kan godt ske, at man kan. Jeg vil gerne se det først. Men den konkrete dagsorden er jo i virkeligheden et forsøg på at give regeringen mundkurv på.

Det er ikke altid, vi er enige i det, regeringen siger – det er måske meget sjældent endda –

men vi synes, det er forkert, at vi nu skal sige til regeringen: Regeringen må ikke udtale sig i det næste år om de spørgsmål, som eventuelt vil blive behandlet i forbindelse med regeringskonferencen. Det kan man da ikke i et demokrati!

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Nu bliver de her korte bemærkninger en slags minidebat om Enhedslistens forslag om motive-ret dagsorden, og den vil jeg også godt lige melde ganske kort på og sige: For det første havde vi måske slet ikke behøvet at vedtage en dagsorden i dag, men nu er Enhedslisten kommet med et forslag, og så kommer vi fra regeringspartierne og andre partier også med vores ideer.

Det, offentligheden skal hæfte sig ved, er jo ikke så meget, hvad vi ender med at vedtage. Det, som offentligheden burde hæfte sig ved, det var, hvad der blev sagt undervejs i debatten, og dér melder flere af os – ja, jeg har ikke været oppe med min ordførertale endnu, men dér vil jeg netop komme ind på finansieringer og modeller for en offentlig debat.

Dernæst må jeg sige, at formuleringen af den motiverede dagsorden fra Enhedslisten ikke er så heldig. Det er ikke særlig god skik at lade Folketinget opfordre de politiske partier til noget. Det er jo sådan set os selv. Det er meget sjældent – for ikke at sige, at det aldrig sker – at vi har dagsordener, som vedtages, som har opfordringer til de politiske partier.

For så vidt angår punkterne i dagsordenen, er der altså nogle af dem, som vi vil byde på undervejs i vore indlæg. Og som hr. Kent Kirk sagde for et øjeblik siden: I finanslovforhandlingerne indgår også spørgsmålet om at bevilge penge til debatten, så det bliver slet ikke så dårligt, som hr. Keld Albrechtsen håber eller frygter.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nu begynder vi jo at snakke lidt om det, der er dagsordenens eller forespørgslen indhold, nemlig hvordan den debat skal tilrettelægges. Og da er det jo godt, at der er kommet flere til-sagn om, at der skal gives penge. Det er fint, men penge er jo ikke nok, hvis det bare er en ny jakampagne, og det er vi vel så enige om at det ikke skal være.

Og lad os så se, hvad der er af kritikpunkter i vores motiverede dagsorden. Jo, der er det, at vi muligvis ikke skal pålægge partierne noget. Hvis det er et problem, så stryger vi det bare og laver det til en generel opfordring til åben debat. Intet problem!

Der er sagt, at man ikke allerede nu vil binde sig til at lægge forslag frem. Intet problem! Vi skriver bare, at det er første oplæg, hvis vi overhovedet skal opfordre partierne til noget. Så er det det første oplæg. Intet problem!

Så er der de tre pinde. Det er måske dér, problemerne er, og det vil jeg gerne høre folk byde på enten nu eller efter frokost, når vi har fået lidt i maven. Det ene – det med pengene – er alle enige om. Nummer to, det er, at man ikke indleder forhandlingerne mellem regeringen og partierne om et memorandum inden debatten. Det er jo interessant at vide, om folk er enige eller uenige i det, og det har selvfølgelig noget at gøre med, at lige så snart der er forhandlet, er man jo enige om, at så går man ikke ud, og når man er færdig med at forhandle, så går man ud med det samme. Så er der jo ingen debat. Jeg vil gerne høre de tilstedeværende sige mere præcist, hvordan man forholder sig til den pind.

Og den tredje pind går ud på, at regeringen ikke, mens vi har debat i Danmark, går ned til Bruxelles og siger lidt i retning af, hvad vi kan være med til, og hvad vi ikke kan være med til. Regeringen kan jo selvfølgelig ikke forpligte Danmark udadtil, heller ikke uformelt, før vi har haft en debat.

Det vil jeg også gerne høre om man er enige eller uenige i.

(Kort bemærkning).

Frank Dahlgaard (KF):

Enhedslisten har det jo med at ville styre og tilrettelægge alting og altså også debatten i Danmark omkring EU. Det er lidt pjattet at lave, synes jeg, en dagsorden om de ting. Og den er jo også for sent ude. Debatten er jo i gang. I hvert fald fra mit partis side er der jo startet op, så hvad disse forskellige pinde skal til for, ved jeg ikke rigtig.

Den dagsorden, der ligger fra Socialdemokratiets, Venstres og De Konservatives side, er da fremadrettet. Den sender da en appel til Norge, som vi selvfølgelig meget gerne ser med inde i Fællesskabet. Jeg kan ikke forstå, hvordan man som modstander eller skeptiker over for unions-samarbejdet kan være modstander af, at Norge kommer ind. Det skulle da nærmest være den største garanti for, at der bliver tale om fortsat selvstændige, suveræne lande i et tæt samarbejde. Sådan skal det være.

Så det er da vist netop at vende det hele på hovedet – det udtryk, som hr. Keld Albrechtsen brugte – når man vil fremhæve denne dagsorden fra Enhedslisten som det rigtige og fremadrettede. Det er lige modsat.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 12.14

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges**Steen Gade (SF):**

I SF er vi tilfredse med, at vi nu får mulighed for en EU-debat her i salen – og også at snakke politik, vil jeg gerne sige.

Der træffes mange afgørende beslutninger for tiden: Østrigs, senere Finlands folkeafstemninger og til sidst den svenske folkeafstemning. På det kommende topmøde i Essen den 9.-10. december har vi jo f.eks. en diskussion om arbejdsløshed, som også er vigtig, og her mener jeg, at Danmark bør arbejde hårdt for at få miljø, vækst og beskæftigelse sat på dagsordenen som en del af EU's beskæftigelsespolitik, bl.a. på baggrund af Kommissionens arbejdsrapport om miljø og beskæftigelse.

Fra SF's side vil vi foreslå, at Danmark op til topmødet udformer et særligt memorandum om at skabe sammenhæng mellem miljø og beskæftigelse for at sikre, at den diskussion fortsætter, og for at sikre – i relation til temaet, vi skal diskutere i dag – at det får en central placering også i 1996-diskussionen. Men her får Folketinget forhåbentlig mulighed for en debat senere; jeg har forstået, at der arbejdes ihærdigt på, at vi kan få yderligere en EU-debat inden jul.

Men den travle hverdag skal selvfølgelig ikke stå i vejen for, at vi tilrettelægger en meget offensiv strategi for den danske forberedelse af 1996-konferencen – tværtimod. Og her er jeg ganske skeptisk over for dele af Enhedslistens dagsorden og over for, at den helt undgår at give noget politisk bud på, hvad vi skal fremover, både på kort og lang sigt. Er det, fordi Enhedslisten rent faktisk slet ikke har noget bud?

Vi har diskuteret undtagelserne tidligere i dag, og konklusionen – lidt forsigtigt – på det må vel være, at under bestemte omstændigheder kan man godt forestille sig, at liste Ø går ud og anbefaler at stemme ja til en eller anden type ny EU-traktat.

Men hvad med åbningen af EU over for de nordiske lande, over for Central- og Østeuropa, for at hele Europas sår og hindre, at jerntæppet erstattes af et sølvtæppe mellem rig og fattig i Europa, som Lech Walesa har advaret så meget imod? Hvad med den nødvendige diskussion om en helt ny økonomisk model i stedet for det kapitalistiske køb og kassér-samfund?

Her skal vi handle politisk allerede nu for at være sikre på, at også de diskussioner kommer med på regeringskonferencen i 1996, ikke nødvendigvis ved at stille dem som forslag, men for at tvinge dem frem på den politiske dagsorden mellem EU's medlemslande, for at skabe muligheder for økonomisk og økologisk sikkerhedspolitik.

Vi skal også allerede nu forklare de andre lande om alle de problemer, vi har med beslutningen fra 1986 omkring det indre marked, hvor miljøet og forbrugerne og lønmodtagerne ikke blev sikret tilstrækkeligt. Alle de problemer, vi har med madsminke, PCB, drikkevand, sprøjtemidler, baby mad osv., bunder jo alle sammen i beslutningerne om det indre marked og i landbrugsafsnittet fra EF's start. Det ved vi allerede nu, og her skal der sættes ind i 1996, bl.a. med henblik på at få en sikrere miljøgaranti end de gamle EF-paragraffer. Problemerne om miljø ligger jo ikke i Maastricht-delen, som Enhedslisten forsøgte at sige tidligere i debatten, tværtimod. De ligger jo i det gamle EF, altså i det indre markeds beslutninger og i landbrugsbeslutningerne. Og det er derfor, vi også skal gå aktivt ind og diskutere og ændre det.

Derfor skal vi selvfølgelig ikke holde mund, mens vi diskuterer, som jeg synes Enhedslisten lidt for meget lægger op til. Vi skal i stedet for af al magt præge udviklingen og tvinge vore emner ind på den politiske dagsorden allerede nu, og det er jo helt i det nationale kompromis' ånd.

Jeg har læst det til i dag, og jeg har set, hvordan det nationale kompromis i høj grad har præget og ændret dansk EU-politik retning og diskussion. Den daglige høje cigarføring i forhold til EU og EU's politik skal følges af en omfattende debat i offentligheden. Derfor er det en selvfølge, at oplysningsbevillingen til folkelige arrangementer skal fortsætte på næste års finanslov, ligesom SF selv vil tage initiativ til både offentlige og interne debatter om kravene op til regeringskonferencen. I SF har vi med tilfredshed konstateret, at det råd, der er nedsat, allerede har taget initiativer bl.a. med hensyn til kravene til 1996-konferencen.

SF er således enig med Enhedslisten om en række af de konkrete forslag i dagsordenen, men enten er de jo i realiteten allerede aftalt, eller også er det forslag, vi i Folketinget ikke kan pålægge andre partier. Vi kan tilkendegive, om de enkelte partier vil gå ind i debatten, og det vil vi. For denne gang skal vi have debatten, inden der træffes beslutninger på regeringskonferencen, og ikke bagefter, som det i høj grad skete ved Maastricht.

Jeg håber, at alle partier her i Folketinget har lært af Maastricht-processen, at den elitære og fjernt fra folket-linje, der blev lagt af hr. Uffe Ellemann-Jensen som udenrigsminister, ikke skal gentages. Når jeg hører og ser Venstres og på det sidste også De Konservatives hylekor imod undtagelserne fra Edinburgh, så tvivler jeg på, at de to partier har forstået, at det var deres linje, V's og K's linje sidste gang, der tabte, netop fordi V og K ikke ville lytte til befolkningen og ikke ville debattere med befolkningen.

Det nationale kompromis og Edinburgh-Afgørelsen er bærepillerne i SF's linje op til 1996. For første gang fik Danmark en sammenhængende klar politik i forhold til EU. Her blev sat den dagsorden, der helt afvigende fra Maastricht-dagsordenen tog udgangspunkt i Murens fald og den nye situation i Europa, i åbningen over for Central- og Østeuropa, og satte fokus på den katastrofale høje arbejdsløshed og på behovet for en skærpet miljøindsats. Desuden var den et forsvar for en klar ret for de enkelte lande til selv at bestemme, for nærhed, og her skal vi diskutere grænser for EU.

Jeg hørte hr. Kent Kirks tale før. Jeg synes, det lød som SF-politik lige netop på det punkt: at der skal være grænser for EU, at vi er for demokrati og åbenhed i EU, alt sammen i sammenhæng med de danske undtagelser. For en gangs skyld er en politisk dagsorden, hvor Danmark har præget udviklingen i EU, ganske tydeligt blevet sat med det nationale kompromis, der blev skrevet den 27. oktober 1992.

En aktuell gennemlæsning af det understreger i virkeligheden, i hvor høj grad der blev sat en ny dagsorden i Danmark; men vi er jo så heldige, at den også har præget debatten i andre lande. I den sammenhæng synes jeg, at det er helt bizart, at afstemningen i Sverige har ført til, at nogle tror, vi skulle fjerne de danske forbehold. Jeg har været inde på det tidligere og skal her bare gentage kort, at set med mine øjne har netop hele den svenske debat og det, at vi nu får lande ind i EU, som har en anden indgangsvin-

kel på hele forsvarspolitikken end den, der er den gængse i de andre lande, jo netop givet den danske position en styrke, vi ikke havde før. Vi skulle fastholde den under alle omstændigheder, men vi har fået chance for flere medspillere, end vi havde før.

Jeg har også hørt den svenske statsminister tale om, at Sverige jo ikke bare har sagt ja til ØMU's tredje fase, og på den måde er hele den svenske debat, som den er ført i befolkningen og i medierne, meget lig den danske med de danske undtagelser – og det er jo dér, pointen ligger. Så vi står ikke svækket i forhold til undtagelser.

Undtagelserne skal Danmark som en selvfølge fastholde som den ene bærepille op til 1996 og efter 1996. Den anden skal være åbningen af EU, først mod Norden, der samlet vil kunne komme til at præge udviklingen i de kommende år meget positivt og i betydelig grad, og senere mod Central- og Østeuropa. Dette årtis største opgave og største vision er nu efter Murens fald at tage konsekvenserne og være med til at skabe et helt og åbent Europa, der samtidig bliver socialt og grønt.

Da de to piller er vigtige for SF og det ikke er lykkedes at forhandle os til enighed med regeringen om en dagsorden, som afspejler begge piller, vil jeg gerne på SF's vegne stille følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Folketinget konstaterer, at det nationale kompromis er udtryk for en ny og langsigtet dansk EU-politik.

På den baggrund skal de danske undtagelser i Edinburgh-Afgørelsen fastholdes, også efter regeringskonferencen i 1996.

Folketinget går herefter over til næste punkt på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 7).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i de videre forhandlinger.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hr. Steen Gade har utrolig svært ved at forstå den klare melding, som Enhedslisten er kommet med i debatten i dag, og jeg bliver så nødt til at gentage den én gang til.

Enhedslisten vil ikke under nogen omstændigheder, som hr. Steen Gade antydede det, være med til på et eller andet tidspunkt at gå ud og sige ja til en ny unionstraktat, naturligvis vil vi ikke det. Det, som hele vores arbejde går ud på, er at forhindre, at vi får en ny unionstraktat. Det er muligt, at SF stiler mod en ny unionstraktat, men det gør Enhedslisten i hvert fald ikke, tværtimod.

Nej, det, vi stiler mod, er at skabe et flertal her i Folketinget af Socialdemokratiet, De Radikale, SF og Enhedslisten, som vedtager et forhandlingsmandat, der siger nej til nye unionsskridt, nej til en ny unionstraktat, ja til at sætte Unionen i bakgear, ja til at pille ting ud af Unionen, ja til at give Folketinget større indflydelse igen, ja til at føre lovgivningen tilbage til Folketinget, ja til at indføre vetoretten fuldt ud i Unionen osv. osv. Det er faktisk det modsatte af en ny unionsstraktat, og derfor synes jeg ikke, hr. Steen Gade skulle forplumre debatten på den måde.

Så kan jeg sige til hr. Steen Gade, som antyder, at Enhedslisten ikke har noget udspil: Vi vil følge den opfordring, vi også ønskede skulle være til alle partier, og komme med vores udspil, både med en vision om et europæisk samarbejde uden Union og med konkrete forslag, der kan indgå i et forhandlingsmandat her fra Folketinget til næste år. Det vil vi komme med, og vi vil komme med det inden nytår, for vi vil i hvert fald give vores bidrag til, at denne debat kommer i gang. Det skal der ikke herske nogen som helst tvivl om. Jeg tror ikke længere, det vil kunne lykkes hr. Steen Gade at skabe yderligere tvivl om Enhedslistens standpunkt i den her sag.

Og så skal jeg slutte med at sige, at Enhedslisten naturligvis ikke kan støtte en dagsorden, hvor SF nu forsøger at få os til at godkende det nationale kompromis og dermed alle disse tanker om en videreudbygning af Unionen, som ligger i det nationale kompromis.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Ja, man skal høre meget, før ens ører falder af.

Jeg hørte hr. Steen Gade sige, at grunden til, at vi tabte Maastricht-afstemningen i 1992, var, at De Konservative og Venstre havde ført en forkert linje i forhold til debatten og til at lytte til befolkningen, frem til Maastricht-Aftalen blev indgået i 1991. Det hørte jeg her fra talerstolen.

Jeg har nu en anden oplevelse. Jeg har nu den oplevelse, at grunden til, at den danske befolk-

ning måske havde så svært ved at tage stilling i sommeren 1992, var, at mange politiske partier sendte så forvirrende signaler ud omkring EU-samarbejdet. Partier, som anbefalede et nej i 1986, anbefalede pludselig et ja i 1992, samtidig med at SF jo gjorde sig sine ihærdigste anstrengelser for at holde liv i den gamle debat fra 1972.

Og så hørte jeg hr. Steen Gade sige, at når Det Konservative Folkeparti nu går ind for – fortsat går ind for – at vi skal have fastslået, hvor der ikke skal ske harmoniseringer, så er det, fordi vi har overtaget SF's politik. Jamen det er da ikke korrekt. I Maastricht-Traktaten fra 1992 står der jo klart, at der er områder – sundhed, kultur, undervisning – hvor der ikke må ske harmoniseringer. Det gik vi ud og sagde i forbindelse med folkeafstemningen, og vi ser det som noget positivt, at EU udvikler sig i den retning. Det, vi nu siger, er, at vi vil bruge den næste regeringskonference til yderligere at definere områder, hvor der ikke skal ske harmoniseringer.

Og må jeg så sige vedrørende den dagsorden, som SF nu har fremsat: Den er farlig. Den bliver ikke vedtaget – det er godt. Men hele tankegangen er farlig, fordi det vil isolere Danmark i de kommende forhandlinger. For hvad er det, SF siger i dagsordenen? De siger, at uanset resultatet af regeringskonferencen skal vi opretholde de danske forbehold fra 1992 – uanset resultatet. Det betyder, at man vil sige til den til enhver tid siddende regering: Når I skal ned og forhandle, så skal I bare sige, at I ikke vil være med. Og hvad siger de andre så? Så siger de andre naturligt nok: Hvorfor skal vi så lytte til Danmark?

Det vil være den mest farlige politik, man kunne gå ind i. Derfor må vi være åbne for den europæiske debat i de kommende uger, måneder og år med henblik på, at vi får en stærk forhandlingsposition i 1996.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Hr. Steen Gade sagde i formiddags, at SF havde fået fire undtagelser med i det, vi stemte om den 2. juni, i forhold til det, vi stemte om den 18. maj året før, og jeg spurgte, om vi lige kunne få bekræftet, hvad det var for nogle undtagelser. Og for så at give hr. Steen Gade mulighed for at fortælle mig, hvor der er kommet flere undtagelser med i forhold til dem, der var med oprindeligt, vil jeg lige læse op, hvad vi stemte om i juni 1992.

Da stemte vi om en tiltrædelse af Traktaten om Den Europæiske Union med tilhørende pro-

tokoller og erklæringer med undtagelse af dennes afsnit II, 3. del, afsnit VI, kapitel 1, artikel 104 C, stk. 9 og 11, kapitel 2, artikel 105, stk. 1, 2, 3 og 5, artikel 105 A, 108 A, 109, 109 A, stk. 2, litra b, samt artikel 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 og 52 i protokollen om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank, og dennes afsnit VI, artikel K.9 for så vidt angår de områder, der er nævnt i artikel K.1, nr. 2.6.

Og hvad stemte vi så om den 18. maj? Jo, da stemte vi om undtagelser, der hedder afsnit II, 3. del afsnit VI, kapitel 1, artikel 104 C, stk. 9 og 11, kapitel 2, artikel 105, stk. 1, 2, 3 og 5, artikel 105 A, 108 A, 109, 109 A, stk. 2, litra b, samt artikel 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 og 52 i protokollen om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank, for så vidt disse bestemmelser vedrører deltagelse i tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union, og Traktatens artikel VI, artikel K.9.

Der er to små forskelle. Jeg vil bede hr. Steen Gade komme op og fortælle mig om dem.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Må jeg sige først til hr. Frank Aaen, at det dér prokuratorkneb skal han ikke slippe godt om ved. Alle ved jo, at vi stemte den 18. maj om Maastricht samt om Edinburgh-Afgørelsen, og det er lige præcis det, der var forskellen fra afstemningen om Maastricht. Ikke mere om det.

Så til hr. Keld Albrechtsen, der siger, at man vil fastholde undtagelserne fra Enhedslistens side, men man vil altså ikke stemme for en dagsorden, hvor der står, at de skal fastholdes. Det er så den melding, jeg har fået her fra talerstolen i dag. Det er jo interessant snak.

Så siger hr. Keld Albrechtsen også, at man kan aldrig forestille sig, at Enhedslisten vil anbefale et ja, forstod jeg, i en EU-sammenhæng. Eller misforstod jeg det? I hvert fald står jeg tilbage med en oplevelse af, at kombinationen af hr. Frank Aaens forsøg på at fortsætte en diskussion om, at det var det samme, og hr. Keld Albrechtsens markering af, at selv om det var det samme, så vil man gerne fastholde undtagelserne, men man vil i øvrigt ikke støtte en dagsorden, der fastholder undtagelserne, gør, at Enhedslistens meldinger i dag for mig virker klart som det værste og mest forurenede grundvand, vi kan finde i Europa.

Må jeg så sige til hr. Kent Kirk, der påpeger, at det er en forkert linje, SF's dagsorden ligger inden for her med at fastholde undtagelserne. Ja, det kan det da kun være, hvis man mener, at undtagelserne ikke er fornuftige. Men jeg vil gerne læse op, hvad der står i det nationale kompromis, f.eks. om forsvarsområdet: Danmark holder sig uden for den såkaldte forsvarspolitiske dimension, der indebærer medlemskab af Vestunionen samt fælles forsvarspolitik eller fælles forsvar.

Se, det er da en klar politik. Den kan man være imod, hvis der er sket det, at De Konservative ikke længere mener det, men det er da en klar politik, der også skal forfølges i de næste år. Og her konstaterer jeg bare, at der er større chance for, at vi kan blive enige med flere lande fremover nu med afstemningerne i Østrig og Sverige og Finland, end der var tidligere.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Nu kan man jo kalde det prokuratorkneb alt det, man vil. Det, jeg læste op før, var nøjagtig, hvad vi stemte om den 2. juni 1992, og hvad vi stemte om den 18. maj 1993, fuldstændig nøjagtig. Og det var fuldstændig identisk med undtagelse af, at der var en tilføjelse den 18. maj, der hed, at når vi ikke skulle være med omkring Centralbanken, så var det, for så vidt det gjaldt tredje fase i ØMU. Og hvad angår den sidste undtagelse, K.1, så hed den ikke længere stk. 2.6, men var omfattet af alle stykkerne, og det er den eneste reale ændring, der var, nemlig at asylpolitikken også explicit blev undtaget.

Det var den eneste forskel, der var på omfanget af de undtagelser, vi stemte om den 2. juni, og omfanget af de undtagelser, vi stemte om den 18. maj.

Jeg synes, at når hr. Steen Gade mener, at det er så vigtigt, at vi oven i købet skal bekræfte det i dag ved en afstemning om en dagsorden, at der var forskel på det, vi stemte om i juni, og det, vi stemte om i maj, så er det vel også helt på sin plads, om hr. Steen Gade ville informere Folketinget og befolkningen om, hvad det var, der kom med af undtagelser den 18. maj, som ikke var med den 2. juni.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu synes jeg nok, at SF skærper tonen i debatten på den danske venstrefløj: Forurenede grundvand i Europa og lignende. Jeg vil egentlig opfordre

SF til at forlade dette lidt skingre stemmeleje, som åbenbart skyldes, at man er i en noget vanskeligt position – det forstår jeg udmærket godt – og så gå tilbage til et lidt mere sagligt plan. For hvad er realiteten i det her?

Nu påstår hr. Steen Gade, at vi ikke vil stemme for de fire undtagelser. Jamen de fire undtagelser er klart og tydeligt indeholdt i det forslag til dagsorden, som Enhedslisten har fremsat; det er en del af den sidste sætning. Det hersker der ikke skygge af tvivl om. Vi vil gerne stemme for, at de er med i grundlaget. Jeg håber, det endelig kan gå op for hr. Steen Gade, at sådan er det.

Når vi nu skal snakke prokuratorkneb, så bruger SF jo her et prokuratorkneb, nemlig det, at man vil forsøge at presse os under påskud af, at det handler om de fire undtagelser, til at underskrive det nationale kompromis. Det er jo det, hr. Steen Gades dagsorden går ud på, at vi skulle tvinges til at underskrive det nationale kompromis, som SF endog udmaler som noget smukt og positivt i dette dagsordensforslag.

Der er da ingen, som i ramme alvor kan hævde, at det nationale kompromis skulle være noget smukt og positivt. Det er en tekst, som går ud på, at Unionen skal udbygges, at det hele skal samles i Unionen; at Europas fremtid ligger i Unionen. Det nationale kompromis er genensyret af hele den tankegang – det var jo også derfor, det fik Venstres og De Konservatives støtte. Venstre og De Konservative havde måske forestillet sig, at der kunne blive endnu mere union i det, men det nationale kompromis er en rigtig elendig tekst, som SF efter vores opfattelse aldrig burde have underskrevet, og som man i hvert fald ikke med det her kneb kan få Enhedslisten til at underskrive. Det er i hvert fald helt sikkert.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg er helt ked af at blande mig i SF's og Unionslistens interne diskussioner. Men jeg er næsten nødt til lige at svare hr. Steen Gade.

Når vi gik ind i det nationale kompromis, så var det for at sikre Danmarks deltagelse i EU-samarbejdet. Vi har ikke dermed sagt, at de drøftelser, der nu skal være omkring det forsvarspolitiske samarbejde i Europa, er vi fra dansk side afskåret fra at kunne deltage i og være med til at påvirke og eventuelt også være med til at tilslutte os, når regeringsforhandlingerne er færdige.

Vi tror på, at alle de ting, der er sket også omkring det forsvarspolitiske i Europa siden 1992, vil gøre, at der er behov for, at vi får det lagt ind i nogle bedre rammer, end det er i dag, og vi tror også på, at det er i Danmarks interesse, at vi så kommer med til at få indflydelse på det i fremtiden. Så enkelt er det.

Og dermed er vi nødt til at sige til SF og til deres dagsorden: Den dagsorden vil sende et signal ud til de øvrige europæiske lande om, at Danmark under ingen omstændigheder vil være med og have indflydelse på tingene – Danmark vil stå ude på sidelinjen. Det er en farlig dagsorden, og derfor er det godt, den ikke bliver vedtaget.

Og så vil jeg ellers overlade det videre skænderi til Enhedslisten og SF.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, det var meget berettiget, at Enhedslisten blev kaldt Unionslisten. For hvis man lytter til argumentationen, som den er blevet fremlagt her i dag, vil man kunne høre, at stort set samtlige sætninger, der kommer fra Enhedslisten, indeholder ordet »union« mindst to gange pr. sætning. Og det er efter vores opfattelse en skævvridning af den debat, der er meget væsentlig at få taget frem til 1996.

Det er endnu ikke blevet dokumenteret fra Enhedslistens side, hvad det er for en udvikling, man ønsker, bortset fra at man i en eller anden uklar formulering er med på at støtte de fire undtagelser. Men hvad det derudover er konkret i unionsudviklingen, som man selv vil arbejde på og lægge stemmer til at fjerne i 1996, er ikke blevet nævnt.

En del af afstemningen i 1992 og 1993 gjaldt jo f.eks., at man nu kan vedtage miljøspørgsmål med kvalificeret flertal, det vil sige, at man kan tvinge de mest fodslæbende lande på miljøområdet til at bøje sig for nogle bedre standarder, end der har været hidtil. Er det dét, Enhedslisten vil fjerne næste gang, eller hvad er det konkret, man vil have taget ud?

Det, der efter vores opfattelse er det vigtigste, er at få bekæmpet dét indre marked, som har forrang frem for miljø, sundhed og forbrugersyn. Alle de sager, som hagler ned over os – over de danske forbrugere – med madsminke, babymad, sprøjtemidler osv., har jo intet at gøre med Unionen. Det er kun i Enhedslistens egen agitation, at de har noget med Unionen at gøre. Men de vedrører det indre marked, og derfor er

den altafgørende opgave frem til 1996 at få ændret i Traktaten, så vi bliver i stand til i de sager, hvor der både er hensyn til det indre marked og hensyn til forbrugerbeskyttelse, sundhed og miljø, at få prioriteret hensynet til forbrugerne og deres sundhed og miljøet højere.

Vil Enhedslisten bruge de mandater, de har i Folketinget, til at skabe et memorandum og dermed en opbakning i det danske Folketing, som sikrer, at vi får sat sundhed, miljø og forbrugerhensyn på dagsordenen, eller vil man fortsætte med at ævle om en union, som man ikke selv kan definere?

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Hr. Frank Aaen spørger igen om, hvilken forskel der var på det, vi stemte om den 2. juni og den 18. maj; men jeg ved ikke, hvor interessant svaret er, hvis man ikke vil lytte. Jeg vil svare ved at give et eksempel på ét område, og det er så samtidig et svar til hr. Kent Kirk – jeg kunne godt tage dem alle sammen, men for nu at give dette som et eksempel: Det, som SF foreslår at markere, er, at vi skal stå fast på, at vi ikke vil være med i et fælles forsvar i Europa. Det var det, vi sagde i det nationale kompromis, og det var det, vi sagde til befolkningen før den 18. maj. Jeg vil gerne sige til hr. Frank Aaen, at det er rent faktisk noget andet end det, der ligger i Maastricht-Traktaten, og den sætning, som jeg gerne vil læse op for hr. Frank Aaen én gang til, er fra den 27. oktober 1992, det nationale kompromis, og der står:

»Danmark holder sig uden for den såkaldte forsvarspolitiske dimension, der indebærer medlemskab af Vestunionen samt fælles forsvarspolitik eller fælles forsvar.«

Det er da klokkeklart, og det må det også være for selv hr. Frank Aaen. Det er jo lige præcis den klarhed, der gør, at De Konservative nu er på vej til at løbe fra det.

Og må jeg så sige til hr. Keld Albrechtsen: Jeg vil ikke tvinge Enhedslisten til noget som helst. Det, jeg ville have, var lidt klarhed om Enhedslistens meldinger, og det er det, jeg ikke synes jeg har fået. Hvis det var lidt for groft at sige det om det forurenede grundvand, nemlig at klarheden var ligesom det forurenede grundvand, så skal jeg tænke over, om jeg kan finde et bedre billede.

Jeg vil godt sige, at det er en misforståelse, at det nationale kompromis er mere Union, for så skal vi i hvert fald have lang tid til den diskus-

sion. For mig er det da fuldstændig absurd, at nogle kan sige, at det at gå ind for et åbent Europa, det at gå ind for, at Østeuropa får en chance for at komme ind i EU, at handelsbarrierer skal nedbrydes, så de får muligheder for at sælge deres varer på markedet, skulle være mere Union. Det er det da ikke; det er da mindre Union.

Men hvis det er Enhedslistens synspunkt, at åbningen over for Østeuropa, at nedbringelse af handelsbarrierer, at mulighederne for, at de fattige i Europa får en større chance, at det er mere Union, jamen så forstår jeg da bedre, hvorfor vi diskuterer, som vi gør i dag. For det er efter min mening fuldstændig hen i vejret at argumentere på den måde.

Anden næstformand (Henning Grove):

Nu agter jeg snart at gå videre i ordførrækken. Hr. Frank Aaen for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Til hr. Steen Gade: Vi stemte ikke om det nationale kompromis den 18. maj. Vi stemte om en lov vedtaget i dette Ting, som sagde, at vi tiltræder Unionstraktaten med følgende undtagelser, og undtagelserne var den 18. maj på nær et lillebitte komma akkurat de samme som den 2. juni. Og så længe hr. Steen Gade ikke kan komme op og fortælle mig, hvilke flere undtagelser der kom med som følge af SF's indsats, så må jeg tage til efterretning, at der ingen forskel var.

Så vil jeg spørge hr. Kent Kirk: Hvilke artikler af dem, vi fik undtagelser fra, da vi tiltrådte Unionen, har man overvejelser om at vi eventuelt skal tiltræde og altså fjerne fra undtagelserne? Det kunne jeg godt tænke mig at få bare et eller to eksempler på.

Til hr. Jørn Jespersen vil jeg sige: Jeg forstår det, hr. Jørn Jespersen siger, sådan, at SF under ingen omstændigheder vil gå med til et memorandum, som ikke indeholder klare undtagelser fra det indre marked med hensyn til miljøspørgsmål. Jeg vil godt have bekræftet, at det er sådan.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg har nu indtegnet tre korte bemærkninger, og dem slutter vi af med. Hr. Kent Kirk for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Det er et svar til hr. Frank Aaen. Jeg brugte før

udtrykket Unionslisten, og det var egentlig meget bevidst, fordi jeg har det indtryk, at Enhedslisten består af så mange forskellige fraktioner ude på den yderste venstrefløj, som nu selv er gået ind i en union og har afgivet deres selvstændighed til Enhedslisten herinde for at få indflydelse. På mig virker det ligesom De Europæiske Fællesskaber, hvor vi siger: Hvordan får vi indflydelse? Det gør vi ved at gå sammen med andre og prøve at lave nogle spilleregler for, hvordan det skal foregå. Det skal så få mig til at svare på hr. Frank Aaens spørgsmål om, hvad er det for artikler, vi ønsker ændringer i.

Men det er egentlig ikke det afgørende. Det afgørende for os, når vi kigger på, hvad det er for en debat, vi har i dag, er regeringskonferencen i 1996. Det afgørende er, at vi har frie hænder til at få indflydelse på alle de emner, som bliver rejst i forbindelse med regeringskonferencen, og der kan vi jo allerede i Maastricht-Traktaten pille de artikler ud, som vi ved der rent faktisk skal være forhandlinger om. Og dér ønsker vi altså, at Danmark og den danske regering ikke på forhånd skal være bundet af nogle forbehold, som gør, at vi ikke får indflydelse på slutresultatet.

Når slutresultatet foreligger, er det klart, at så må vi gå ud til den danske befolkning og sige: Det her er forhandlingsresultatet, hvad siger I til det? Det er dér, det er vigtigt, at vi får en offentlig debat, hvor også befolkningen kan deltage, så vi får nogle signaler, inden debatten går i gang, om, hvad befolkningen føler på det her område. Så er jeg overbevist om, at vi kan få befolkningen til at slutte op om det endelige resultat og Danmark igen blive forhåbentlig fuldgyldigt medlem af det europæiske samarbejde. Det er det konservative mål, og det er derfor, vi er gået ind i debatten på den måde, som vi er i dag.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Frank Aaen spurte mig, om SF vil gå ind for undtagelser i relation til det indre marked. Det er da en total misforståelse at spørge på den måde!

Der er ingen som helst begrundelse for, at Danmark skulle prøve at undgå virkningerne af et indre marked, når det drejer sig om madsminke, sprøjtemidler osv., for realiteterne er jo, at også lande, der er tilknyttet det indre marked, har nøjagtig de samme betingelser uden at have indflydelsen. Det, der er interessant, er da ikke at få undtagelser i forhold til det indre marked;

det, der er interessant, er at underlægge det nogle miljø-, forbruger- og sundhedshensyn. Og det gælder, hvad enten det er danske forbrugere, tyske forbrugere eller engelske forbrugere.

Vi har faktisk en vis international tankegang, og vi ønsker ikke at deltage i Enhedslistens nationalistiske fremhæven af Danmarks problemer. Vi ønsker at lave en international linje og solidarisere os med mennesker i andre lande, der kæmper for miljø-, sundheds- og forbrugerhensyn. Det er trættende at skulle høre på, at hvis Danmark bare kan holde sig udenfor, så er alt godt ifølge Enhedslisten. Vi synes, det er en snæver nationalistisk linje, og det er dybt beklageligt, at det kun er Danmark, der er i fokus.

Vi er af den opfattelse, at når vi slås om tilsætningsstoffer i maden, så er det ikke danske interesser som helhed, der er tale om, for Danmark er – ligesom Italien – splittet mellem industriinteresser og forbrugerinteresser. Vi ønsker at samarbejde med andre lande i kampen mod storindustriens bestræbelser på at forringe vores miljø og sundhed, men dér har Enhedslisten åbenbart meldt fra.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Steen Gade for den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg kunne lige få lyst til at supplere den sidste ærede taler med at sige, at hvis nordmændene stemmer nej her om nogle dage, så vil de stå med akkurat de samme problemer med hensyn til det indre marked, som hvis de stemmer ja. Forskellen vil være, at hvis de stemmer ja, er de med til at bestemme, hvordan det skal ændres. Det var bare stilfærdigt sagt til Enhedslisten – og ikke til Norge.

Så vil jeg svare hr. Frank Aaen – omend jeg ikke tror, jeg kan trænge igennem, for hr. Frank Aaen lyder jo stadig som rillen fra før afstemningen den 18. maj, altså den rille, der spiller, at vi har ikke fået noget, der er ingenting ændret. Der er kun at sige, at det, der blev sendt til folkeafstemning, var Maastricht-Traktaten samt Edinburgh-Afgørelsen, og det, som V og K nu sætter hele deres kraft ind på, er at få undtagelserne væk. Hvorfor vil de have dem væk? Er det, fordi de ikke tror, der er nogle?

Jeg vil godt sige til Enhedslisten: Prøv lige at tænke det igennem igen, for mon ikke det er, fordi der faktisk er nogle? Når man læser den,

kan man f.eks. se, at Danmark har sagt: Vi vil ikke være med til nogen forsvarspolitik. Vi ved jo godt alle sammen, at dét bliver en hård diskussion i de kommende år.

Når Enhedslisten fremturer med at sige, at det er det samme, og der er ingenting, så er det, man spiller V og K's spil. Så var det, jeg undersøgte, om man havde forladt det synspunkt, og det har hr. Keld Albrechtsen, men ikke hr. Frank Aaen. Derfor var det, jeg endte med at konstatere, at mangelen på klarhed er det, der mest præger Enhedslistens indlæg i dag.

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg vil starte med at takke udenrigsministeren for redegørelsen til Folketinget om, hvordan vi får skabt en fornuftig offentlig debat om det danske memorandum frem til regeringskonferencen i 1996.

Jeg synes, der var flere ting i udenrigsministerens redegørelse, der var gode, som f.eks. at den offentlige debat skulle stimuleres af forskellige ting. Det var en redegørelse om, hvordan man kunne trække på oplysninger forskellige steder fra – bl.a. her i huset, hvor man har dem i forvejen – og om, at partierne skal give deres bidrag til den offentlige debat. Dette sidste synes jeg er meget vigtigt, for det betyder selvfølgelig også, at partierne må komme med klare meldinger om, hvad de vil, og på den måde skabe en seriøs debat alle steder i det danske samfund.

I den forbindelse lægger regeringen jo stor vægt på, det har vi hørt flere gange, at regeringskonferencen i 1996 handler om en udvidelse mod øst, og der er – kan jeg vist roligt sige – et bredt flertal i Folketinget, som støtter, at man i 1996 diskuterer denne udvidelse.

Så er mit spørgsmål, for det synes jeg manglede i udenrigsministerens redegørelse: Hvad er det så for nogle eventuelle nødvendige ændringer, der kommer på dagsordenen i 1996 som en følge af, at den danske holdning blandt andet er, at man skal udvide mod øst? Det synes jeg er ret interessant også for den danske befolkning at forholde sig til, når man skal beslutte sig for, om man i 1996 skal køre meget hårdt frem med de udvidelsestanker, som ligger i dag.

Udenrigsministeren nævner nemlig samtidig, at EU skal kunne løse borgernes problemer bedre, at vi skal sikre retsfællesskabet osv., og den megen tale om et effektivt EU, samtidig med at man taler om en udvidelse af Unionen mod øst, har jo nogle konsekvenser internt i EU. Det tror jeg er noget, som er ret vigtigt og noget, der måske skræmmer mange.

Det er jo spørgsmålet om f.eks. stemmевægt i Ministerrådet; det er spørgsmålet om forholdet mellem institutionerne, hvor der selvfølgelig også er en institutionernes kamp om, hvorvidt Europa-Parlamentet skal have større indflydelse, og hvor vi i dag har en masse Europaparlamentarikere, som kæmper for at få større indflydelse på bekostning af andre institutioner, og – som jeg ser det – også på bekostning af de nationale parlamenter.

Det er spørgsmålet om antallet af kommissærer, for også for et lille land som Danmark er det meget vigtigt, hvordan det forholder sig med antallet af kommissærer. Og – som det har været oppe flere gange – er det selvfølgelig også spørgsmålet om antal sprog i Unionen, hvor vi som udgangspunkt har, at det danske sprog skal være ligeværdigt med de øvrige sprog. Men det er noget, der vil komme til debat, som følge af at regeringens strategi er, at et af hovedformålene med regeringskonferencen – sådan som jeg har hørt det – er, at man skal tale om en udvidelse. Så kommer disse andre ting ind, som man så må forholde sig til. Og det er det, vi skal veje op mod hensynet til spørgsmålet om udvidelsen.

De Konservative taler også – og har også gjort det i dag – meget om, at det er selvstændige, suveræne lande, der skal samarbejde. Men det er jo spørgsmålet, om det ikke er en illusion, hvis man taler om et stort, udvidet EU, og hvis man fastholder tanken om, at det skal være meget integreret.

Det er klart, at hvis man accepterer en løsere tilknytning for nogle lande, så accepterer man også et EU i flere hastigheder osv.; men der kan også være andre ting, der spiller ind. Men ønsker man det retsfællesskab og et meget integreret EU, samtidig med at man kraftigt udvider Unionen, ja, så får man alle de andre spørgsmål med ind i debatten.

Så vil jeg sige, at regeringens udgangspunkt, også i relation til det, jeg netop har nævnt, virker en anelse defensivt, og det synes jeg ikke er fornuftigt. Jeg synes, den tidsplan, som regeringen har skitseret i dag med tre faser, kan virke defensiv, i den forstand at vi afventer og ser, hvad de øvrige lande byder på, og først da finder vi ud af, hvad det er vi vil. Det er, som om vi er lidt fodslæbende, at vi lige skal se de andre an og så måske bestemme os for noget, der ligger tæt op ad nogle andre lande – i håbet om, at vi så bagefter kan sige: Se, vi fik jo gennemført det sådan og sådan og sådan.

Det synes jeg ikke vi skal. Vi skal tværtimod selvstændigt formulere, hvad det er Danmark vil, hvad det er for en dagsorden, vi ønsker os i 1996, og så se, i hvor vid udstrækning det kan lykkes at få denne gennemført. Jeg synes altså, vi skal prøve at distancere os en anelse fra, hvad de øvrige lande siger; vi skal prøve at formulere, hvad det er, Danmark vil på regeringskonferencen, og hvad det er, vi ønsker af det europæiske samarbejde.

Debatten i dag har også kørt meget på de såkaldte fire undtagelser. Jeg var heroppe tidligere og lagde bestemt ikke op til, at vi skulle diskutere selve undtagelserne, for det er jo en lang debat, som har kørt i Danmark i ganske lang tid, men jeg vil godt angribe en enkelt bemærkning. Fru Charlotte Antonsen sagde, at nu har vi haft undtagelserne i trekvart år, men hvad glæde har vi haft af dem? Jamen det er jo ikke det, det handler om, for en del af undtagelserne træder jo først i kraft fra 1996, ifald de øvrige lande ønsker at gå videre på disse områder. Indtil da har vi jo ingen undtagelser! Vi kan sige, at der er nogle erklæringer, som gør, at hvis man i 1996 i henhold til Maastricht-Traktaten ønsker at gå videre på nogle områder, så har Danmark sagt, at vi ikke ønsker at følge med, medmindre vi tager en ny stillingtagen. Så man kan ikke sige, at vi har haft undtagelser i trekvart år og så evaluere dem på baggrund af det; det virker ikke seriøst.

Fremskridtspartiet forstår den bekymring, som vi tror ligger til grund for den forespørgsel, Enhedslisten har rejst i dag, nemlig bekymringen for, om vi nu også får inddraget befolkningen i det projekt, der hedder udarbejdelse af et dansk memorandum forud for regeringskonferencen.

På trods af den historie eller måske netop på grund af den historie, der har været i de sidste par år, hvor det har vist sig, at der har været et stort skel mellem, hvad Folketinget har gjort på EU-området, og hvad befolkningen har ønsket, er spørgsmålet, hvordan vi sikrer, at vi får en anden situation denne gang, hvor borgerne, hvor hele befolkningen inddrages.

Men dér vil jeg sige til Enhedslisten, at vi ikke skal tro, at vi skaber en debat ved at trykke på en knap. Jeg synes, Enhedslisten har lagt en anelse op til, at vi her i Folketinget skal sige, at nu afsætter vi 25 mio. kr., og så har vi offentlig debat. Så forløber den til et eller andet tidspunkt, hvorefter regeringen sætter sig ned sammen med nogle partier – forhåbentlig også

Fremskridtspartiet – og på baggrund af den offentlige debat, vi havde i perioden fra den og den dato, debatterer, hvad vi skal på regeringskonferencen, og hvordan det danske memorandum skal se ud.

Men det er ikke sådan, det fungerer. Som det har været nævnt tidligere her fra talerstolen, så er den offentlige debat – gudskelov da – i gang, og den skal køre hele tiden. Men spørgsmålet er, og det er det, jeg forstår ligger til grund for forespørgslen, og som jeg tror er oprigtigt ment, hvordan vi får inddraget hele befolkningen i bestræbelserne på at lave det danske memorandum.

Det er Fremskridtspartiets opfattelse, at det gør vi hverken ved at afsætte 25 mio. kr. til en debat, det gør vi heller ikke ved, at Folketinget siger, at nu er det vigtigt, at vi tager rundt på turneer og diskuterer på møder og så videre.

Nej, det gør vi ved, at vi simpelt hen siger, at det danske memorandum skal ud til en vejledende folkeafstemning, inden det afleveres til de øvrige medlemslande, og inden det afleveres som det danske bidrag. Så kan det nemlig sikres, at der – nede ved Brugsen, nede ved køledisken og så videre – diskuteres EU-politik som aldrig før. Dér diskuteres det, om det danske memorandum er godt eller skidt.

Jeg tror faktisk, at havde det danske memorandum forud for regeringskonferencen om Maastricht-Traktaten været ude til en vejledende folkeafstemning, så var det faldet. Og så tror jeg, at vi kunne have undgået den situation, vi efterfølgende kom i, hvor man altså havde et flertal i den danske befolkning imod dét, som Folketinget havde vedtaget.

Derfor skal jeg sige, at dette er Fremskridtspartiets bidrag, et forslag til, hvordan man for alvor kan få engageret hele befolkningen i bestræbelserne på at udarbejde det memorandum, der skal ligge til grund for regeringskonferencen.

Så lige til De Konservative, hvor jeg har skrevet ned, at De Konservative heroppefra har udtalt, at man ønsker at diskutere på europæiske præmisser. Dér vil jeg sige, at Fremskridtspartiets holdning til diskussionen frem til 1996 er anderledes. Vi ønsker at diskutere på danske præmisser. Vi ønsker at tage udgangspunkt i, hvad den danske befolkning ønsker og mener, og det mener jeg vi gør ved at tage udgangspunkt i danske og ikke europæiske præmisser. Dér føler jeg, at man i stedet for tager mere hensyn til, hvad regeringerne i de andre lande mener, end hvad den danske befolkning mener.

Så skal jeg til de forslag om motiveret dagsorden, der er foreslået, kort sige, at med hensyn til det første fra hr. Kjeld Albrechtsen, Enhedslisten, kan Fremskridtspartiet ikke støtte dagsordensforslaget.

Jeg har været lidt inde på det. Vi går ikke ind for, at vi afsætter de 25 mio. kr., som er oplistet i forslaget, og så mener vi i øvrigt heller ikke, at regeringen skal pålægges at vente med at indlede forhandlinger med partierne om et dansk memorandum. Vi mener som sagt, at det måske tværtimod skal forhandles så betids, at man kan nå at få det ud til den vejledende folkeafstemning, som vi ønsker.

Med hensyn til det andet forslag om motiveret dagsorden, som er fremsat af Socialistisk Folkeparti, skal jeg sige, at det kan Fremskridtspartiet heller ikke støtte. Vi er ikke en del af det nationale kompromis, vi har ikke stemt for det, vi er ikke en del af det forlig, og vi mener ikke, at det danner udgangspunkt for en ny og langsigtet dansk EU-politik.

Med hensyn til det sidste dagsordensforslag, som er fremsat af regeringspartierne, Venstre og De Konservative, skal jeg lige komme med den hurtige og meget korte bemærkning, at der er ting i det, som vi synes giver et forkert signal.

Vi mener, det er afgørende, at vi ikke fra dansk side blander os i folkeafstemningen i Norge, og derfor havde vi gerne set en lidt anderledes formulering i anden linje. Men vi vil sluttelig stemme for det dagsordensforslag, der ligger, fordi vi mener, at vi kan, hvis vi gør det rigtigt, få glæde af, at også Norge melder sig ind i EU, for det kan faktisk – og det må Enhedslisten også anerkende – give unionsmodstanderne bedre vilkår i Den Europæiske Union.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne allerførst complimentere hr. Kristian Thulesen Dahl for den både realistiske holdning til tingene og også den søgende holdning. Det at søge efter, hvordan vi kan komme til at gøre det bedst muligt, og i den forbindelse den skepsis, som man derfor bringer til veje over for, at man tror, at man bare kan iværksætte en folkeoplysningskampagne, så kommer folk strømme for at høre, hvad vi har at fortælle, det er netop det, der, det ved vi, er det vanskelige, og det er derfor, jeg fuldt ud forstår, at regeringen ikke på et meget tidligt tidspunkt begynder at tage stilling til hverken Vestunionen eller den fælles mønt. Det forstår jeg udmærket godt, for

min bedømmelse er, at ingen af de to ting overhovedet vil være på dagsordenen – undtagen i debatten. Det vil ikke være på dagsordenen i 1996 i hvert fald. Det er fuldstændig utænkeligt, at Vestunionen skulle udvikle sig med en sådan fart, og at den udenrigspolitiske enighed mellem Europas lande også skulle udvikle sig så hurtigt. Det er utænkeligt.

Med hensyn til den fælles mønt så er det nu i mine øjne en gang pladder. Det, det drejer sig om, er en fast valutakurs. Det er det, der er realiteten. Fælles mønt kan man lave, hvis man synes, det er sjovt, og hvis man tror, at der er brug for mønter til den tid. Men den fælles valutakurs varer det mange år før landene er modne til.

Derfor, og det er det, jeg vil bede hr. Kristian Thulesen Dahl tænke på, vil det være helt forkert, hvis vi allerede nu udvikler den danske befolkning i en diskussion om 2-3 ting, som slet ikke kommer til at foreligge i det, som man beslutter på regeringskonferencen. Men det må ikke optages, og der er vel ingen, der mistænker CD for, at vi ikke ønsker en diskussion om Vestunionen; den er bare uaktuel.

Vi ønsker navnlig en diskussion om, hvor stærk den nye bank skal være, og det må jeg lige slutte med at sige, for det ønske udtalte den nye bankdirektør, da han blev udnævnt. Han takkede meget for, at han var blevet udnævnt. Han takkede også meget for, at man nu har fundet et sted, han skulle være. Nu manglede der bare én ting, og det var det vigtigste, nemlig hvor store beføjelser banken får. Og det er i Danmarks interesse, at den bank får størst mulig indflydelse, sådan at det ikke er Bundesbank, der skal bestemme rentefoden i hele Europa.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Hr. Kristian Thulesen Dahl citerede mig for at skulle have sagt, at vi ønskede en debat ud fra europæiske præmisser. Jeg tror ikke, jeg har brugt udtrykket præmisser.

Nej, det, jeg har ønsket at sige – og det vil jeg gerne sige helt klart nu – er, at vi ønsker en debat, der tager udgangspunkt i, hvordan det Europa skal se ud, som vi skal arbejde med i de næste årtier, for at vi kan sikre freden og stabiliteten i Europa. Det er det, vi ønsker. Hvordan skal det Europa se ud? Hvad er det for nogle traktater, vi skal have, for at vi også er i stand til at optage de østeuropæiske lande i EU?

Det er den debat, vi ønsker, i stedet for den mere, hvad kan man sige, selvcentrerede debat, der kun tager udgangspunkt i de gamle skyttegravskrige for og imod EU. Den mener vi er farlig, og dér mener vi, vi fører den danske befolkning bag lyset, hvis det er sådan, at vi begiver os ind i den.

Må jeg så ikke knytte en enkelt kommentar til det, hr. Erhard Jakobsen var inde på omkring forsvarssamarbejdet og WEU.

Hr. Erhard Jakobsen har selvfølgelig ret i, at der er ingen, der ved, hvordan den diskussion kommer til at forløbe i 1996 og årene frem, men én ting må vi jo konstatere, og det er, at siden 1992 er der sket nogle ting med hensyn til det forsvarspolitiske samarbejde i Europa. Vi må også konstatere, at i 1998 skal Bruxellesstraktaten om WEU tages op til fornyet overvejelse, og vi kan da ikke udelukke, at vi allerede i forbindelse med regeringskonferencen vil se, at de vesteuropæiske lande i Den Vesteuropæiske Union beslutter sig for at nedlægge denne og inkorporere den i det europæiske samarbejde.

Så der er et spørgsmål, som vi skal tage stilling til, og dér mener jeg ligesom hr. Erhard Jakobsen – sådan som jeg forstår det – at det skal vi være åbne over for. Vi skal ikke komme med nogle firkantede løsninger. Vi skal være åbne, og vi skal gå ind og prøve på at påvirke resultatet, og så må vi bagefter gå ud til den danske befolkning og sige: Det her er så resultatet, vil I tage stilling til det? Og dér er det vigtigt, at vi har den danske befolkning med i den debat frem til det tidspunkt, hvor vi skal have folkeafstemningen.

(Kort bemærkning).

Kristian Thulesen Dahl (FP):

Jeg er glad for, at hr. Kent Kirk modererede det, jeg hørte før. For jeg hørte altså, at der blev sagt, at man ville diskutere på europæiske præmisser, men nu har vi fået uddybet, hvad der skulle menes med det.

Til hr. Erhard Jakobsen, som siger, at det med Vestunionen eksempelvis sandsynligvis ikke er på dagsordenen på regeringskonferencen i 1996, og derfor er der ingen grund til, at regeringen lægger sin strategi fast osv. på det område, vil jeg sige: Dér var mit udgangspunkt i mit indlæg, at vi skal prøve at sætte en dagsorden, som vi ønsker os. Vi er jo med til at sætte den dagsorden. Vi er jo et medlem af Den Europæiske Union, og dermed må vi også være med til at sætte den dagsorden, som skal udmøntes på regeringskonferencen.

Derfor er det selvfølgelig også en af de ting, som jeg respekterer: at nogle partier ønsker en debat om Vestunionen. Vi har også vores holdning i Fremskridtspartiet til Vestunionen. Vi mener ikke, at Danmark skal melde sig ind i Vestunionen, men vi respekterer, at der er nogle partier, der altså ønsker den debat, og at det er noget, Danmark skal sætte på dagsordenen, og så mener jeg selvfølgelig også, at man skal forholde sig til det.

Men det, som jeg efterlyste i mit indlæg specielt over for udenrigsministeren, var jo kommentarer til, hvordan regeringen ser på de ændringer, der kommer, hvis man kræver et meget udvidet EU, som der allerede nu er lagt op til fra dansk side, på regeringskonferencen i 1996. Det er en helt klar dansk strategi, der er lagt, og så er der altså nogle kræfter i gang for at skabe nogle ændringer, bl.a. mellem institutionerne, i stemmevægt, i antallet af kommissærer og alle de andre ting. Det mener jeg er en følge af regeringens stillingtagen til det med udvidelsen, og så må man nødvendigvis også prøve at forholde sig til de andre spørgsmål. Det er det, jeg efterlyser en reaktion på.

Bjørn Elmquist (RV):

Det Radikale Venstre har et ønske, ja, jeg vil faktisk sige et krav til fremtidige folkeafstemninger på dette område. Det er, at vi ikke på ny kommer ud i situationer, der fører til en så kraftig konfrontation i befolkningen, at man kan sige, at stort set halvdelen af danskerne går i sort.

Dette synspunkt finder vi også er udtrykt i regeringsgrundlaget, i det papir, de aftaler, som danner grundlaget for det regeringssamarbejde, som vi har i øjeblikket med Socialdemokratiet og med CD – jeg skal ikke stå og citere det her, men det kan slås op; jeg har sidehenvisninger, hvis det i givet fald skulle ønskes – nemlig, at man ønsker en bred folkelig debat, inden man lægger forsøg på resultater frem, så man undgår denne konfrontation.

Derfor er det også godt med forespørgslen i dag, og det er godt med de svar, vi har fået fra de forskellige partier, og det er godt, synes jeg især, med den meget konkrete og nyttige reddegørelse, vi har fået fra udenrigsministeren. Den vil jeg gerne takke for. Af den fremgår jo både en tidsplan og en køreplan og nogle helt klare bud på, hvornår man skal være parat med hvad, både til partierne og til de mange, mange andre deltagere i den grundige offentlige og folkelige debat, vi skal have.

Hr. Keld Albrechtsen var på forespørgernes vegne og som forslagsstiller til en af de motiverede dagsordener inde på at spørge: Jamen hvordan med memorandummet? Kan vi nu være sikre på det og det, at memorandummet f.eks. ikke bliver banket på bordet som et fait accompli midt i debatten, eller før debatten er overstået, måske endda bare indledt? Der vil jeg henholde mig til det, som udenrigsministeren sagde, at tredje fase i forberedelserne løber fra efteråret 1995 og frem til selve konferencen. I den periode vil regeringen i samarbejde med Folketingets partier udarbejde et dansk memorandum. Det skal indeholde det danske udspil til konferencen. Det synes jeg i og for sig giver yderligere et argument for eller en forklaring på, hvorfor vi så ikke uden videre siger: Nå ja, når vi nu ikke kommer til at stemme for den dagsorden, som hr. Keld Albrechtsen har foreslået, så bliver det bare ikke sådan. Jo, det bliver sådan. Det har udenrigsministeren lovet. Det er sagt her i Folketingssalen, og flere af os drager det nu frem, for at det kan stå fast.

For hvad hjælper det, hvis vi her og nu, hvor vi egentlig skulle drøfte tingene, allerede går ud og slår fast med syvtommerssøm, at det og det og det vil vi i hvert fald ikke finde os i, og det så bliver til en vedtagelse eller et ønske fra store dele af befolkningen? Det virker paradoksalt, men ikke desto mindre har debatten her jo i dag handlet om substans. Jeg må erkende, at jeg også selv har været heroppe et par gange med nogle korte bemærkninger for at sige, at det og det synes vi i hvert fald vi skal stå fast på. Det og det synes vi måske ikke vi skal stå fast på. Og med det og det er der igen andre problemer, som vi slet ikke har gjort tilstrækkeligt ved i den hidtidige debat med de andre EU-lande.

Så lad mig da for en sikkerheds skyld nu igen slå fast her i mit ordførerindlæg, at vores grundlag er Edinburgh-Aftalen. Det fremgår også helt klart af det regeringsgrundlag, som jeg var inde på før. Det er grundlaget for regeringssamarbejdet mellem Socialdemokratiet, CD og Det Radikale Venstre. Nu nævner jeg ikke partierne i størrelsesorden hele tiden. Jeg tager os selv til sidst af høflighed.

Det står adskillige steder i regeringsgrundlaget, og nu skal jeg for god ordens skyld citere det her, fordi det jo er ganske afgørende: »Danmark vil med Edinburgh-Aftalen, som er grundlaget for den danske politik, deltage aktivt i forberedelserne til EU's regeringskonference i 1996«, og der står lidt længere nede i det selv-

samme regeringsgrundlag: »Det særlige danske grundlag i henhold til Edinburgh-Aftalen kan kun ændres ved en ny folkeafstemning.« Så altså, dolkestødslegender, eller hvad vi skal kalde det, kan vi godt undvære på det her felt. Det er der slet ikke brug for.

Lad mig vende tilbage her mod afslutningen af mit indlæg til selve emnet for vores dagsorden i dag. Hvordan får vi en grundig offentlig debat startet? Hvordan får vi den holdt i gang, uden at vi opererer med konklusionerne på forhånd, og uden at der opereres med en skjult parallel dagsorden, for det er jo også noget af det, vi skal søge at undgå.

Det er Det Radikale Venstres opfattelse, at debatten allerede er godt i gang, at den på alle konstruktive måder skal intensiveres, og at der skal afsættes offentlige midler til det formål. Dette sidste er i øjeblikket genstand for forhandlinger, og det kommer til afstemning her i salen i forbindelse med finansloven for 1995. Tallet for 1995 ligger endnu ikke fast, det er ikke aftalt endnu, ej heller vilkårene. Men det er vores holdning, at beløbet skal være af samme størrelsesorden som det, vi er endt med at ville bruge, nemlig bevillingen gennem aktstykket i Finansudvalget og den oprindelige bevilling, hvor vi jo så sammenlagt er nået op på 22,5 mio. kr. Det bliver på det lag, måske lidt højere, men vi er indstillet på at gå med til det. Vi mener også, at der må opstilles klare kriterier, ikke sådan, at det er låst hundrede procent fast, men at der dog opstilles klare kriterier for, hvordan disse penge skal fordeles, så alle synspunkter, der er relevante i denne sammenhæng, bliver tilgodeset.

Vi synes, at det må aftales nærmere. Jeg tror ikke, vi skal gøre det nu og her i dag. Jeg ved, at der er forhandlinger i gang i Europaudvalgets underudvalg, som jo bestemt ikke skal tiltage sig bevilligende myndighed; det må vi ikke nå frem til. Men vi skal have nogle kriterier, sådan at der ikke på det område opstår myter om, at der er nogle, der bliver forfordelt, og at der er nogle, der får ekstra mange penge, mens der er nogen, der slet ingenting får. Målet med denne debat skal være at sikre, at det resultat, vi når frem til under de regeringsforhandlinger, der forestår, som starter i 1996, og som ingen jo faktisk ved hvornår slutter, og som vi heller ikke kan sige med sikkerhed hvornår vi får resultatet af, og om det bliver nødvendigt med en ny folkeafstemning – det er jo ikke sikkert; det kan jo være, det er et resultat, der ligger inden for den

kompetence, Folketinget har, og som ikke nødvendiggør, at vi spørger befolkningen, om undtagelserne skal ændres – ikke bliver præget af den mangel på folkelig opbakning og den mangel på demokratisk kontrol, som man med rette har indtryk af præger det samarbejde, som vi har i Europa. Jeg vil endda bruge det kraftige ord, den folkelige krise, som omgiver dette samarbejde, og det må nu høre op.

Dér vil jeg i al beskedenhed sige, at vores måske med danske øjne traumatiske oplevelser omkring afstemningerne i 1992 og 1993 – med al respekt for venlig dansk beskedenhed – har været med til at sætte en ny dagsorden for den debat; det ved vi godt. At vi så har fundet det endelige mål og den endelige løsning på det i Danmark, skal jeg slet ikke prøve på at bilde nogen ind; det har vi selvfølgelig ikke. Men vi har været med til med styrke at sætte dette punkt på dagsordenen. Så det er også vores håb for den kommende grundige offentlige debat, vi skal have, at man vil fastholde det her på dagsordenen, og at der måske kan findes frem til løsninger, som vi kan være glade for alle sammen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Når man hører hr. Bjørn Elmquists indlæg, kan man jo egentlig undre sig over, hvorfor Det Radikale Venstre ikke kan stemme for Enhedslistens forslag om motiveret dagsorden, for punkt for punkt er hr. Bjørn Elmquist jo i virkeligheden enig i det indhold, som er i dagsordenen. Anderledes kunne man ikke høre det. Men det jo da også muligt, at det i virkeligheden ikke er Det Radikale Venstre, som har blokeret for, at man kunne skabe en enighed på det grundlag. Det kan være, det er andre regeringspartier, der bærer ansvaret; det vil jeg såmænd næsten tro i den her sag.

Jeg synes, det er meget positivt, at hr. Bjørn Elmquist kommer med en melding, som i realiteten indeholder punkt for punkt, hvad der står i vores dagsorden. Men så kommer problemet: Hvorfor vil man så, når man nu er enig – faktisk punkt for punkt – ikke vedtage den? Ja, det kan jo være, fordi man i virkeligheden ikke ønsker at blive pålagt det forhandlingsmandat, det nulmandat til topmødet nu her i december. Det kan jo være, fordi Socialdemokratiet og regeringen og udenrigsministeren ønsker at have en mulighed for på topmødet i december at bevæge sig nogle skridt længere efter salamimetoden hen i retning af yderligere unionskridt. Det kan jo

være derfor, man ikke vil være med til at nedfælde det i en dagsorden, som hr. Bjørn Elmquist og jeg tilsyneladende er enige om. Jeg er bange for, at det er dér, det ligger, og jeg vil i hvert fald følge sagen videre i Europaudvalget og kræve, at vi får en klar mandatfremlæggelse fra regeringens side, således at det, som ikke bliver afgjort i dag, i hvert fald kommer frem i Europaudvalget i form af en meget præcis mandatfremlæggelse dér forud for topmødet. Jeg vil stadig væk kæmpe for, at vi får det mandat, det grundlag, som hr. Bjørn Elmquist henviser til at vi er enige om, og som ikke må overskrides, nemlig det, der lå ved folkeafstemningen den 18. maj 1993. Jeg er bange for, at når man ikke vil følge vores dagsorden, selv om hr. Bjørn Elmquist jo i realiteten er enig i det meste af den, så er det, fordi man i virkeligheden skrider, og at man i virkeligheden ikke kan stå inde for det, man siger.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

I formiddags var jeg under nogle korte bemærkninger inde på, hvorfor vi ikke synes, at det dagsordensforslag, som er fremsat af hr. Keld Albrechtsen, er perfekt; lad mig sige det på den måde. For jeg har jo været inde på, at der er elementer i det, som er helt i orden. Jeg har talt om, at en opfordring fra Folketinget til de politiske partier er noget, der falder uden for det, vi normalt plejer at lade Folketinget komme med. Den virker lidt besynderlig.

Så ned til pindene. Pind 1 har jeg været inde på, bl.a. med citatet fra udenrigsministerens redegørelse. Pind 2 har jeg talt om, og pind 3 synes jeg har en lidt for strikte udformning. Der står ordret: » – samt på EU-topmødet i december 1994 at meddele de øvrige EU-lande, at den danske regering vil afvente resultatet af den offentlige debat i Danmark i første halvår af 1995, før den vil udtale sig« – før den vil udtale sig – »om de spørgsmål, som skal drøftes på EU-regeringskonferencen i 1996.«

Det synes jeg er et pålæg at give en regering, nogle regeringsrepræsentanter, nogle ministre, der skal deltage i forhandlingerne her. »At udtale sig« – det går ud over det påkrævede; det er meget, meget svært, at man i den grad skal have mundkurv på. Hvis der så havde stået: binde sig eller sådan noget, så var det en anden snak.

Så har hr. Keld Albrechtsen selv været inde på, hvad der så er den normale procedure. Dér finder jeg yderligere et argument for at stemme

imod denne dagsorden: Europaudvalget skal jo netop drøfte forberedelserne til topmødet konkret. Der kommer ministrene med oplæg til forhandlinger, og dér får også hr. Keld Albrechtsen, som er medlem af udvalget, og alle vi andre mulighed for at melde ud, hvad vi synes om det oplæg, som regeringen kommer med.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil sige, at hvis det virkelig var disse små ting – og det er jo relativt små ting, hr. Bjørn Elmquist i virkeligheden er uenig med Enhedslisten om, når det gælder den her dagsorden – så kunne man jo have løst det ganske nemt og praktisk, for i går sendte jeg jo dette dagsordensudkast til udenrigsministeren og til de politiske partier her i Folketinget med en opfordring til, at hvis der var utilfredshed med formuleringer, så kunne vi naturligvis snakke om det.

Vi har også tidligere under denne debat tilkendegivet, at vi gerne vil være med til, at der rettes formuleringer, hvis det var et krav fra regeringen og SF, så vi kunne få et flertal for denne dagsorden. De indvendinger, som hr. Bjørn Elmquist kommer med nu, vil afgjort ligge inden for, hvad Enhedslisten kunne være med til at udforme i en dagsorden. Der vil jo ikke blive ændret noget ved det virkelige indhold, så derfor forstår jeg ikke, at det nu kan være en begrundelse fra hr. Bjørn Elmquists side for at gå imod vores dagsorden.

Den egentlige begrundelse er en anden. Det bliver jeg nødt til at sige til hr. Bjørn Elmquist. Den egentlige begrundelse er, at regeringen vil stå frit med hensyn til at fortsætte denne skridning, denne udhuling af forbeholdene. Man vil ikke binde sig til ikke at gå videre på december-topmødet med disse antydninger, denne gradvise salamimetode, denne fortsættelse ind i Vestunionen, denne deltagelse i våbengruppen i Vestunionen – alle disse ting, hvor det hele lige så langsomt skrider, og hvor forbeholdene lige så langsomt forsvinder. Man vil ikke nedfælde på papir her i Folketinget, at det vil man ikke: man vil ikke bryde disse forbehold, og man vil fastholde det grundlag, der var for folkeafstemningen den 18. maj 1993. Hr. Bjørn Elmquist siger det fra talerstolen, og statsministeren siger det i Det Fri Aktuelt, men når det kommer til stykket og man skal nedfælde det i en forpligtende dagsorden, så vil man ikke være med. Det er det, der er realiteten i denne her debat. Desværre, hr. Bjørn Elmquist, det er det.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Den skal være meget kort. Jeg skal bare sige til hr. Keld Albrechtsen: Det passer ikke.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Det, der får mig herop, er, at hr. Keld Albrechtsen siger, at vi skrider på det nationale kompromis med de fire undtagelser. Det vil jeg da gerne have dokumenteret. Efter min bedste formening står jeg præcis dér, hvor vi stod den 18. maj 1993. Jeg kan ikke få øje på en eneste skridning. Jeg vil gerne have præciseret: Hvor ligger den skridning?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg nævnte for bare sekunder siden et klart eksempel på denne skridning, nemlig det eksempel, at den danske forsvarsminister sidder i Vestunionen i en våbengruppe, som han endda er formand for; og som formand for denne våbengruppe deltager han i ministermøder, hvor han fremlægger politiske forslag, som så bliver vedtaget af Vestunionens øverste myndighed. Dette ministermøde, som var i Noordwijk i mandags, er udtryk for en klar og fuldstændig dansk deltagelse i den Vestunion, som vi fik løfte om at vi kun og blot og bart var observatør i.

Det er da en klar skridning. Det kan ingen bortforklare. Men jeg har desværre ikke i debatten i dag fået garanti for, at dette ophører, så derfor må jeg fastholde, at der er en skridning. Man er på vej væk, og jeg ser en bekræftelse i det derved, at man ikke vil være med til at nedfælde på papiret det, som hr. Bjørn Elmquist påstår at man er enig i, nemlig dette grundlag. Det vil man ikke være med til at skrive ned på papir. Der må jeg desværre sige: Det er nok, fordi man i virkeligheden ikke kan stå inde for at skrive noget sådant på et stykke papir.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Jeg vil gerne gøre hr. Keld Albrechtsen opmærksom på, at forsvarsministeren blev formand for denne arbejdsgruppe den 1. januar 1993, altså før folkeafstemningen den 18. maj 1993, så jeg kan ikke se, hvad der skulle være skredet siden da.

Jeg skal i øvrigt tilføje, da det nu har været omtalt i medierne de sidste dage, at den pågældende arbejdsgruppe ikke er en arbejdsgruppe

under Vestunionen. Den er en arbejdsgruppe, hvori der deltager 13 forsvarsministre, nemlig fra de europæiske NATO-lande minus Frankrig, og det interessante er, at Frankrig netop ikke deltager. Det er dokumentation for, at det i virkeligheden er et NATO-samarbejde. Det var det, der tidligere lå i Lissabon, og jeg tror, hr. Keld Albrechtsens forvirring opstår derved, at kontoret er blevet flyttet til Bruxelles, men immer væk: Det er et NATO-samarbejde, og det helt centrale er, at der er ikke skredet noget. Vi står præcis, hvor vi stod 18. maj. Forsvarsministeren var formand inden den 18. maj, og forsvarsministeren er det efter den 18. maj, så jeg vil gerne bede om et andet eksempel på, hvor vi er skredet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, hr. Ove Fich må erkende, at forsvarsministeren i mandags på et møde i Ministerkomiteen i Vestunionen, Vestunionens centrale øverste organ, fremlagde et forslag udarbejdet i denne våbengruppe, et politisk forslag, der går ud på at fremme oprustningen i Europa, og dette forslag fik han vedtaget. Hvis ikke det er deltagelse, aktiv deltagelse i Vestunionen, så ved jeg ikke, hvad der skal til, for at man kan sige, at der er tale om aktiv deltagelse. Det må jeg sige. Det vil være svært for andre end hr. Ove Fich at forstå, hvordan det kan forholde sig anderledes.

Så efterlyser hr. Ove Fich andre skridninger. Jamen vi havde jo her i Folketinget forleden en debat om politisamarbejdet, og desværre måtte vi konstatere, at der var et stort flertal i Folketinget, som sagde ja til at gå i gang med at opbygge Unionens politisamarbejde. Det er efter min opfattelse ganske klart i modstrid med de løfter, som vi fik forud for folkeafstemingen den 18. maj, og det er ikke et enestående eksempel på skridning; der har også været problemer med unionsborgerskabet. Vi kunne blive ved, men problemet er, at der er udskridning på så at sige alle punkter, og hr. Ove Fich vil ikke være med til nu på papir at nedfælde i en dagsorden, at det grundlag, vi havde den 18. maj med undtagelserne, med løfterne om vetoret og miljøgaranti, bliver nedfældet på papir i en dagsorden. Det vil hr. Ove Fich ikke, fordi man ikke kan stå inde for det; man har ikke papirerne i orden, og derfor tør man ikke sætte det på tryk. Det er det korte af det lange af det.

(Kort bemærkning).

Ove Fich (S):

Det er jo interessant at høre, hvor stor vægt Enhedslisten nu lægger på de danske undtagelser. Jeg må konstatere, at de danske undtagelser åbenbart er meget centrale for Enhedslisten. Der har været andre talere før mig, der har spurgt til det, men nu er det da i hvert fald dokumenteret, at det er overordentlig væsentligt, at vi holder fast i det.

Så vil jeg gerne sige til hr. Keld Albrechtsen: Det er således, at i denne NATO-arbejdsgruppe, hvori deltager de 13 NATO-forsvarsministre, træffer man en række beslutninger, og de rapporteres af formanden til Vestunionen. Det er der ikke noget nyt i. Sådan var det før den 18. maj 1993, og sådan er det efter den 18. maj 1993. Der er i øvrigt heller ikke noget nyt i, at Danmark har en observatørstatus i Vestunionen. Det havde vi før den 18. maj 1993, og det har vi efter den 18. maj 1993.

Så der er ikke sket nogen skridning, og det er det afgørende. Man kan diskutere, hvorvidt man skal sidde i disse organer. Det vil jeg gerne være med til at diskutere, men det, som hr. Keld Albrechtsen sagde, var, at vi skred. Jeg kan konstatere, at situationen er præcis den samme, som den var inden den 18. maj 1993.

Så vil jeg gerne sige om politisamarbejdet: Der ligger også et dansk forbehold. Vi ønsker ikke et overnationalt politisamarbejde; det er det, der er blevet nedfældet, og det er jo heller ikke sket. Der er det spørgsmålet om, at Danmark skal være observatør i Schengenaf-talen, som ligger uden for traktaterne. Jeg vil da gerne gøre opmærksom på, at der altså ikke er tale om, at vi har ændret på det danske forbehold.

Så siger hr. Keld Albrechtsen til sidst, at det i øvrigt også er skredet med hensyn til unionsborgerskabet. Der manglede der vist en dokumentation, som det kunne være interessant nok at få, men jeg ved ikke, hvor længe vi skal fortsætte med den her diskussion.

Jeg vil vove den påstand, at hr. Keld Albrechtsen ikke på et eneste punkt kan påvise, at der er skredet noget i forhold til beslutningen den 18. maj 1993.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

I SF er vi ganske kritiske vagthunde for at sikre, at Edinburgh-Afgørelsen efterlevs. Det er da også derfor, vi en gang imellem hæver røsten, når vi synes, at noget udvikler sig i en retning,

som vi ikke er tilhængere af. Det vil vi gøre her, og vi vil fortsætte med at være disse kritiske vagthunde.

Nu har vi jo så også den fordel, at vi ved, hvad der står i Edinburgh-Afgørelsen, og at vi godt kan se, at det er noget andet end Maastricht. Det har Enhedslisten vanskeligt ved.

Men når der så nævnes politisamarbejdet, hvor vi jo sammen med Enhedslisten for nogle uger siden sagde nej til en observatørstatus i Schengenaftalen, så må jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, at det har da i hvert fald ikke noget med Unionen at gøre. Lige præcis det har ikke noget med Unionen at gøre i den forstand, at det er et mellemstatsligt samarbejde. Det var da heller ikke vores argument for at sige nej til det; det var nogle praktiske ting om politifølgelse, der var vores argumenter.

Det essentielle omkring politisamarbejdet er, at vi ikke skal have et overnationalt politi. Det andet – omkring det retlige samarbejde – er, at vi ikke skal have en konstruktion, hvor det retlige kommer ind i søjle 1, altså EF-søjlen, således at der kan komme flertalsafgørelser på retligt samarbejde. Det er, hvad der står i forbeholdene, og det overholdes.

Så vil jeg sige, at man jo skal huske og bemærke i den her diskussion, at V og K nu vil have undtagelserne ophævet, mens Socialdemokratiet og dermed regeringen i hvert fald i sit regeringsgrundlag har skrevet, at man med Edinburgh-Afgørelsen som grundlag for den danske politik vil deltage aktivt i forberedelserne til EU's regeringskonference i 1996. Det er ikke så længe siden, regeringen lavede det regeringsgrundlag. Jeg havde håbet, at vi kunne have skrevet det ind i en dagsorden i dag, men jeg vil da godt spørge regeringen – udenrigsministeren kan jo svare senere – om det da ikke fortsat er regeringens politik, og at regeringen altså, som jeg formoder, står ved det, der står i regeringsgrundlaget. Og så har vi V og K, som vil noget helt andet.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (RV):

Hr. Keld Albrechtsen fremturede med sin mistanke om, at grunden til, at vi ikke kunne stemme for dette forslag om motiveret dagsorden, er, at så ville vi på papiret have bundet os til ikke at skride videre.

Nu er der allerede argumenteret mod det, at vi skulle være skredet, så det skal jeg ikke gå yderligere ind på. Men nu har jeg så, jeg ved

ikke for hvilken gang, læst den her dagsorden igennem, og der er intet i den, som ville hindre en videre udskridning, hvis sådan noget havde fundet sted. For der står jo intetsteds her noget om de fire undtagelser. Det er måske et slip, det ved jeg ikke. Man har måske glemt at skrive det ind, eller det hænger måske sammen med, at Enhedslisten netop ikke vil tale om de fire undtagelser, således som det er fremgået af den meget lange debat mellem dem og SF.

Så den misforståelse må jeg da rette og så sige til hr. Keld Albrechtsen: Pas nu på, at man ikke skrider i forhold til sit eget forslag! Det er en stor risiko.

Lisbeth Arbøl (CD):

Vi skal have en lang og grundig politisk debat. Den 2. juni 1992 betalte vi regningen for 2. oktober 1972. Der var blevet talt alt for meget om penge og alt for lidt om politik gennem årene, selv om vi nu i CD godt kan ranke ryggen her. Men man kan ikke bare introducere en traktat med bestemmelser eller hensigtserklæringer om forsvar og fælles mønt og så forvente, at man lige kan snakke det igennem på et halvt års tid med befolkningen. Her blev tidligere gjort en stor fejl, og CD er glade for, at Europaudvalgets formand, hr. Ove Fich, har foreslået, at debatten om Europas store udfordringer allerede begynder her i december.

I den kommende Europadebat skal vi ikke sidde og dissekere sætninger som i en forsikringspolice. Jeg ved godt, at netop EU-modstanderne gerne vil det sådan, men den vogn skal vi ikke hoppe på. Det er vores opgave at fremhæve selve de værdier, som De Europæiske Fællesskaber indeholder. Vi skal snakke politik, men mest i betydningen holdninger, ja, såmænd også følelser, for Europa er også en følelæssag, og det skal vi også have frem i den debat, vi skal ind i.

Især mange kvinder har haft svært ved at forstå betydningen af det europæiske samarbejde. Vi skal ud og debattere med bl.a. de EU-negative kvinder om, at det helt centrale i Europasamarbejdet netop er at skabe trygge og sikre rammer for os alle, for vores omverden og for miljøindsatsen.

Økonomi, handel, sikkerhed og forsvar er ikke selve målet for De Europæiske Fællesskaber. Nej, det er kun midler for det højere mål, som har at gøre med frihed, fællesskab, solidaritet og udfoldelse af menneskets værdighed.

Politik handler nemlig dybest set om de værdier, som skal præge et samfund, altså om moral. At gå ind for et forenet Europa er et spørgsmål om solidaritet. At gå imod er faktisk et spørgsmål om egoisme.

Nogle mennesker er blevet så forkælede, at de ikke evner at se ud over deres egne kortsynede interesser. De mener, at vi ikke har noget ansvar for de lidende befolkninger i Eksjugoslavien, men vil hellere sende flygtningene til nabolandene. De vil ikke åbne grænserne for Østlandenes produkter, ikke betale ulandshjælp til fattige lande, ikke sende danske styrker til konfliktområder, ikke opgive retten til at kunne devaluere kronen – hvorved arbejdsløsheden så blot eksporteres videre til nabolandene – og ikke støtte nye landbrugsreformer, der demonterer de tikende miljøbomber under vores børn og børnebørn.

Europapolitik handler sandelig om værdier og solidaritet, og det skal vi også have frem i debatten. Man ved, hvad man har; man ved ikke, hvad man får, og mennesker er i virkeligheden dybt konservative. Når vi så måske sender en traktat til folkeafstemning, så påhviler der virkelig politikere og presse et enormt ansvar.

Et dagblad sætter f.eks. en forsidehistorie op: EU truer danske spædbørns sundhed. Men se til, om samme avis bringer en forsidehistorie om de hundredvis af direktiver, der tilsammen er en stor fordel for sundheden i Danmark og Europa!

Selvfølgelig skal pressen være kritisk, og naturligvis er EU-kritiske artikler nødvendige, bl.a. for at kunne mobilisere politikerne. Men prøv også at finde de masser af gode forsidehistorier om EU frem!

Nej, vi skal genopdage, at det danske samfund og befolkningen har nogle betydelige værdier, som også andre lande ønsker at blive inspireret af. Frem til 1996 må vi bl.a. sige: Selvfølgelig tør vi være med til at tage et medansvar for verden omkring os. Hvis vi danskere slukkede for nogle af tv's amerikanske serier og i stedet fordybede os i vores egen kultur, folkelighed og tro, så blev vi måske endda så ranke, at vi i stigende grad gik ind og var med til at sætte dagsordenen i Europa.

Der er ingen tvivl om, at EU i de kommende år skal bruge en stor del af sin energi og sine ressourcer på at forberede de central- og østeuropæiske landes optagelse i Unionen. Vi må nu indfri disse befolknings længe nærrede ønske

om at blive tilsluttet De Europæiske Fællesskaber, der på mange måder har været en vigtig inspirationskilde for det folkelige opgør i Øst, som i 1989 bragte Muren til fald.

Men også for vores egen skyld er en sådan udvidelse nødvendig. Også vi er berørt af forureningen i Østersøen og faren fra atomkraftværkerne.

Nu er det altså ikke sådan, at det er på Enhedslistens foranledning, dagsordenen for samarbejdet partierne imellem om udarbejdelsen af et dansk memorandum indeholdende udspil til konferencen skal sættes eller starte. Det er en bred offentlig debat, der skal starte i dag. Så lad os samarbejde om en god debat også om de ømtålige punkter, f.eks. WEU.

Jeg skal så til slut meddele, at CD ikke kan stemme for det af Enhedslisten fremsatte forslag om motiveret dagsorden eller den af SF foreslåede dagsorden, men vil stemme for det dagsordensforslag, som regeringen fremsætter sammen med Venstre og Konservative.

Arne Melchior (CD):

Jeg vil allerførst gerne gratulere fru Lisbeth Arnbøl for hendes jomfrutale, som hun netop har afleveret, som jeg er vidende om at hun selv har forfattet, og som jeg synes hun er sluppet fra med stor ære. Jeg kan anbefale talen til læsning både her og rundt omkring som et led i den debat, vi i dag har.

Men jeg føler trang til, før udenrigsministeren nu får ordet igen, og lidt i fortsættelse af nogle bemærkninger, enkelte ordførere har været inde på, at rette et meget kraftigt angreb mod selve ordlyden af forespørgslen. Man vil have oplysninger om regeringens planer om en grundig offentlig debat. Blandt andet hr. Erhard Jakobsen har været inde på, at man trykker jo ikke sådan på en knap, og så har man en offentlig debat. Vi lever heldigvis i et land, hvor man ikke kan bruge politiets hjælp til at indforskrive tilhørere til møder, man arrangerer om det ene eller det andet emne, og gudskelov for det!

Men forespørgsleens ordlyd minder slående om de metoder, der blev anvendt på den anden side af Muren, inden den faldt, hvor myndigheden, diktatorerne, kunne sætte folk til at føre en debat eller i hvert fald sætte alle deres ansatte, medarbejdere og af dem afhængige – og det var jo så det meste af befolkningen – til at udtale sig på bestemte tidspunkter og på bestemte måder.

Jeg mener – og jeg siger dette i en meget mere venlig tone, end jeg egentlig havde tænkt at an-

vende over for min kollega, hr. Keld Albrechtsen, som jeg respekterer for mange ting – at det er en ganske ubrugelig ting at opfordre en regering til at starte en debat. Debatten er i gang og har været det længe. Der er ingen i regeringen, der kan beskyldes for at have undslået sig eller for at ville undslå sig i fremtiden. Og vi lever altså her på denne side af den gamle Mur, hvor vi har tradition for, at mennesker såmænd selv finder ud af, hvad de vil debattere, hvornår og i hvilken form.

Vi har en fri presse, vi har en skov af frie elektroniske medier, der skrives mængder af kronikker, debatartikler og læserbreve, og der indkaldes til masser af møder. Jeg har selv været til adskillige, hvor der nogle gange godt nok har været 200 mennesker, men som regel 12 eller 15, også selv om der stod andre og større navne på plakaten sammen med mig, så det var altså ikke mig, der skulle trække alene. Folk bestemmer selv, hvornår de vil debattere og på hvilken måde, og om de vil læse debatartikler, om de vil gå til debattmøder eller ej. Og det bør Enhedslisten værne sig til efter sin tilkomst her i salen – hellere nu end senere.

Det minder mig så meget om den gølge kritik, der har været om manglende debat om Øresundsforbindelsen. Fra juni 1986 var det offentligt kendt, at den danske regering gik i gang med realitetsdrøftelser med den svenske regering om en fast forbindelse over Øresund. Det var nemlig sidste paragraf i den i juni 1986 indgåede aftale om Storebæltsforbindelsen. Der var altså seks år til at debattere det i, det vidste man på Amager, det vidste man i resten af landet, og der blev diskuteret med deltagelse af dem, der valgte selv at deltage. Og jeg har næsten afsky for denne groteske tanke, at man skal lægge planer på højeste sted om, at der skal debatteres, og hvornår og hvordan. Se at få det udryddet, så vil Enhedslisten være med til i hvert fald at undlade at forurene debatten herinde!

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt sige, at hr. Arne Melchior's indlæg bedrøver mig en hel del. Jeg tror faktisk, at hr. Kristian Thulesen Dahl ramte helt præcist med hensyn til, hvad vores hensigt var med at stille denne forespørgsel. Jeg fornemmer også, at det faktisk blev anerkendt fra udenrigsministerens side, at hensigten er, at alle partierne her i Folketinget aftaler, at nu går vi ud og starter denne debat.

Det er ikke i modstrid med nogen som helst demokratiske frihedsrettigheder, ej heller har det noget som helst at gøre med det, som hr. Arne Melchior begynder at antyde, nemlig at man aftaler, at nu skal vi have en debat, nu er vi enige om, at nu går vi ud og sætter den i gang, nu fremsætter vi hver især vores forslag. Vi skal jo netop inddrage hele befolkningen i debatten, fordi vi skal undgå, at der træffes beslutninger, uden at befolkningen har været inddraget. Vi skal netop undgå, at der opbygges afstand mellem Folketinget og befolkningen i denne sag.

Vores hensigt var nøjagtig den modsatte af den, hr. Arne Melchior nu tillægger os, og jeg er overordentlig ked af, at hr. Arne Melchior har opfattet det sådan. Det har ingenlunde været vores hensigt, og der er ingen andre, tror jeg, sådan som jeg har hørt debatten, der har opfattet, at det skulle være vores hensigt. Så jeg er ked af hr. Arne Melchior's indlæg, som efter min opfattelse let skæmmer en ellers god debat. Jeg er særlig ked af det, fordi jeg også på mange andre felter har haft gode drøftelser med hr. Arne Melchior om f.eks. boligpolitiske sager. Derfor er jeg egentlig i særlig grad skuffet over at høre en bemærkning af den art, men lad det så være.

Så vil jeg blot slutte med at sige til hr. Bjørn Elmquist, som jeg skylder et svar, at Enhedslistens dagsorden indeholder et nulmandat, den indeholder nemlig det, at regeringen ikke må gå ud over det grundlag, som ligger fra 18. maj. Det er rigtigt, at det kunne der have været skrevet mere om i dagsordenen. Jeg opfatter den som klar på det punkt.

(Kort bemærkning).

Arne Melchior (CD):

Jeg hørte da godt, at udenrigsministeren havde en venlig bemærkning om forespørgslen. Nu har udenrigsministeren jo en anden rolle her, end jeg har, og for det første er han en meget høflig mand, for det andet har han også en pligt til og en interesse i at opføre sig diplomatisk over for forespørgerne, og det har visse af ordførerne vel også ment at de havde pligt til. Det er blandt andet derfor, at jeg bad om ordet som privatist.

Men jeg skal ganske nøjagtigt sætte ord på, hvad min kritik går ud på. Noget af det har jeg sådan set sagt, men det er ikke gået op for hr. Keld Albrechtsen, nemlig at jeg ikke mener, at det er en regerings opgave at lægge planer for en debat i befolkningen. Regeringen skal stille sin viden til rådighed, regeringen skal deltage i

debatten; begge dele er sket løbende i årevis bagud og vil ske fremover; det ved hr. Keld Albrechtsen og hans parti også udmærket. Jeg afskyr den tanke, at regeringer skal lægge planer for, hvad mennesker i dette land vil diskutere, og på hvilken måde.

Det andet, jeg skal bruge som dokumentation for min vrede, er den første sætning i den af hr. Keld Albrechtsen foreslåede dagsorden. Folketinget skal minsandten opfordre de politiske partier til inden et vist tidspunkt at gøre sådan og sådan. Der har vi igen det med diktaturstarterne. Et parlament skal sandelig ikke opfordre sine medlemmer eller partierne i et parlament til at opføre sig på en bestemt måde på et bestemt tidspunkt. Det finder de selv ud af. Det forbeholder hr. Keld Albrechtsen jo også sig selv og sine kolleger. Det gælder også os andre 173, og det vil jeg gerne se respekteret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige, at nu står det klart for mig, at hr. Arne Melchior fuldstændig har misforstået, hvad der står i dagsordenen.

Dagsordenen pålægger ikke regeringen at arrangere nogen som helst debat. Dagsordenen indeholder – det er korrekt – en opfordring til de politiske partier om, at vi skal være enige om, at vi går ud og fremlægger vore synspunkter. Det er en opfordring til at sige sin mening, en opfordring til at tage sit ansvar som politisk parti over for demokratiet alvorligt, at gå ud og melde klart ud til befolkningen, hvad det er, vi mener, hvad det er, vi gerne vil have gennemført som politisk parti. Jeg synes godt, Folketinget kunne opfordre sine egne partier til at gå ud og tage den demokratiske forpligtelse alvorligt.

Vi har jo også tilkendegivet, at hvis man ikke kan lide, at det står formuleret på denne måde i dagsordenen, vil vi godt sige, at vi opfordrer generelt til en offentlig debat. Det skal ikke forstås sådan, at jeg ønsker at tvinge CD til overhovedet at mene noget som helst om noget som helst; det kunne da aldrig falde mig ind. Men jeg håber da, at alle partier kan forstå, at det er vigtigt for demokratiet, at de går ud og melder ud i den offentlige debat og indtager klare holdninger, således at vælgerne har en mulighed for at gå ind i debatten og har noget at forholde sig til.

Jeg må indrømme, at jeg forstår ganske enkelt ikke hr. Arne Melchiors tankegang, og han har altså også misforstået det om regeringen. Det, vi pålægger regeringen i dagsordenen, er, at den

ikke må overskride det grundlag, der ligger fra 18. maj. Den får et nulmandat til decembertopmødet, den må ikke rode os ud i en udskridning i forhold til grundlaget. Det er det, vi pålægger regeringen. Og det har Folketinget så sandelig ret til at gøre.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne begynde med at takke ordførerne. Jeg synes, der af dagens forløb ganske klart fremstår en betydelig grad af fælles holdning over for, at der er behov for – før Danmark lægger sig fast endeligt i et memorandum i andet halvår 1995 – at der foregår en bred, godt funderet folkelig diskussion for at undgå at komme i samme situation som i forbindelse med Maastricht-Traktaten.

Der er også enighed om, at der skal stilles midler til rådighed for det, og specielt hvad angår tidspunktet for udarbejdelse af et danske memorandum, behøver vi altså ikke en dagsorden fra hr. Keld Albrechtsen for at slå det fast, for det fremgår ganske klart af regeringsgrundlaget.

Jeg kan ikke dy mig for den bemærkning til diskussionen, som vi har haft imellem SF og Enhedslisten, at det har jo meget haft karakter af en kamp om fortiden, om for og imod det, der skete den 18. maj. Jeg vil godt i den forbindelse trøste hr. Keld Albrechtsen. Jeg mistænker ikke hr. Keld Albrechtsen for at ville stemme for, jeg vil sige: noget som helst i retning af det europæiske samarbejde. Det venter jeg ikke, og det har jeg heller ikke grund til.

Til fru Charlotte Antonsen ville jeg da gerne sige, at regeringen er optaget af, at der føres en debat. Det gennemsyrede mit indlæg her i dag, og det har klart været udtrykt fra regeringens side. Men det er, som om partiet Venstre finder, at der kun er tale om åben og ærlig debat, hvis debatten går ud på og har som mål på forhånd at fjerne det særlige danske grundlag. Og det accepterer jeg ikke. Der er også en anden debat end den, der kun går ud på enten at bevare det danske grundlag eller at forkaste det. Venstre vil gerne forkaste det, andre vil gerne bevare det. Der er en anden debat, der som sit selvfølgelige udgangspunkt, som sit grundlag har den danske politiske virkelighed. Grundlaget er for regeringen det, som danskerne stemte om den 18. maj, og som de stemte ja til. Med det grundlag, som er uomgængeligt, og som er vores virkelighed, er det opgaven at deltage i debatten om alt det nye, der sker i Europa, som stiller

krav til os om åbenhed i tanken, og som stiller krav til os om at være opmærksomme på nye problemer for det europæiske samarbejde, stiller krav om at indse, at miljøarbejde skal have en stærkere placering, at spørgsmålet om åbenhed i EU's institutioner ikke er en sag, som vi er færdige med, at der er behov for især at tænke igennem, hvorledes de central- og østeuropæiske lande og de baltiske lande kan indpasses i vore institutioner, således som de ønsker det.

Vi skal respektere, hvad befolkningen sagde ja til den 18. maj; det er regeringens politiske grundlag. Men man skal jo aldrig bygge sig selv et tankefængsel, som kan stå i vejen for nytænkning, hvor nytænkning er nødvendig.

Fru Charlotte Antonsen spørger: Hvilke fordele er der ved det særlige danske grundlag? Ja, lad mig vende det om: Hvilke ulemper er der? Problemet er forkert stillet op. Sagen er jo, at det særlige danske grundlag vedrører sagsområder, som ikke i dag er aktuel politik i EU her og nu. Den Økonomiske og Monetære Union er det jo ikke. Der er intet, der tyder på, at Den Økonomiske og Monetære Union heller bliver diskussionsstof på regeringskonferencen, der starter i 1996. Det er en plan, der er velbeskrevet i Maastricht-Traktaten.

Forsvarsdimensionen er jo heller ikke politisk virkelighed her og nu. Den er en idé, som nogle ønsker at udvikle inden for Europa. Med hensyn til samarbejde om retslige og indre anliggender er det jo en realitet, at der mellem medlemslandene på mellemstatsligt grundlag foregår et betydeligt arbejde for at vinde fremskridt – med Danmark som deltager helt på lige fod med alle andre. Der er ikke tale om, at man i øjeblikket søger at overføre dette samarbejde til søjle 1. Det er jo det, den danske undtagelse går ud på.

Med hensyn til statsborgerskab er der ikke i dette noget problem. Men skulle man endelig pege på en fordel – og det er jo det helt fundamentale – så ved fru Charlotte Antonsen udmærket godt, at fordelene ved det særlige danske grundlag var, at det førte til, at Danmark kunne fortsætte sit medlemskab af Den Europæiske Union. Det særlige er, at det danske grundlag var en politisk uomgængelig nødvendighed, og det indså partiet Venstre også, dengang de var i regering og havde ansvar. Det var jo derfor, Venstre som regeringsparti var med til at indforhandle det danske grundlag i Edinburgh-Afgørelsen.

Den beskrivelse, som fru Charlotte Antonsen gav af Danmarks placering inden for Vestunion-

nen, er forkert. Den er grundlæggende forkert. Danmark har ikke en tilknytningsform til Den Vesturopæiske Union, der er ringere eller mindre tæt end den, som f.eks. de central- og østeuropæiske lande, der er såkaldte associerede partnere, har. Tværtimod. Danmark deltager som observatør hver gang og ikke hver anden gang. Vi deltager også i den diskussion, som jo er central. Vi sidder også med, når man diskuterer Vestunionens forhold til EU og Vestunionens forhold til NATO – emneområder som de central- og østeuropæiske lande udtrykkeligt ikke kan deltage i diskussionen om.

Jeg vil gerne bekræfte over for hr. Kent Kirk, at forsvarsspørgsmålet er et af de vigtige emner, som kommer op på regeringskonferencen i 1996. Det fremgår ganske klart af artikel J IV, at sådan er det. Og jeg vil da så gerne sige til hr. Kent Kirk, at det er rigtigt, synes jeg, at der er sket en afklaring af NATO's og Vestunionens forhold til hinanden. Det er opklaret, at Vestunionen ikke er en konkurrerende organisation i forhold til NATO, men, kan man sige, et datterselskab under holdingselskabet NATO, som kan få overladt af moderselskabet – hvor USA og Canada jo er storaktionærer – at udføre visse opgaver, hvis hovedaktionæren ikke selv ønsker at være med. Det er afklaret. Det har det ikke altid været.

Men det, der derimod ikke er sket nogen virkelig afklaring af, er jo det reelle indhold, som EU lægger ind i Vestunionen, og det er den afklaring, som nogle lande vil søge at nå frem til under regeringskonferencen. Alle ved, at det ikke bliver så nemt, og at de modstående synspunkter i medlemskredsen er ganske betydelige.

Til hr. Kent Kirk vil jeg sige, at jeg gerne vil kvittere for betragtningerne om nærhedsprincippet. Nærhedsprincippet er et nyt princip; det kom ind i Maastricht-Traktaten første gang ikke kun i den indledende bemærkning, men også flere andre steder i Traktaten. Jeg synes, det er en rigtig betragtning, at man skal give nærhedsprincippet mere kød og blod. Og vi kan være sikre på, at dette bliver et centralt emne på regeringskonferencen. Tyskland har det som sit måske vigtigste emne overhovedet at diskutere, hvilket er meget logisk ud fra et tysk synspunkt. Med Tysklands særlige opdeling med den føderale struktur og Ländernes stærke placering er man kendt med den problemstilling, der ligger i at definere nærhedsprincippet: Hvad er en forbundsopgave? Hvad er en opgave for Länderne? Det er, kan man sige, kernen i en række pro-

blemer i tysk politik, og fra tysk side er der et stærkt ønske om at få defineret også på det europæiske plan: Hvad hører hjemme på det europæiske plan? Hvad hører hjemme på det nationale plan?

Det er en problemstilling, som jeg synes vi fra dansk side skal interessere os overordentlig stærkt for. Jeg tror, det bliver et meget vigtigt punkt på regeringskonferencen, og tonen i det, som har lydt fra Det Konservative Folkeparti i sagen her, er jeg helt tilfreds med.

Til hr. Kristian Thulesen Dahl vil jeg gerne sige, at når det drejer sig om spørgsmålet om kommissærer, er det regeringens grundholdning, at selvfølgelig har ethvert land krav på at kunne udpege en kommissær til Kommissionen. Det er, som jeg så må sige, bygget ind i hele EU's konstruktion, at hvert land må have i hvert fald én kommissær.

Vi har jo i Traktaten givet Kommissionen en form for monopol på at stille forslag. Kommissionen kan ikke overlades et sådant monopol, hvis man ikke samtidig også sikrer sig, at der rundt om bordet, hvor man formulerer Kommissionens forslag, er repræsentanter for samtlige medlemsstater, således at man kan sikre – ikke at alle medlemsstaters synspunkter kan tilgodeses, men i hvert fald sikre, at alle medlemsstaters synspunkter bliver hørt, før Kommissionen udformer sine forslag.

Derfor er dette, at der skal være en kommissær fra hvert land, nærmest bygget ind i den forslagsret, som er tillagt Kommissionen.

Hr. Kristian Thulesen Dahl spørger – og jeg synes da sådan set med rette: Jamen hvordan vil man indrette sig, når nu de nye lande skal med ind? Hvordan vil man ændre institutionerne, så det bliver muligt? Og det er jo et godt spørgsmål. Det er faktisk netop det spørgsmål, som vi først og fremmest skal bruge regeringskonferencen til.

Jeg har ikke noget svar på det spørgsmål på nuværende tidspunkt. Der vil blive brug for virkelig meget hårdt arbejde og drøftelser, for at der kan udkrystallisere sig brugbare modeller; de eksisterer jo ikke i øjeblikket. Det er faktisk noget af det kernestof, som vi skal beskæftige os med på regeringskonferencen og i forberedelserne til regeringskonferencen. Ikke mindst den såkaldte refleksionsgruppe, som skal arbejde i andet halvår af 1995, får som hovedemne eller som et af hovedemnerne at drøfte modeller, muligheder, valgmuligheder for, hvorledes noget sådant kan gennemføres.

Og så til sidst et par bemærkninger til hr. Keld Albrechtsen. Først om dagsordensforslag nr. D 5. Jeg har peget på, at f.eks. tidspunktet for udarbejdelse af et memorandum allerede fremgår af regeringsgrundlaget. Det er der sådan set ingen grund til at vedtage dagsordener om. Men det er ikke årsagen til, at jeg ikke kan acceptere hr. Keld Albrechtsens dagsorden.

Det er før sket, at der har stået selvfølgelig i en dagsorden. Men det afgørende her er, at Folketinget i dette øjeblik bør udtale sig om noget helt andet. Det, der er centralt for dansk Europapolitik i dag, er, hvad der foregår omkring udvidelserne mod nord, og det er derfor, Folketinget i dag bør beskæftige sig med det emne. Det er det centrale emne. Det bliver den eneste, den sidste lejlighed, Folketinget får for at udtale sin mening om udvidelsen og om afstemningen i Norge, og det er hovedbegrundelsen for den dagsorden, som her er foreslået af regeringspartierne og af Venstre og De Konservative. Den udtaler sig lige netop om det, som der er behov for at udtale sig om på dette tidspunkt. Den er et signal også til den norske folkeafstemning om, at et stort – tordende stort – sikkert, bredt flertal her i Folketinget går ind for, at Norge sammen med os andre bliver medlemmer, således at vi i fællesskab kan øve betydelig indflydelse.

Det er selvfølgelig også det, der i virkeligheden genererer hr. Keld Albrechtsen. For hr. Keld Albrechtsen er ikke tilhænger af, at EU skal udvides, hverken med Sverige, Finland, Østrig eller Norge eller for den sags skyld de central- og østeuropæiske lande og balterne, ligegyldigt hvor meget de ønsker det. Det er hr. Keld Albrechtsen ikke tilhænger af, og derfor er dagsordensforslag nr. D 6 selvfølgelig ikke noget, hr. Keld Albrechtsen bryder sig om, men det gør jeg. Jeg mener, at den politik, der er udtrykt i dagsordenen, meget præcist klargør, hvad der er aktuelt for dette Folketing at udtale sig om på dette tidspunkt, lige netop nu.

Hr. Keld Albrechtsen står i dette spørgsmål om udvidelse med et helt ubegribeligt standpunkt, og det er det, som hr. Keld Albrechtsen har haft travlt med at skjule hele dagen.

Jeg har derimod svært ved at forstå, at SF ikke kan støtte dagsordenen. Det er jeg ked af. Jeg finder, at den dagsorden, der her er udarbejdet, burde have kunnet få også SF's støtte. Jeg går ud fra, at SF i modsætning til Enhedslisten ønsker udvidelse af EU mod nord og mod øst. Det er i hvert fald det, vi tidligere har fået at vide, og derfor undrer det mig, at SF ikke kan stemme for dagsordenen.

Til sidst vil jeg sige som et bidrag til diskussionen om forhandlingsoplæg forud for topmøder, at hr. Keld Albrechtsen får al mulig lejlighed til på helt normal vis, når Europaudvalget mødes forud for topmødet i Essen, for det første at blive bekendt med, hvad der er regeringens politik i forhold til problemerne på topmødet, og for det andet at stille alle de spørgsmål og komme med alle de indvendinger, som hr. Keld Albrechtsen finder det for godt. Det er jo en ganske normal arbejdsmetode her i Folketinget. Forud for topmøderne holdes der jo møder i Europaudvalget, hvor temaerne gennemgås.

Keld Albrechtsen (EL):

Må jeg blot sige til udenrigsministeren, at det jo trods en lang debat ikke er lykkedes regeringspartierne ordførere og altså heller ikke udenrigsministeren at klargøre, hvorfor man egentlig skulle stemme imod den dagsorden, som Enhedslisten har foreslået. I stedet kaster man sig over andre emner, som ikke er på dagsordenen under dette punkt, og ministeren mener, at dette punkt, der handler om at skabe en offentlig debat i Danmark, skal man bruge til at vedtage en udtalelse om noget helt andet. Det er en interessant parlamentarisk arbejdsform, ministeren dér lægger op til, at når man sætter en bestemt sag på dagsordenen, så skal man bruge den til at vedtage noget om noget helt andet, som ikke vedrører sagen.

Men når nu udenrigsministeren bliver ved med at drage den debat om udvidelsen af EU ind i billedet, vil jeg gerne bekræfte, at Enhedslisten naturligvis håber på et nej i Norge. Vi tror også på det, fordi modstanden mod Unionen er så stor i Norge. Stor er den også stadig i hele Norden. Og når vi ikke vil stemme for lovforslaget om tiltrædelse af nye medlemsstater i EU, som var til anden behandling i dag – og hvor det i øvrigt ville have været på sin plads, hvis man havde ønsket en drøftelse om den sag, så at tage spørgsmålet op, da det var på dagsordenen – når vi ikke vil stemme for denne udvidelsestraktat, er det, fordi, som hr. Kristian Thulesen Dahl allerede også har været inde på det, denne udvidelsestraktat indebærer nye afstemningsregler i EU's Ministerråd, som gør det vanskeligere for små stater at blokere for lovgivningen. Man foretager ved hjælp af udvidelsen en reel traktatændring, som gør de små landes indflydelse mindre. Man koncentrerer yderligere magten i Unionen, og det er det, hr. Kristian Thulesen Dahl har peget på kan blive et endnu

større problem i 1996, hvilket ministeren også selv erkender. Det er årsagen til, at vi ikke vil stemme for en udvidelsestraktat. Det burde have været en indlysende ting også for de øvrige partier, men de har altså ikke haft den bekymring, at de små lande mister deres indflydelse. Det må vi bare konstatere. Dér er vi uenige. Men jeg vil forlade dette emne, for det er jo faktisk ikke det, der er på dagsordenen i dag.

Nej, det, der er på dagsordenen i dag, er den danske debat om 1996-konferencen. Og dér må vi konstatere, at denne debat ender altså med, at regeringen kommer med en ikkedagsorden. Der sker en ansvarsforflygtigelse. Man vil ikke forpligte sig på den debat, som man ellers i alle mulige sammenhænge udtaler sig så positivt om. Man vil ikke forpligte sig på et klart og forståeligt mandat til topmødet i december.

Man vil ikke være med til at vedtage et nulmandat til topmødet i december, som respekterer, at man ikke må træde ud over 18. november-grundlaget.

Vi kan naturligvis fra Enhedslistens side ikke støtte en sådan dagsorden, som kun er et udtryk for ansvarsforflygtigelse, som kun er et udtryk for, at de udskridelser i forhold til forbeholdene, som vi allerede har været inde på flere gange under denne debat, altså skal have lov til at blive stående, skal have lov til at fortsætte. Det signal, man nu giver fra Socialdemokratiets og regeringens side, er jo, at der er lagt op til et nyt nationalt kompromis mellem regeringspartierne, Venstre og De Konservative. Det virkelige – og det eneste egentlige – indhold i den dagsorden, regeringen foreslår sammen med Venstre og De Konservative, er, at man signalerer, at man ønsker dette samarbejde med Venstre og De Konservative, man ønsker et nyt nationalt kompromis, man ønsker at give indrømmelser til Venstre og De Konservative, man ønsker ikke at sætte virkelig hæl i imod den udhuling af undtagelserne, som er i gang. Det er det beklagelige resultat, og det må opfattes sådan, at man vælger de to samarbejdspartnere Venstre og De Konservative i stedet for at vælge de andre muligheder, der var, nemlig et samarbejde med Enhedslisten og SF, som faktisk kunne have ført til en fornuftig dagsorden i dag.

Steen Gade (SF):

Først et lille hængeparti vedrørende Jugoslaviens. Der var nogle heroppe på spørge, om den omstændighed, at man var kritisk over for USA's opførsel i Jugoslavien, skulle tolkes i ret-

ning af, at EU's så var den rigtige. Nej, det er den heller ikke, det er svært at finde nogen helte her, men hele min pointe i forhold til Jugoslaviensdiskussionen er, at vi får problemerne, hvis det ikke er en realitet, at de europæiske lande, USA og Rusland sammen diskuterer, hvordan man håndterer denne sag, og det er derfor, jeg sagde, at Venstre var så dårligt klædt på til diskussionen om, at man skulle ind i Vestunionen, fordi det lige præcis i denne sammenhæng med henvisning til Jugoslavien vil trække i den forkerte retning.

Dernæst vil jeg gøre nogle få bemærkninger om de dagsordener, der er stillet forslag om. Dagsordenen fra Enhedslisten har jeg kommenteret; den indeholder både positive og negative ting, så den vil vi ikke stemme for.

Hvad angår regeringens dagsorden sammen med V og K, vil jeg gerne sige – og dermed også svare på udenrigsministerens spørgsmål til SF – at udvidelsen mod øst og mod nord jo er en af grundpillerne i SF's Europapolitik, men som jeg redegjorde for i mit indlæg, har vi altså to grundpiller, og den anden er, at undtagelserne skal fastholdes, at det ikke er en parentes, men er et hovedelement i dansk EU-politik.

Derfor bliver mit svar til udenrigsministeren sådan set et lidt forundret spørgsmål til regeringen, nemlig hvorfor den egentlig er så bange for sit eget regeringsgrundlag på dette punkt. Man kunne jo have forestillet sig, at der var fremsat en dagsorden, hvori man skrev det samme, som regeringen skrev i sit eget regeringsgrundlag, nemlig at Danmark med Edinburgh-Afgørelsen som grundlag for den danske politik vil deltage aktivt i forberedelserne til EU's regeringskonference i 1996. En dagsorden, der havde set sådan ud, ville i hvert fald på en helt anden måde have tilfredsstillet SF. Jeg synes, regeringen er for bange; jeg synes, det er forkert, at vi ikke i dag får denne markering i en dagsorden.

Det andet argument for, at vi undlader at stemme til regeringens dagsorden, er, at efter som debatten i dag har drejet sig om undtagelser, synes vi også, at den dagsorden, der skal vedtages, skal afspejle den debat, som vi rent faktisk har i det danske Folketing. Der er altså disse to grunde til, at vi siger, at vi undlader at stemme til regeringens dagsorden i dag.

Hr. Keld Albrechtsen havde en idé om, at regeringen kunne have allieret sig med Ø og SF. Ja, regeringen kunne have allieret sig med SF, så kunne man nemlig have markeret tydeligt i dag i en dagsorden, som vi gør i vores, at undtagel-

serne og det nationale kompromis er 100 pct. og helt afgørende. Regeringen har altså valgt noget andet, idet den kun vil sige noget om de nordiske lande og udvidelsen. Vi synes, det er forkert ikke at sige begge dele, men jeg kan da godt se forskel på, hvad regeringen har sagt i dag, samt hvad der står i regeringsgrundlaget, og så, hvad jeg hører fra V og K. Jeg tror, at Liste Ø vil melde sig ud af hele diskussionen, hvis den ikke kan høre, at der er forskel. Ø, V og K går målbevidst ind for at fjerne forbeholdene med Venstre i en hujende spids, mens jeg synes, at regeringen er alt for bange for V og K's hylekor.

Min bekymring er, at regeringen er for bange, og når vi undlader at stemme i dag, er det, fordi vi synes, at regeringen skulle være lidt mere modig, og så siger jeg: Det må jo blive næste gang, vi tager en Europadebat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 6 af Ove Fich (S), Charlotte Antonsen (V), Kent Kirk (KF), Bjørn Elmquist (RV) og Lisbeth Arbøl (CD) (se foran) vedtoges med 102 stemmer (S, V, KF, FP, RV og CD) mod 4 (EL); 10 (SF) stemte hverken for eller imod.

Herefter var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 5 af Keld Albrechtsen (EL) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden nr. D 7 af Steen Gade (SF) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 44: Forslag til lov om ændring af lov om beskyttelsesrum. (Etablering af kommunal beskyttelsesrumspulje).

Af indenrigsministeren (Birte Weiss).
(Fremsat 9/11 94).

Lovforslaget sattes til forhandling.